

BRČKO DISTRIKT
BOSNE I HERCEGOVINE
V L A D A

БРЧКО ДИСТРИКТ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
В Л А Д А

INTEGRIRANI RAZVOJNI PROJEKT KORIDORA RIJEKA SAVE I DRINE

Plan upravljanja okolišem i društvom

Potprojekt:

**Regulacija dijela vodotoka "Blizna" u Brčko
distriktu**

Listopad 2025

Nacrt dokumenta

Projekt:	INTEGRIRANI RAZVOJNI PROJEKT KORIDORA RIJEKA SAVE I DRINE
Komponenta:	Komponenta 1: Integrirano upravljanje i razvoj koridora rijeke Save
Podkomponenta:	Podkomponenta 1.1.: Zaštita od poplava, upravljanje okolišem i prilagodba klimatskim promjenama.
Podprojekt:	Regulacija dijela vodotoka "Blizna" u Brčko distriktu
Vrsta dokumenta:	Plan upravljanja okolišem i društvom
Producirao:	Razvojno – garantni fond Brčko distrikta, Jedinica za implementaciju projekata Cvijete Zuzorić 76 120, Brčko distrikt Bosna i Hercegovina
Dovršio:	Denis Fontana, stručnjak za upravljanje okolišnim i socijalnim rizicima, Razvojno-garantni fond Brčko distrikta BiH
Pregledao:	Zlatan Musić, šef Odjela za implementaciju međunarodnih projekata (PIU) ,Razvojno-garantni fond Brčko distrikta BiH
Lokacija	Brčko distrikt, Bosna i Hercegovina
Datum:	13.10.2025
Primjerak br.:	Elektroničko podnošenje
Odricanje:	<i>Ovo izvješće izrađuje stručnjak za upravljanje okolišnim i društvenim rizicima PIU-a na zahtjev naručitelja u ovdje navedene svrhe. Ovo izvješće i popratni dokumenti namijenjeni su isključivo za korištenje i korist Nalogodavca samo u tu svrhu i ne smiju se koristiti niti otkrivati, u cijelosti ili djelomično, bilo kojoj drugoj osobi bez izričitog pisanog pristanka PIU-a. PIU ne duguje niti prihvaća bilo kakvu obvezu prema bilo kojoj trećoj strani i neće biti odgovoran za bilo kakav gubitak, štetu ili trošak bilo koje prirode koji su uzrokovani njihovim oslanjanjem na informacije sadržane u ovom izvješću.</i>
Dnevnik verzija:	Nacrt verzije V1, 26.08.2025. Završna verzija 13.10.2025 (Prije javnih konsultacija)

Sadržaj

1	UVOD.....	1
1.1	Svrha i struktura ESMP-a	1
1.2	Pozadina i kontekst programa	1
2	OPIS POTPROJEKTA	3
2.1	Pregled potprojekta	3
2.2	Ciljevi potprojekta	3
2.3	Lokacija potprojekta	3
2.4	Opasnosti od poplava u vezi s vodotokom Blizna	5
2.5	Tehnički opis	7
3	PRAVNI I POLITIČKI OKVIR.....	10
3.1	Lokalni zakonodavni okvir	10
3.1.1	Planska dokumentacija	10
3.1.2	Imitacija	11
3.2	Ostala razmatranja pravnog okvira specifična za potprojekte	13
3.3	Zahtjev Svjetske banke	14
3.4	Kategorizacija potprojekata	15
4	OKOLIŠNA I SOCIJALNA POLAZNA VRIJEDNOST	16
4.1	Opis okolice	16
4.2	Dokumentacija o korištenju zemljišta i planiranju	17
4.3	Fizičko okruženje	18
4.3.1	Topografija	18
4.3.2	Geologija i hidrologija	19
4.4	Prirodne opasnosti	19
4.4.1	Erozija	19
4.4.2	Seizmologija	20
4.4.3	Poplave i očekivani klimatski učinci	20
4.5	Klima	20
4.6	Kvaliteta tla	21
4.7	Kvaliteta zraka	21
4.8	Kvaliteta površinskih voda	22
4.9	Gospodarenje otpadom	22
4.10	Ekološki okoliš	23
4.10.1	Flora	23
4.10.2	Fauna	23
4.10.3	Prirodna i kulturna baština	24
4.11	Kupnja zemljišta	24
4.12	Demografija i stanovništvo	27
4.13	Ranjivi pojedinci/skupine u nepovoljnom položaju	27
4.14	Sredstva za život i zapošljavanje	27
4.15	Promet i prijevoz	28
4.16	Opasnost od mina i neeksplozivnih ubojitih sredstava	28
5	MOGUĆI UTJECAJI NA OKOLIŠ I DRUŠTVO	29
5.1	Faza izgradnje	29
5.1.1	Kvaliteta tla i erozija	29
5.1.2	Kvaliteta vode	29
5.1.3	Gospodarenje otpadom, odlaganje iskopanog materijala i građevinskog otpada	30
5.1.4	Utjecaji na kvalitetu zraka	30
5.1.5	Učinkovitost resursa	30
5.1.6	Buka i vibracije	31
5.1.7	Flora i fauna	32

5.1.8	Nabava materijala/opskrba materijalom	32
5.1.9	Pojedinci ili skupine u nepovoljnom položaju/ranjivi	32
5.1.10	Zdravlje i sigurnost u zajednici	32
5.1.11	Slučajni nalazi (arheološki ili kulturni artefakti i neeksplozirana ubojita sredstva).....	33
5.1.12	Utjecaj na sigurnost prometa i pješaka	33
5.1.13	Privremene pristupne ceste	33
5.1.14	Rodno uvjetovano nasilje, seksualno iskorištavanje i zlostavljanje/spolno uznemiravanje (SEA/SH)	33
5.1.15	Ključni rizici rada	34
5.1.16	Angažman dionika i rješavanje pritužbi	35
5.2	Operativna faza	35
5.3	Ostali pozitivni učinci SDIP projekta	35
6	MJERE UBLAŽAVANJA OKOLIŠA	36
6.1	Plan ublažavanja	36
7	AKTIVNOSTI PRAĆENJA OKOLIŠA I DRUŠTVA.....	49
8	INSTITUCIONALNI ARANŽMANI	60
8.1	Odgovornosti za upravljanje okolišem i društvom	60
8.2	Razvoj kapaciteta i obuka	62
8.3	Raspored provedbe i procjene troškova	63
8.4	Izveštavanje o okolišu i društvu.....	63
8.5	Objava ESMP-a	64
9	POSTUPCI UPRAVLJANJA RADOM.....	66
9.1	Ciljevi i svrha postupaka upravljanja radom.....	66
9.1.1	Svrha LMP-a	66
9.2	Pregled korištenja radne snage na potprojektu	67
9.2.1	Kategorije radnika prema kategorizaciji Svjetske banke.....	67
9.2.2	Projektni radnici	67
9.2.3	Vrijeme zahtjeva za radom.....	69
9.3	Procjena ključnih potencijalnih rizika rada.....	70
9.3.1	Potprojektne aktivnosti.....	70
9.3.2	Ključni rizici rada	70
9.4	Kratak pregled radnog zakonodavstva u BD i ocjena okvira BiH.....	74
9.4.1	Propisi o zaštiti zdravlja i sigurnosti na radu u Brčko Distriktu	76
9.4.2	Strani radnici	78
9.4.3	Praćenje i provedba propisa o radu	78
9.5	Odgovorno osoblje	79
9.6	Politike i postupci	79
9.7	Dob za zapošljavanje	82
9.8	Uvjeti i odredbe	82
9.9	Mehanizam za pritužbe radnika	83
9.9.1	GM struktura radnika	85
9.9.2	Iznošenje pritužbi	85
9.9.3	Uprava za pritužbe	85
9.9.4	Dnevnik pritužbi radnika	86
9.9.5	Praćenje i izvješćivanje o pritužbama	86
9.9.6	Rješavanje osjetljivih pritužbi.....	87
9.10	Upravljanje izvođačima	88
9.11	Treninzi	89
9.12	Primarni dobavljači	90
10	MEHANIZAM ZA PRITUŽBE	91
10.1	Mehanizam za pritužbe projekta kako je opisano u SEP-u.....	91

10.1.1	Organizacijski aranžmani za upravljanje pritužbama	91
10.1.2	Iznošenje pritužbi	92
10.2	Mehanizam za pritužbe radnika	93
10.3	Sustav Svjetske banke za rješavanje pritužbi	93
10.4	Rješavanje osjetljivih pritužbi	94

Popis tablica

Tablica 1	Pregled glavnih tehničkih karakteristika potprojekta	9
Tablica 2.	Zahtjevi za izdavanje dozvola i projektna dokumentacija za potprojekt	13
Tablica 3	Okolišni i socijalni standardi Svjetske banke relevantni za potprojekt	14
Tabela 4	Klimatski faktori za Brčko distrikt	21
Tablica 5	Sažetak rezultata praćenja kvalitete zraka u naselju Ilička	22
Tabela 6	Izmjereno opterećenje zagađivačima za vodotok Blizna u Brčko distriktu	22
Tablica 7.	Tipične razine buke građevinske opreme (razina buke u dB (A) na 15 m)	31
Tablica 8	Približne razine buke na različitim udaljenostima od predmetnog područja	31
Tablica 9.	Propisane akustične zone i najveće dopuštene razine vanjske buke	31
Tablica 10	Plan ublažavanja okoliša i socijalnih pitanja za fazu prije izgradnje	37
Tablica 11.	Plan ublažavanja okoliša i socijalnog ublažavanja za fazu izgradnje	41
Tablica 12.	Plan ublažavanja okoliša i socijalnog ublažavanja za operativnu fazu	48
Tablica 13.	Plan praćenja za fazu prije izgradnje	50
Tablica 14.	Plan praćenja za fazu izgradnje	52
Tablica 15.	Plan praćenja za fazu rada	59
Tablica 16.	Uloge i odgovornosti za provedbu ESMP-a	60
Tablica 17	Opseg programa osnovnog osposobljavanja	62
Tablica 18.	Raspored provedbe mjera upravljanja okolišem i socijalnim upravljanjem	63
Tablica 19.	Preliminarna procjena broja i klasifikacije radova koji će se angažirati za potrebe potprojekta regulacije vodotoka Blizna	69
Tabela 20	Pregled zakona o radu Brčko distrikta	74
Tabela 21	Pregled zakona o zaštiti i sigurnosti Brčko distrikta	77

Popis slika

Slika 1	Makro lokacija Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (označena crvenom bojom)	4
Slika 2	Lokacija dionice Blizna vodotok za regulaciju u odnosu na grad Brčko (dužina regulacije ograničena ljubičastom bojom)	4
Slika 3	Mikro lokacija dionice rijeke Blizbe za regulaciju uključujući duljinu regulacije (ljubičasta linija), vodotok Blizna (tamnije plava), potok Grčica (svjetlije plava), početak i kraj regulacijske duljine (crvene linije)	5
Slika 4	Opasnost od poplava sustava vodotoka Blizna i vodotoka Grčica	6
Slika 5	Zone rizika od poplava duž vodotoka Blizna na projektnom području, s uvidom u područja izložena 20-godišnjim, 100-godišnjim i 500-godišnjim poplavama (svjetlije nijanse predstavljaju manju vjerojatnost pojave)	6
Slika 6	Detalj standardnog presjeka	7
Slika 7	Detalj strukture dotoka vodotoka Grčica u vodotok Blizna	8
Slika 8	Detalj stubišta	8
Slika 9	Detalj sidrenih greda	8

Slika 10 Izvadak iz Uređenog plana za stambeno naselje "Brezik II" u Brčkom, 05 Plan korištenja zemljišta	11
Slika 11. Stambena područja unutar i u blizini potprojekta regulacije vodotoka Blizna	16
Slika 12. Komercijalni objekti (plavi), industrijski objekti (crveni), nogometno igralište (žuto), motel (zeleno), sveučilište (tamnoplavo) unutar i u blizini potprojekta regulacije vodotoka Blizna	16
Slika 13 Izvadak iz Prostornog plana Brčko distrikta relevantan za potprojekt regulacije Blizna vodotoka	17
Slika 14 Topografija vodotoka Blizna (opća lokacija područja potprojekta crvenom bojom)	18
Slika 15 Profil nadmorske visine područja potprojekta regulacije Blizna vodotoka	18
Slika 16 Geološke (lijevo) i hidrogeološke (desno) značajke područja potprojekta regulacije vodotoka Blizna	19
Slika 17 Erozija tla u FBiH prema kategoriji težine	19
Slika 18 Seizmološka karta za potprojekt	20
Slika 19 Lokacija mobilne stanice za mjerenje kvaliteta zraka u Brčko distriktu za period 09.02-17.03.2023. godine u odnosu na područje potprojekta	21
Slika 20 Prekrivanje područja potprojekta regulacije vodotoka Blizna iz glavnog projekta nad katastarskim česticama	25
Slika 21. Pristupni putovi do područja potprojekta regulacije vodotoka Blizna putem katastarskih čestica u javnom vlasništvu	26

Popis kratica

Akronim	Puni naziv
AF	Dodatno financiranje
AOI	Područje utjecaja
BD	Brčko distrikt
BiH	Bosna i Hercegovina
EIA	Procjena utjecaja na okoliš
E&S	Okolišni i socijalni
ESCP	Plan za okolišne i socijalne obveze
ESF	Okolišni i socijalni okvir
ESMF	Okvir upravljanja okolišem i socijalnim upravljanjem
ESIA	Procjena utjecaja na okoliš i društvo
ESMP	Plan upravljanja okolišem i društvom
ESS	Ekološki i socijalni standard
GEF	Globalni fond za okoliš
GM	Mehanizam pritužbi
HDPE	Polietilen visoke gustoće
IBRD	Međunarodna banka za obnovu i razvoj
IFC	Međunarodna finansijska korporacija
ISRBC	Međunarodna komisija za sliv rijeke Save
IPIU	Odjel za provedbu međunarodnih projekata
LMP	Postupci upravljanja radom
MPA	Višefazni programski pristup
NGO	Nevladina organizacija
OHS	Zdravlje i sigurnost na radu
PCB	Poliklorirani bifenili
PIU	Jedinica za provedbu projekata
PPAH	Priručnik za sprječavanje i smanjenje onečišćenja (WB Reference)
PWMC	Javno poduzeće za gospodarenje otpadom
RPF	Okvir politike preseljenja
RP	Plan preseljenja
SEA	Seksualno iskorištavanje i zlostavljanje
SDIP	Integrirani razvojni program koridora rijeke Save i Drine
SEP	Plan angažmana dionika
SH	Spolno napastovanje
WB	Svjetska banka
WBIF	Investicijski okvir za zapadni Balkan
WMC	Suglasnost za upravljanje vodama
WMP	Dozvola za upravljanje vodama
WPC	Suglasnost za zaštitu voda

1 UVOD

Integrirani razvojni program Koridora rijeke Save i Drine (nadalje;SDIP) predstavlja dugoročni poduhvat Svjetske banke za rješavanje zanemarenog razvoja infrastrukture u regiji uz promicanje zajedničkog donošenja odluka i razvoja duž dva riječna koridora. Cilj Programa je jačanje prekogranične suradnje u vodama te poboljšanje plovnosti i zaštite od poplava u Koridorima rijeke Save i Drine.

Program će se provoditi u razdoblju od 10 godina, organiziran u dvije faze. Prva faza bit će usmjerena na zaštitu od poplava i aktivnosti upravljanja riječnim slivovima u koridorima rijeke Save i Drine. Faza II nadovezat će se na fazu I i ojačati povezanost riječnih luka i upravljanje okolišem. Zemlje će prijeći na fazu II na temelju spremnosti zajednički utvrđenih prioriternih intervencija pripremljenih tijekom faze I. Procijenjeni troškovi programa za obje faze iznose 338 milijuna američkih dolara.

Vlada Brčko distrikta Bosne i Hercegovine putem Razvojno-garantnog fonda – Jedinice za implementaciju projekata (nadalje;PIU) planira uređenje dijela vodotoka "Blizna" koji se nalazi u urbanom području BD.

1.1 Svrha i struktura ESMP-a

Ovaj plan upravljanja okolišem i socijalnim područjem (nadalje: ESMP) izrađen je u skladu sa zahtjevima Okvira Svjetske banke za okoliš i socijalno područje (nadalje: ESF),¹ uključujući njegove relevantne Ekološke i socijalne standarde (nadalje:ESS),² kao i odredbama Okvira za upravljanje okolišem i socijalnim upravljanjem (nadalje: ESMF) i svim primjenjivim zakonodavnim okvirom BD-a.

Primarna svrha ovog ESMP-a je osigurati da se okolišni i socijalni rizici povezani s provedbom potprojekta Uredba o Blizna vodotoku predvide, pravodobno identificiraju i učinkovito rješavaju. U njemu se utvrđuju mjere potrebne za izbjegavanje, smanjenje ili ublažavanje tih rizika tijekom faze izgradnje i faze nakon izgradnje (operativne). ESMP služi kao strukturiran i praktičan alat za upravljanje utjecajima vezanim uz građevinarstvo, zaštitu zdravlja i sigurnosti zajednice i radnika, osiguravanje usklađenosti sa standardima zaštite okoliša, kao i promicanje transparentnosti i odgovornosti tijekom cijelog životnog ciklusa projekta. Postupci upravljanja radom opisani su u posebnom odjeljku ESMP-a.

ESMP je sastavni dio provedbenih aranžmana potprojekta. Njezine odredbe bit će uključene u natječajnu dokumentaciju i ugovore o uslugama i radovima, a usklađenost će pratiti Jedinica za provedbu projekta (PIU) i inženjer nadzora, uz potporu stručnjaka za zaštitu okoliša i socijalnih područja.

1.2 Pozadina i kontekst programa

Nakon poplava 2014. godine, BD je proveo Projekt oporavka od hitnih poplava uz financiranje Svjetske banke u iznosu od 5 milijuna USD (srpanj 2014. – lipanj 2019.). Projekat je obuhvatio: (i) nabavku dobara i usluga za hitne slučajeve (2,1 milion KM), (ii) obnovu infrastrukture (4,4 miliona KM) uključujući mostove, ceste, nasipe i čišćenje kanala, te (iii) izgradnju kapaciteta i procjenu ranjivosti (600.000 KM)).

¹ www.worldbank.org/en/projects-operations/environmental-and-social-framework, posljednji pristup 01.05.2025.

² www.projects.worldbank.org/en/projects-operations/environmental-and-social-framework/brief/environmental-and-social-standards, posljednji pristup 01.05.2025.

Nadovezujući se na ove ishode i vodeći se Strategijom razvoja BD 2021.–2027³, identificirano je pet potprojekata u okviru Integriranog razvojnog programa koridora rijeke Save i Drine (nadalje;SDIP). SDIP je regionalni, višefazni program Svjetske banke koji uključuje BiH (32,6 milijuna USD), Srbiju (85 milijuna USD) i Crnu Goru (16,3 milijuna USD), dopunjen 8 milijuna USD GEF granta (Savska komisija) i 8 milijuna EUR WBIF granta za razminiranje u BiH.

U okviru dodatnog financiranja (37 milijuna eura) BD je dobio 25 milijuna eura za zaštitu od poplava i poboljšanje okoliša. Pet BD potprojekata su:

1. Sanacija i zatvaranje deponije Brčko Distrikta
2. Izgradnja Centra za gospodarenje krutim otpadom (Kladje)
3. Regulacija vodotoka Blizna
4. Regulacija rijeke Brke (Kožarski most do Ličkog mosta)
5. Izgradnja trotoara i biciklističke staze uz rijeku Savu

Oni spadaju u komponentu SDIP-a 1.1: Zaštita od poplava, upravljanje okolišem i prilagodba klimatskim promjenama.

BD, samoupravna administrativna jedinica, ima odgovornosti za zaštitu okoliša podijeljene između Odjela za poljoprivredu i prostorno planiranje. Jedinica za provedbu međunarodnih projekata (PIU), smještena u sklopu Razvojno – garantnog fonda, upravlja potprojektima SDIP-a i uključuje 15 stručnjaka.

---

³ https://skupstinabd.ba/2-registar/ba/Odluke/2021/2290.%20Strategija%20razvoja%20BD%20BiH_bos.pdf, posljednji put pristupljeno 26.03.2025.

2 OPIS POTPROJEKTA

2.1 Pregled potprojekta

Poplave su bile, i ostaju, jedna od najrasprostranjenijih prirodnih opasnosti u BiH, a posebno razorni događaji zabilježeni su 2010. i 2014. godine. Poplave 2014. rezultirale su 25 smrtnih slučajeva, evakuacijom oko 90.000 ljudi, a izravno su pogodile oko četvrtine ukupnog stanovništva. Širom BiH oštećeno je 14.415 stambenih zgrada, uništeno 1.030 zgrada i poplavljeno oko 30.478 hektara poljoprivrednog zemljišta. BD je bio među teško pogođenim područjima.

Regulacija dijela potprojekta "Blizna" u Brčko distriktu BiH predložena je kao prioritarna infrastrukturna mjera u okviru SDIP faze I, usklađujući se s lokalnom planskom i razvojnom dokumentacijom, kao i širim ciljevima smanjenja rizika od poplava. Vodotok Blizna je pritoka rijeke Save na desnoj obali, koja se ulijeva otprilike 3,2 km nizvodno od ušća rijeke Brke. Vodotok odvodi mješoviti sliv koji se sastoji od poljoprivrednog zemljišta, stambenih zona niske gustoće i urbanih industrijskih/komercijalnih područja unutar južnog dijela BD-a.

Potprojektom se nastavljaju dosadašnji radovi na regulaciji dionice vodotoka Blizna koja se proteže od mosta na regionalnoj cesti M14.1 do ušća vodotoka u rijeku Savu, što rezultira ukupnom reguliranom duljinom od 658 metara, koja se provodi u više faza, od kojih je posljednja dovršena 2024. godine. Kao takav, ovaj potprojekt, zajedno s prethodnim naporima, izravno se bavi ponavljajućim urbanim i prigradskim poplavama u BD-u.

2.2 Ciljevi potprojekta

Još uvijek neregulirano stanje vodotoka Blizna rezultiralo je ograničenim kapacitetom protoka, nestabilnošću kanala, lokaliziranom erozijom i čestim poplavama susjednih posjeda tijekom oborina visokog intenziteta. Kao takvi, glavni ciljevi rada na regulaciji su:

- Povećati hidraulički kapacitet kanala vodotoka i smanjiti rizik od prelijevanja;
- Stabilizirati obale vodotoka i spriječiti daljnju eroziju i sedimentaciju;
- Poboljšati upravljanje urbanim oborinskim vodama i doprinijeti integriranoj kontroli poplava unutar okruga; i
- Poboljšati otpornost na klimatske promjene i javnu sigurnost u skladu s ciljevima SDIP-a.

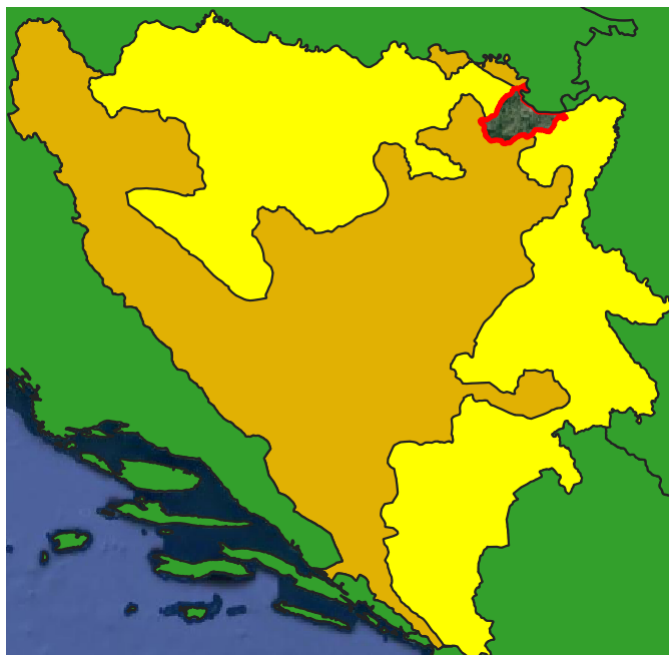
Radovi će se izvoditi u skladu i na temelju odobrene tehničke dokumentacije, prvenstveno glavnog projekta⁴. Potprojekt ne uključuje stjecanje privatnog zemljišta ili bilo kakvo preseljenje.

2.3 Lokacija potprojekta

BD se nalazi na 44°53' geografske širine i 18°49' dužine, na sjeveroistoku BiH, na desnoj obali rijeke Save. Prostire se na 493 km², što čini 0,96% ukupne površine BiH (Slika 1).

---

⁴ Glavni projekt regulacije vodotoka Blizna u urbanom području Brčko distrikta BiH, izradio Akvadukt d.o.o. za konsalting i inženjering, Tuzla, 2009.

Slika 1 Makro lokacija Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (označena crvenom bojom)

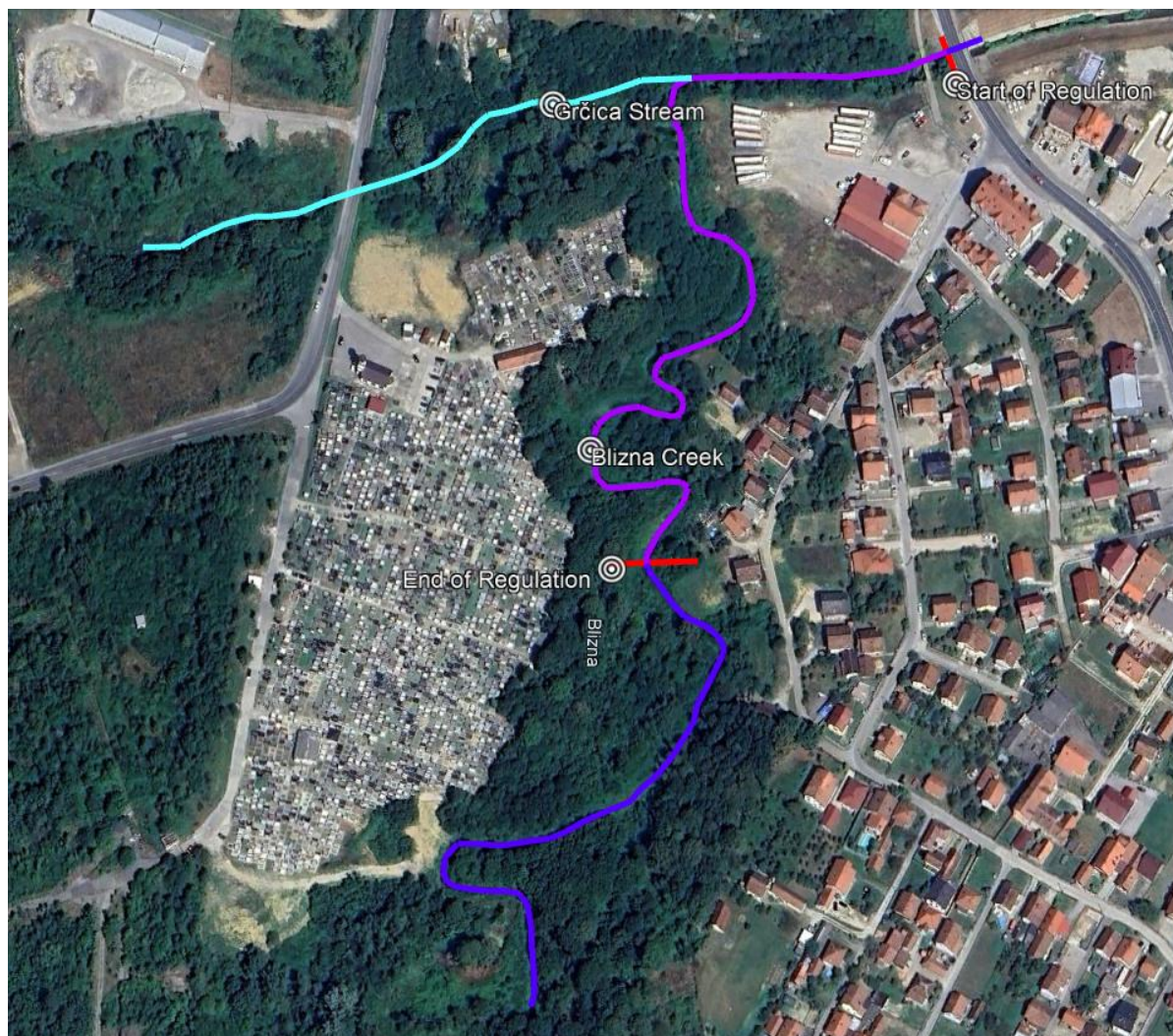
Ukupna površina BD iznosi oko 49.495 hektara, od čega urbana područja pokrivaju 5.836 hektara (11%), dok poljoprivredno zemljište zauzima 30.785 hektara, a preostalu površinu čine šume, koje pokrivaju 12.874 hektara (26%).

Potprojektom je predviđena regulacija vodotoka Blizna između industrijsko-komercijalne zone BD, MZ Brezik i groblja Šumari, otprilike 600 metara sjeveroistočno od ušća u rijeku Savu i oko 2 km jugoistočno od centra grada Brčko, kao što je prikazano na Slika 2.

Slika 2 Lokacija dionice vodotoka Blizna za regulaciju u odnosu na grad Brčko (dužina propisa ograničena ljubičastom bojom)

Mikrolokacija subjekta s okolinom prikazana je na Slika 3.

Slika 3 Mikro lokacija dionice rijeke Blizne za regulaciju uključujući duljinu regulacije (ljubičasta linija), vodotok Blizna (tamnije plava), potok Grčica (svjetlije plava), početak i kraj regulacijske duljine (crvene linije)

2.4 Opasnosti od poplava u vezi s vodotokom Blizna

Vodotok Blizna je manji vodotok, djelomično smješten unutar urbanog područja grada Brčkog, a dio potprojekta prvenstveno prolazi uz stambeno naselje Brezik. Izvire oko 7,5 km južno u blizini naselja Potočari i teče prema sjeveru, a na kraju se ulijeva u rijeku Savu. Vodotok Blizna značajno doprinosi lokalnim rizicima od poplava zbog svoje karakteristične morfologije i hidrološkog režima. Vodotok je definiran brojnim meandrima, s uskim, plitkim i nerazvijenim kanalom koji je jako obrasli vegetacijom.

Potok Grčica dodatno povećava rizik od poplava, pokazujući slične geografske i hidrološke karakteristike. Izvire u blizini naselja Čađavac, otprilike 2 km jugozapadno od ušća u vodotok Blizna. Točka ušća nalazi se otprilike 130 metara zapadno od mosta na magistralnoj cesti M14.1.

U svom sadašnjem nereguliranom stanju, ovaj sustav odvodnje predstavlja značajan rizik od poplava za MZ Brezik, Čađavac i Stanovi, a također utječe na ukupnu otpornost na poplave uzvodnih naselja kao što su Brezovo Polje, Vučilovac i Krepšić, kao što je prikazano na Slika 4.

Slika 4 Opasnost od poplava sustava potoka Blizna i potoka Grčica⁵

Područje potprojekta duž vodotoka Blizna podložno je riziku od poplava u razdoblju od 20, 100 godina i 500 godina, kao što je prikazano na Slika 5.

Slika 5 Zone rizika od poplava duž vodotoka Blizna na projektnom području, s upućivanjem na područja izložena 20-godišnjim, 100-godišnjim i 500-godišnjim poplavama (svjetlije nijanse predstavljaju manju vjerojatnost pojave)⁶

⁵ <https://drasinfo.org/public>, posljednji put pristupljeno 26.04.2025.

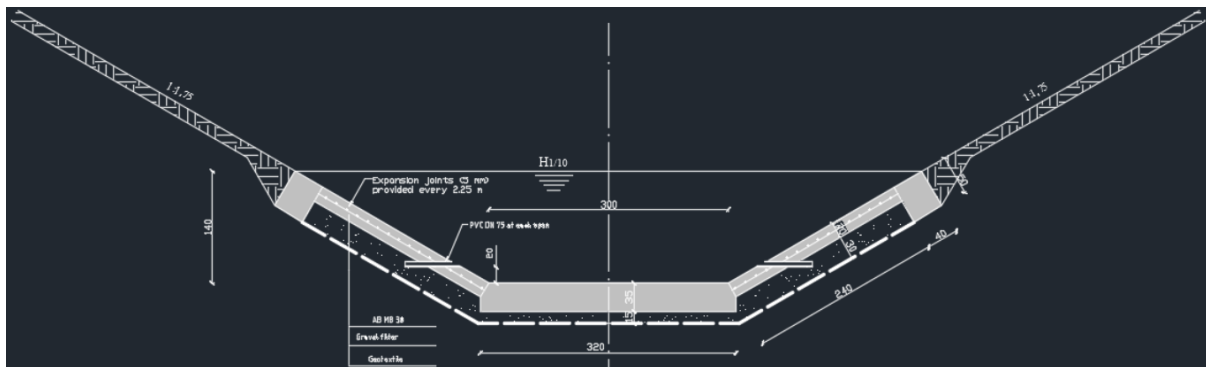
⁶ <https://drasinfo.org/public>, posljednji put pristupljeno 01.04.2025.

2.5 Tehnički opis

Provedba cjelokupne Uredbe o vodotoku Blizna planirana je u skladu s Glavnim operativnim planom obrane od poplava BD za 2024. i 2025. godinu i prema Glavnom projektu regulacije vodotoka Blizna u urbanom području Brčko distrikta BiH⁷ iz 2009. godine, na temelju kojeg su izdane građevinske i druge relevantne dozvole (vidi odjeljak 3.1). Dizajn projekta podrazumijeva regulaciju na ukupnoj duljini od približno 655 metara, podijeljenu u dvije faze provedbe: faza I, koja pokriva 287 metara, i faza II koja je predmet ovog potprojekta. U razdoblju 2020.-2024. završena je I. faza, gdje je izvršena regulacija dionice od mosta na Regionalnoj cesti M14.1 do ušća vodotoka u rijeku Savu.

U skladu s fazom II glavnog projekta, područje potprojekta proteže se od dionice P21 (stanica 0+658.51) na mostu M14.1 do dionice P33 (stanica 1+027.43), pokrivajući približno 353 metra korita vodotoka koje treba regulirati popratnim radovima. Glavni ciljevi su poboljšanje zaštite od poplava, poboljšanje hidrauličke učinkovitosti i omogućavanje buduće integracije sa širom infrastrukturom za zaštitu od poplava duž koridora rijeke Save. Regulacijski radovi imaju za cilj preoblikovati korito vodotoka kako bi se stabilizirao tok, smanjila erozija i zaštitilo susjedno zemljište od poplava, posebno uzimajući u obzir planirani strateški razvoj unutar poplavne zone. Dizajn osigurava hidrauličku stabilnost i smanjuje rizike od poplava, uzimajući u obzir efekte zaostajanja rijeke Save, koji mogu utjecati na gotovo cijeli nizvodni tok vodotoka Blizna. Uredba i svi prateći radovi i građevine planirani su unutar zemljišta u javnom vlasništvu.

Uzdužni nagib korita kanala projektiran je na 0,004 m/m kako bi se osigurali glatki hidraulički prijelazi i očuvali prirodni uvjeti protoka prema ušću Save. Regulirani kanal je trapezoidnog oblika, širine dna 3,0 metra i bočnih nagiba nagnutih na 1:1,75. Greben nasipa na obje obale širok je 4,0 metra i postavljen je na nadmorskoj visini od 86,50 m.n.v. Ova visina grebena odgovara ekstremnom vodostaju rijeke Save za poplavu od 1/1.000 godine. Radi zaštite od erozije i održavanja stabilnosti tijekom velikih protoka, bočne padine obložene su armiranim betonom debljine 20 cm do visine od 1,7 metara. Dno kanala obloženo je nearmiranim betonom debljine 35 cm (Slika 6).

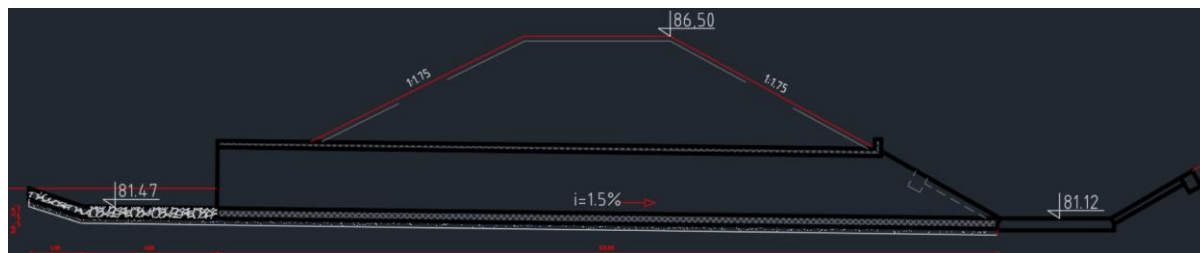

Slika 6 Detalj standardnog presjeka

Značajan strukturni element je dovodna struktura vodotoka Grčica u vodotok Blizna. Otprilike 100 metara uzvodno od mosta, ova se veza postiže zatvorenim pravokutnim betonskim propustom izgrađenim ispod nasipa lijeve obale. Propust ima unutarnju širinu od 2,5 metra i visinu od 1,8 metara. Ovo rješenje čuva kontinuitet nasipa lijeve obale, minimizira prostorni utjecaj i osigurava siguran

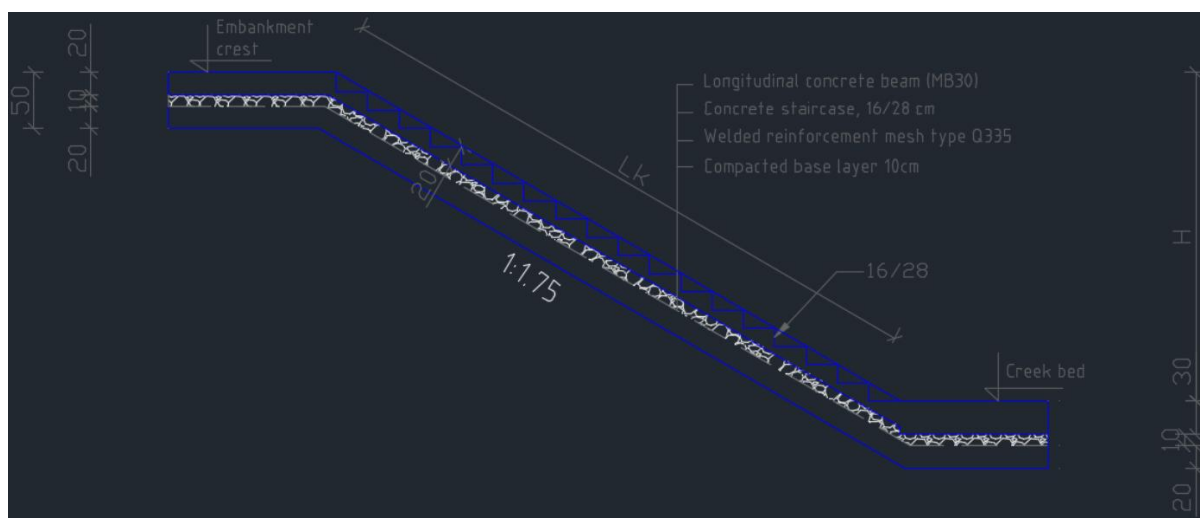
⁷ pripremio Akvadukt d.o.o. za Konzalting i inženjering, Tuzla 2009. godine.

prijenos tokova vodotoka Grčica bez potrebe za opsežnim zahvatima u njegovom prirodnom uzvodnom toku (Slika 7).

Slika 7 Detalj strukture dotoka vodotoka Grčica u vodotok Blizna

Kako bi se olakšalo tekuće održavanje i osigurao siguran pristup, u sklopu potprojekta planirana su dva dodatna stubišta, uz tri već izgrađena nizvodno od mosta. Svako stubište je široko 1,2 metra, što omogućuje paralelno kretanje ili lako kretanje dviju osoba (Slika 8).

Slika 8 Detalj stubišta

Da bi se lokalizirala potencijalna oštećenja kanala, uključene su armiranobetonske poprečne sidrene grede. Te su grede široke 0,5 m, duboke 0,8 m i protežu se 1,0 m u greben nasipa. Budući da gore navedena stubišta služe i kao poprečni elementi za sidrenje, grede su razmaknute između stubišta u razmacima od 60 do 70 metara (Slika 9).

Slika 9 Detalj sidrenih greda

Nasip lijeve obale dizajniran je za nesmetan prijelaz u prirodni teren koji se nalazi na višoj nadmorskoj visini na ovom području, a poravnava se s ukupnom visinom grebena od 86,50 metara.

Sažeti pregled glavnih elemenata dizajna prikazan je u Tablica 1.

Tablica 1 Pregled glavnih tehničkih karakteristika potprojekta

Komponenta	Opis
Projektno ispuštanje poplava (vodotok Blizna)	$Q_{100} = 35.0 \text{ m}^3/\text{s}$; $Q_{10} = 21.0 \text{ m}^3/\text{s}$
Maksimalna brzina protoka	2.44 – 3.15 m/s
Vrsta kanala	Trapezoidni regulirani kanal s betonskom oblogom
Početak regulacije	P21 (stanica 0+658.51),
Kraj regulacije	P33 (stanica 1+027.43),
Duljina reguliranog dijela	353.8 m
Donja širina kanala	3.0 m
Nagib bočnog nagiba	1:1.75
Širina grebena nasipa	4.0 m
Uzvišenje grebena nasipa	86.50 m.a.s.l.
Uzdužni nagib kanala	0.004 m/m
Betonska obloga (dno)	Debljina 35 cm, nearmirani beton
Betonska obloga (kosine)	Debljine 20 cm, armiranobetonski, do 1,7 m nizvodno
Struktura dotoka vodotoka Grčica	Zatvoreni pravokutni propust; širina: 2,5 m, visina: 1,8 m; dizajniran za $Q_{100} = 13,77 \text{ m}^3/\text{s}$
Stubišta za održavanje	2 betonska stubišta, širine 1,2 m
Sidrena greda	Betonski pragovi, širine 0,5 m i dubine 0,8 m, međusobno udaljeni 60–70 m
Nadmorska visina zaštite obale	Do 1,7 m nizvodno; 1,4 m uzvodno

3 PRAVNI I POLITIČKI OKVIR

U ovom se odjeljku daje pregled zakonodavnog okvira, zahtjeva za izdavanje dozvola i zahtjeva Svjetske banke relevantnih za potprojekt.

3.1 Lokalni zakonodavni okvir

3.1.1 Planska dokumentacija

Potprojekt je usklađen i planiran je kroz sljedeću plansku dokumentaciju BD-a:

- **Strategija razvoja Brčko distrikta BiH za razdoblje 2021. – 2027., 2021.⁸**
Ovim dokumentom prepoznaje se potreba za daljnjom provedbom mjera zaštite od poplava iz odjeljka "Područja BD bez izgrađenih vodoprivrednih objekata za zaštitu od poplava". U tom okviru, Strategijom se kao posebno ugroženo utvrđuje neposredni sliv rijeke Save – koji obuhvaća Brezovo Polje, Vučilovac i Krepšić – koji uključuje i vodotok Blizna.
- **Urbanistički plan Brčko distrikta Bosne i Hercegovine za razdoblje 2007. – 2017., 2008.⁹**
Ovaj dokument prepoznao je potrebu za regulacijom vodotoka Blizna i prethodio razvoju Glavnog projekta. U njemu stoji: "Daljnjom urbanizacijom gradskih područja pojavit će se potreba za regulacijom uzvodnih dionica rijeke Brke, kao i drugih stalnih i isprekidanih vodotoka koji se nalaze unutar urbanog područja (vodotoci Kukavice, **Blizna**, Grčice, Ciganski vodotok). Unutar granica planskog područja najznačajniji vodotok predstavlja rijeka Sava, a slijede manji vodotoci – Brka, Duboki vodotok, Ciganski vodotok i **Blizna** – koji svi teku prema Savi. Obale Dubokog vodotoka, Ciganskog vodotoka, **Blizne** i dijela rijeke Brke su neregulirane, obrasle grmljem i podliježu nekontroliranom odlaganju komunalnog i građevinskog otpada." Tehnički nacrti, koji čine sastavni dio Urbanističkog plana, također odražavaju utvrđenu potrebu za regulacijom vodotoka Blizna, kako je prikazano na Slika 13.
- **Regulatorni plan za stambeno naselje "Brezik II" u Brčkom, 2024.¹⁰**
Ovaj plan izravno priznaje potrebu za regulacijom vodotoka Blizna, na temelju pripremljenog Glavnog projekta, kako slijedi: "Uz zapadnu granicu područja Regulatornog plana stambenog naselja Brezik II prolazi vodotok Blizna. S hidrotehničkog gledišta, ovaj vodotok je potpuno nereguliran, osim najnižeg nizvodnog dijela – od ušća u rijeku Savu do mosta na magistralnoj cesti Brčko–Bijeljina – koji je reguliran u dužini od oko 650 m. Za regulaciju dionice vodotoka Blizna u dužini od cca 400 m uzvodno od mosta na magistralnoj cesti Brčko–Bijeljina, izrađena je projektna dokumentacija na nivou Glavnog projekta. Trasa reguliranog kanala vodotoka Blizna na ovoj dionici preuzeta je iz Glavnog projekta regulacije vodotoka Blizna u urbanom području Brčko distrikta BiH (koji je pripremio Akvadukt d.o.o. Tuzla) i uključena u ovaj Regulatorni plan." Tehnički crteži koji čine sastavni dio dokumenta prikazani su na Slika 10.

⁸https://skupstinabd.ba/2-registar/ba/Odluke/2021/2290.%20Strategija%20razvoja%20BD%20BiH_bos.pdf, posljednji put pristupljeno 26.03.2025.

⁹https://ppipo.bdcentral.net/data/Prostornopanska%20dokumentacija/Urbanisti%C4%8Dki%20plan%20Br%C4%8Dko%20distrikta%20BiH%202007.-2017.%20godina/Urbanisticki_plan_Brcko_distrikta_BiH_2007.-2017._godina_-_tekst.pdf, zadnji put pristupljeno 26.03.2025.

¹⁰http://ppipo.bdbih.gov.ba/data/Prostornopanska%20dokumentacija/RP%20za%20javni%20uvid%20Brezik%20II/HRV/RP_Brezik_II_tekstualni_dio_NACRT.pdf, posljednji put pristupljeno, 30.09.2025.

Slika 10 Izvadak iz Uređenog plana za stambeno naselje "Brezik II" u Brčkom, 05 Plan korištenja zemljišta¹¹

- **Glavni operativni plan zaštite od poplava Brčko distrikta BiH za 2024. i 2025. 12 godinu (usvojen 2023. odnosno 2024. godine)**

Ovi planovi predstavljaju primarne dokumente o zaštiti od poplava u BD-u i donose se na godišnjoj razini. U odnosu na fazu I, a u skladu s glavnim projektom, vodotok Blizna posljednji je put razmatran u odluci za 2021. godinu. Za trenutačnu fazu vodotok Blizna izričito je uključen u planove za 2024. i 2025., u odjeljku "Radovi i mjere koje treba poduzeti u područjima na kojima nisu izgrađeni zaštitni objekti za upravljanje vodama radi zaštite od štetnih učinaka vode". U obje godine u ovom se dijelu utvrđuje nastavak radova na regulaciji vodotoka Blizna, koji se naslanja na potprojekt.

3.1.2 Imitacija

U BD-u je Odjel za prostorno uređenje i imovinskopravne poslove¹³ odgovoran za vođenje postupka procjene utjecaja na okoliš (PUO) i izdavanje okolišnih dozvola sukladno Zakonu o zaštiti okoliša¹⁴ i Pravilniku o objektima koji podliježu obveznoj procjeni utjecaja na okoliš i objektima koji se mogu graditi i prometovati samo uz valjanu okolišnu dozvolu¹⁵.

Regulacija potprojekta vodotoka "Blizna" ne zahtijeva procjenu utjecaja na okoliš niti okolišnu dozvolu.

¹¹https://www.ppipo.bdcentral.net/data/Prostornopplanska%20dokumentacija/RP%20za%20javni%20uvid%20Brezik%20II/BOS/05_detaljna_namjena_povr%C5%A1ina_NACRT-BOS.pdf, posljednji put pristupljeno 30.09.2025.

¹²<https://vlada.bdcentral.net/Publication/Read/72-redovnoj-sjednici-vlade-usvojen-glavni-operativni-plan-odbrane-od-poplava-2025>, posljednji put pristupljeno 30.09.2025.

¹³ www.ppipo.bdcentral.net

¹⁴ Službeni glasnik BD BiH, br. 24/04, 01/05, 19/07, 09/09

¹⁵ Službeni glasnik BD BiH, broj. 30/06

Ostali postupci izdavanja dozvola i projektiranja relevantni za potprojekte:

- **Uredba o gradnji:** Zakon o prostornom planiranju i gradnji Brčko distrikta¹⁶, je sveobuhvatni pravni akt kojim se uspostavlja okvir za prostorno i urbanističko planiranje, izdavanje dozvola, uređenje korištenja zemljišta i procese izgradnje. Sukladno zakonu, obvezno je ishođenje lokacijske dozvole, građevinske dozvole za izgradnju objekata i infrastrukture, kao i nakon završetka radova uporabne dozvole.
  - Lokacijsku dozvolu za potprojekt izdao je Odjel za prostorno uređenje i imovinskopравne poslove¹⁷ pod referentnim brojem UP-I-24-000072/24 u travnju 2024. godine i produljen je na snagu do travnja 2026. godine.
  - Građevinsku dozvolu za potprojekt pod referentnim brojem UP-I-22-001163/24 izvorno je u srpnju 2024. izdalo Ministarstvo javne sigurnosti, a naknadno je produljeno do srpnja 2026. Odobrenje za izdavanje građevinske dozvole za uređenje – uređenje vodotoka Blizna – druga faza, u stambenom naselju "Donji Brezik", u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine, na zemljištu označenom kao katastarske čestice broj 495/2, 495/3, 495/4, 491/10, 491/11, 491/15, 497/1, 497/2, 491/9, 499/2, 491/12, 510/2, 491/14, 491/4, 491/16, 506/3, 506/2, 2000, 509/4, 509/5, 509/7, 509/8, 509/6, 490/6, 490/7, 489/16, 490/9, 489/15, 490/10, 490/11, 489/24, 498/3 i 2012/1 upisana u zemljišnoknjižni list broj 200, 204, 213 i 1995, katastarska općina Brčko 2, pod uvjetima utvrđenim lokacijskim zahtjevima br. UP-I-22-000128/22 od 02.02.2022., Glavnog dizajna – Knjiga 1 šifra 30-05-09-BLIZ-REG od 20.07.2009., odgovorni projektant Omer Bešlagić, dipl. ing. civ., Knjiga 2 šifra 30-05-09-BLIZ-REG od 20.07.2009., odgovorni projektant dr. Milan Stević, dipl. ing., Knjiga 3 šifra 30-05-09-POT. BLIZ.-REG od 08.01.2010., odgovoran Omer Bešlagić, dipl. eng. civ., knjiga 4 šifra 30-05-09-POT. BLIZ.-REG od 15.01.2010. godine, odgovorni projektant Omer Bešlagić, dipl. inž. civ., izradio "AkvaDUKT" d.o.o. Tuzla, revidirano od strane nadležne komisije "Planum" d.o.o. Brčko, broj 42-A/10 od 18.02.2010. godine.
- Uzimajući u obzir da je glavni projekt u skladu s višom planskom dokumentacijom (vidjeti odjeljak 3.1.1.), kao i da je izdana građevinska dozvola, ne očekuju se značajne promjene projekta koje bi mogle utjecati na otisak projekta.
- **Propisi o upravljanju vodama:** Izdavanje dozvola u vezi s vodama u BD regulirano je Zakonom o zaštiti voda BD BiH¹⁸ i Zakonom o vodama RS.¹⁹ Za potrebe potprojekta bilo je potrebno ishođenje Vodoprivredne suglasnosti (SPU), sukladno odredbama Zakona o vodama RS. WMC pod referentnim brojem UP-I-24-000085/24 u lipnju 2024., međutim u međuvremenu je istekao i treba ga ponovno izdati.
- **Projektna dokumentacija:** Za potrebe potprojekta izrađena je sljedeća projektna dokumentacija:
  - Glavni i idejni projekt uređenja vodotoka Blizna u urbanom području Brčko distrikta BiH, AKVADUKT d.o.o., revidiran od strane Planum d.o.o. Brčko (Referentni broj 42-A/10, 2010)

Zahtjevi za izdavanje dozvola i dozvole dobiveni za potprojekt prikazani su u

Tablica 2.

¹⁶ "Službeni glasnik BD", broj 29/08, 18/17, 48/18, 54/18, 10/20, 29/20, 40/20

¹⁷ www.ppipo.bdcentral.net

¹⁸ Službeni glasnik BD, broj 25/04, 01/05 i 19/07

¹⁹ Službeni glasnik RS, br. 10/98 i 51/01

Tablica 2 Zahtjevi za izdavanje dozvola i projektna dokumentacija za potprojekt

Tip	Opis	Izdaje	Istječe
Dizajn	Idejni projekt	Srpanj 2009	N/A
	Glavni projekat	Srpanj 2009	N/A
	Suglasnost za osmišljene mjere zaštite na radu (UP-I-33-00108/22)	Ožujak 2022	N/A
Postupak procjene utjecaja na okoliš	Procjena utjecaja na okoliš	Nije potrebno	
	Okolišna dozvola	Nije potrebno	
Građevinski propisi	Uvjeti lokacije (UP-I-24-000072/24)	Travanj 2024	Produljeno do travnja 2026.
	Građevinska dozvola (UP-I-22-001163/24)	Srpanj 2024	Produljeno do srpnja 2026.
Vodno gospodarstvo	Suglasnost za upravljanje vodama (WMC) (UP-I-24-000085/24)	Lipanj 2024	Potrebno je ponovno izdati
Drugi	Komunalna suglasnost (CRM 06.03-007881/2022)	Ožujak 2022	N/A
	(Prethodna) Suglasnost za električnu energiju (CRM 03.04.007085/2022)	Ožujak 2022	N/A
	Telekomunikacijska suglasnost, (1-05-17538-1/22)	Ožujak 2022	N/A
	Suglasnost javnog poduzeća "Putevi Brčko" (UP-I-02-51/22)	Ožujak 2022	N/A

3.2 Ostala razmatranja pravnog okvira specifična za potprojekte

Učešće javnosti u BiH regulirano je na entitetskom i BD nivou. Međutim, potrebno je spomenuti da je BiH pristupila Aarhuškoj konvenciji o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša 2008. godine. Aarhuškom konvencijom javnim se dodjeljuju prava u pogledu pristupa informacijama, sudjelovanja javnosti i pristupa pravosuđu u vladinim postupcima donošenja odluka o pitanjima koja se odnose na lokalno, nacionalno i prekogranično okruženje.

Ostalo relevantno zakonodavstvo za tu temu koje obuhvaća zaštitu okoliša, očuvanje prirodnih resursa, sprečavanje i kontrolu onečišćenja, rješavanje pitanja zdravlja, sigurnosti, rada, dionika i pritužbi uključuju:

- Zakon o zaštiti prirode²⁰
- Zakon o gospodarenju otpadom²¹ (Pravilnik o postupanju s nenavedenim ili nepoznatim otpadom²², Pravilnik o planovima prilagodbe gospodarenja otpadom²³, Pravilnik o prijenosu odgovornosti za gospodarenje otpadom²⁴, Pravilnik o kategorijama i popisima otpada²⁵)

²⁰ "Službeni glasnik BD", br.. 24/04, 1/05, 19/07, 9/09)

²¹ "Službeni glasnik BD", broj 25/04, 1/05, 19/07, 2/08, 9/09

²² "Službeni glasnik BD", broj 32/06

²³ » Službeni glasnik BD-a«, broj 32/06

²⁴ » Službeni glasnik BD-a«, broj 32/06

²⁵ " Službeni glasnik BD", br.. 32/06

- Zakon o zaštiti zraka²⁶ (Pravilnik o graničnim vrijednostima emisija²⁷, Pravilnik o praćenju kvalitete zraka²⁸, Pravilnik o praćenju emisija²⁹, Pravilnik o graničnim i ciljnim vrijednostima za kvalitetu zraka i pragovima upozorenja³⁰)
- Zakon o zaštiti voda³¹
- Zakon o radu Brčko distrikta BiH³²
- Zakon o sigurnosti i zaštiti zdravlja radnika na radu u Brčko distriktu BiH³³
- Uredba o zaštiti na radu u građevinarstvu³⁴
- Zakon o zaštiti od požara i gašenju požara³⁵
- Zakon o zapošljavanju stranih državljana u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine³⁶
- Uredba o dopuštenim graničnim vrijednostima buke³⁷
- Pravilnik o sadržaju, načinu izrade i usvajanja dokumenata prostornog uređenja u BD BiH³⁸
- Zakon o slobodnom pristupu informacijama u BiH³⁹

3.3 Zahtjev Svjetske banke

Banka je predana pružanju podrške zajmoprimcima u razvoju i provedbi projekata koji su ekološki i društveno održivi te jačanju kapaciteta okvira za okoliš I društvo (nadalje E&S) Zajmoprimaca za procjenu i upravljanje E&S rizicima i učincima projekata. U tu svrhu Banka je definirala 10 specifičnih okolišnih i socijalnih standarda (nadalje: ESS) koji su osmišljeni kako bi se izbjegle, minimizirali, smanjili ili ublažili negativni E&S rizici i učinci projekata. Ti ESS-ovi popraćeni su neobvezujućim smjernicama, bilješkama o najboljoj praksi, predlošcima i kontrolnim popisima. Od deset ESS5, ESS7 i ESS9 nisu primjenjivi na potprojekt, a pregled primjenjivih projekata prikazan je u Tablica 3.

Tablica 3 Okolišni i socijalni standardi Svjetske banke relevantni za potprojekt

ESS	Tema	Sažeti zahtjev
ESS1	Procjena i upravljanje okolišnim i socijalnim rizicima i utjecajima	Zajmoprimac će provesti ekološku i socijalnu procjenu projekta kako bi procijenio okolišne i socijalne rizike i utjecaje projekta tijekom cijelog životnog ciklusa projekta. Procjena će biti razmjerna potencijalnim rizicima i učincima projekta te će se na integriran način procijeniti svi relevantni izravni, neizravni i kumulativni okolišni i socijalni rizici i učinci tijekom cijelog životnog ciklusa projekta, uključujući one koji su posebno utvrđeni u ESS2 do ESS10.
ESS2	Uvjeti rada i rada	Zajmoprimac će razviti i implementirati pisane postupke upravljanja radom primjenjive na projekt. Tim će se postupcima utvrditi način upravljanja projektnim radnicima u skladu sa zahtjevima nacionalnog prava i ovog ESS-a.
ESS3	Učinkovitost resursa i sprečavanje onečišćenja i upravljanje onečišćenjem	Zajmoprimac će uzeti u obzir ambijentalne uvjete i primijeniti tehnički i finansijski izvedive mjere učinkovitosti resursa i sprečavanja onečišćenja u skladu s hijerarhijom ublažavanja. Mjere će biti proporcionalne rizicima i utjecajima povezanim s projektom i u skladu s dobrom međunarodnom industrijskom praksom, u prvom redu sa smjernicama Svjetske banke za zaštitu okoliša. Za projekte koji uključuju ili podržavaju kupnju i upotrebu pesticida i dovode do

²⁶ "Službeni glasnik BD", br. 25/04, 1/05, 19/07, 9/09

²⁷ "Službeni glasnik BD", broj 30/06

²⁸ » Službeni glasnik BD-a«, broj 32/06

²⁹ » Službeni glasnik BD-a«, broj 32/06

³⁰ "Službeni glasnik BD-a", No. 18/11

³¹ "Službeni glasnik BD", broj 24/04, 1/05, 19/07

³² Službeni glasnik BD, No. 12/25

³³ Službeni glasnik BD, No. 20/13 and 07/21

³⁴ "Službeni glasnik BD", No. 42/68 and 45/68

³⁵ "Službeni glasnik BD", No. 64/09

³⁶ "Službeni glasnik BD", No. 15/09, 19/09, 20/10

³⁷ Službeni glasnik BD SRBiH, No. ■■/89

³⁸ Odluka o donošenju Pravilnika broj 01.1-02-028213/09 od 2. rujna 2009. godine

³⁹ Službeni glasnik BiH, No. 28/00, 45/06, 102/09, 62/11, 100/13

ESS	Tema	Sažeti zahtjev
		povećane/promijenjene upotrebe pesticida, Zajmoprimac će pripremiti Plan upravljanja štetočinama (i pesticidima).
ESS4	Zdravlje i sigurnost zajednice	Zajmoprimac će procijeniti rizike i učinke projekta na zdravlje i sigurnost pogođenih zajednica tijekom životnog ciklusa projekta, uključujući one koji zbog svojih posebnih okolnosti mogu biti ranjivi. Ovaj standard naglašava zdravstvene, sigurnosne i sigurnosne rizike i njihov utjecaj na zajednice zbog projektnih aktivnosti. Dužnik će utvrditi rizike i učinke te predložiti mjere ublažavanja u skladu s hijerarhijom ublažavanja.
ESS6	Očuvanje biološke raznolikosti i održivo upravljanje živim prirodnim resursima	U okolišnoj i socijalnoj procjeni utvrđenoj u ESS1 razmotrit će se izravni, neizravni i kumulativni učinci povezani s projektom na staništa i bioraznolikost koju podržavaju. U toj će se procjeni uzeti u obzir prijetnje bioraznolikosti, na primjer gubitak, degradacija i fragmentacija staništa, invazivne strane vrste, prekomjerno iskorištavanje, hidrološke promjene, opterećenje hranjivim tvarima, onečišćenje i slučajno uzimanje te predviđeni učinci klimatskih promjena.
ESS8	Kulturna baština	Zajmoprimac će izbjeći utjecaje na kulturnu baštinu. Ako izbjegavanje učinaka nije moguće, zajmoprimac će utvrditi i provesti mjere za rješavanje učinaka na kulturnu baštinu u skladu s hijerarhijom ublažavanja. Prema potrebi, zajmoprimac će izraditi plan upravljanja kulturnom baštinom.
ESS10	Angažman dionika i objavljivanje informacija	Zajmoprimci će surađivati s dionicima tijekom cijelog životnog ciklusa projekta, započinjući takav angažman što je ranije moguće u procesu razvoja projekta i u vremenskom okviru koji omogućuje smislene konzultacije s dionicima o izradi projekta. Priroda, opseg i učestalost sudjelovanja dionika bit će razmjerni prirodi i opsegu projekta te njegovim potencijalnim rizicima i učincima.

Upravljanje okolišnim i socijalnim rizicima regulirano je okvirnim dokumentima SDIP-a usklađenim s ESF-om Svjetske banke:

- Okvir upravljanja okolišem i socijalnim upravljanjem (ESMF)
- Plan za okolišne i socijalne obveze (ESCP)
- Plan angažmana dionika (SEP)
- Okvir politike preseljenja (RPF)
- Postupci upravljanja radom (LMP)

Revidirane verzije (srpanj 2022.) objavljene su od 2. do 16. ožujka 2023. na službenim platformama BD-a, a javne konzultacije održane su 16. ožujka 2023. godine u dvorani Skupštine Brčko distrikta BiH.

3.4 Kategorizacija potprojekata

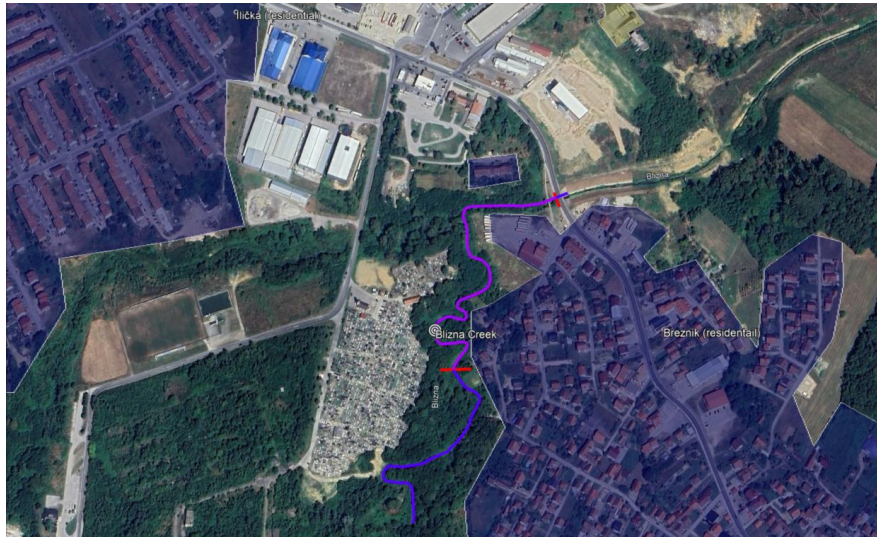
Izvešće o okolišnom i socijalnom pregledu izrađeno je za potprojekt (Prilog I.) u skladu s Okvirom za upravljanje okolišem i društvom (ESMF) SDIP-a, dodjeljuje UMJERENI rizik za utjecaje na okoliš i UMJERENI rizik za društvene učinke, bez očekivanih značajnih ili nepovratnih učinaka.

4 OKOLIŠNA I SOCIJALNA POLAZNA VRIJEDNOST

U ovom se odjeljku navodi polazna procjena utjecaja na okoliš relevantna za potprojekt.

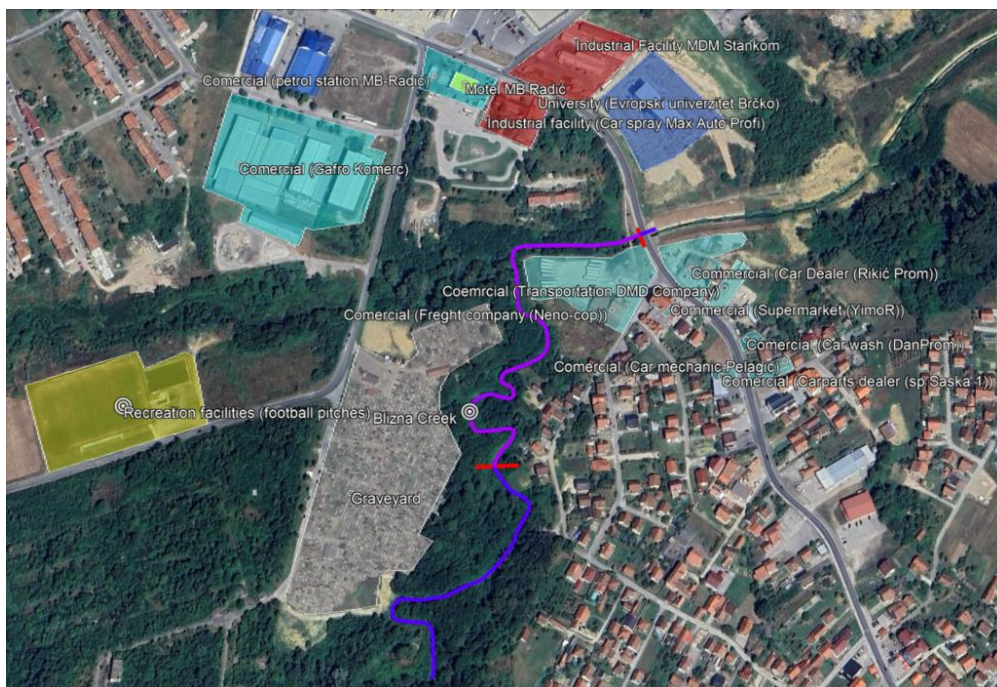
4.1 Opis okolice

Okolica područja potprojekta, uključujući stambena, poslovna, industrijska, rekreacijska, smještajna, obrazovna i grobljanska područja, bez identificiranih osjetljivih receptora. U blizini područja potprojekta nalaze se dvije stambene zone, i to Brezik na jugoistoku koji se proteže duž područja potprojekta i Ilička 360 metara na sjeverozapadu (Slika 11).

Slika 11. Stambena područja unutar i u blizini potprojekta regulacije vodotoka Blizna

U blizini potprojekta nalazi se ukupno osam komercijalnih objekata, dva industrijska područja i po jedan rekreacijski, obrazovni, smještajni i objekti groblja, kao što je prikazano na Slika 12.

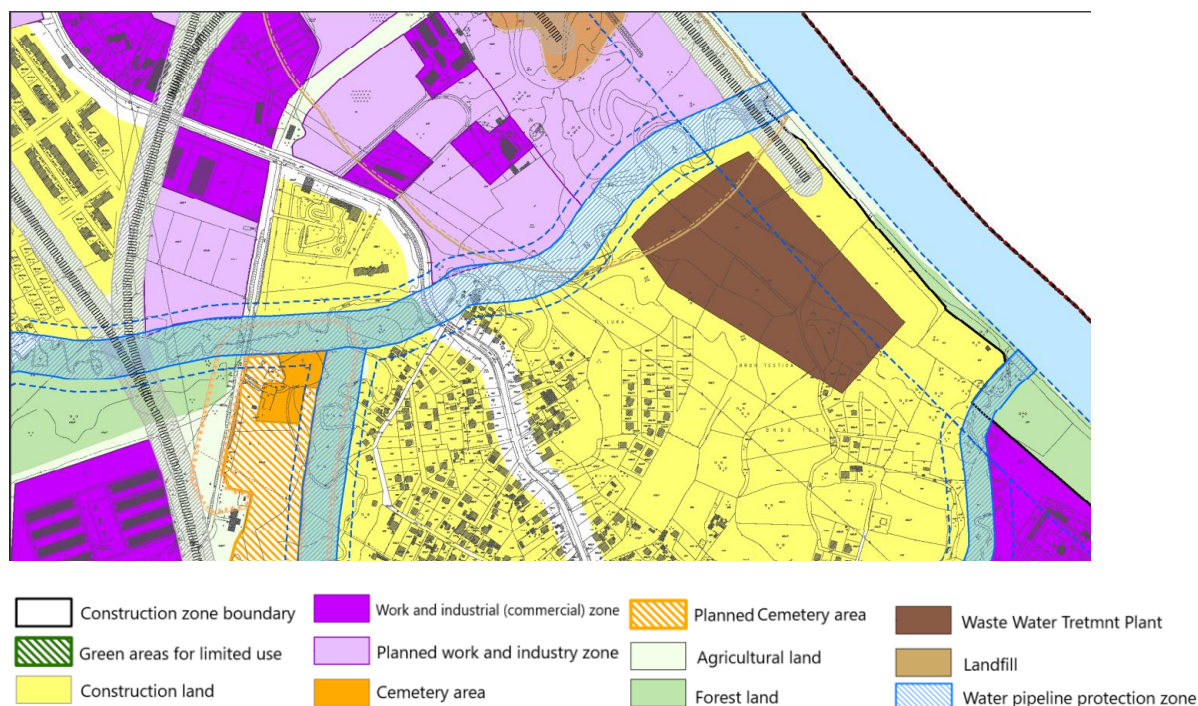
Slika 12. Komercijalni objekti (plavi), industrijski objekti (crveni), nogometno igralište (žuto), motel (zeleno), sveučilište (tamnoplavo) unutar i u blizini potprojekta regulacije vodotoka Blizna

Sljedeće su značajne:

- Komercijalno: Neno cop (Logističko-špeditersko poduzeće – 20 m), Rikić Prom (Prodajno mjesto autodijelova – 25 m), YimoR (Maloprodajno poduzeće (prehrambeni i kućanski proizvodi) – 75 m), Tvrtka DMD (Tvrtka za prijevoz tereta i logistiku – 160 m), Gafro komerc (Trgovina građevinskim materijalom – 165 m), Auto Dijelovi Saška (Trgovina autodijelovima – 170 m), Benzinska postaja MB Radić (Benzinska postaja i trgovina – 175 m) i Auto servis Pelagić (Servis za popravak i dijagnostiku vozila – 190 m)
- Industrijski: Max Auto Profi (Servis za popravak automobila i lakiranje sprejom – 150 m), MDM Stankom d.o.o. (Pogon za obradu metala i mehaničku izradu – 155 m)
- Pravoslavno groblje "Šumari" (Pravoslavno groblje – 25 m), Evropsko sveučilište Brčko distrikt (Evropski univerzitet Brčko distrikt) (Visokoškolski objekat – 75 m), Motel MB Brkić (Ugostiteljski objekt – 180 m), Rekreativski objekt (Nogometni tereni – 300 m).

1. Dokumentacija o korištenju zemljišta i planiranju

Korištenje zemljišta na i oko potprojektnog područja diktirano je u skladu s opisom koji se nalazi u Prostornom planu Brčko distrikta⁴⁰, čiji je grafički izvadak prikazan na Slika 13.

Slika 13 Izvadak iz Prostornog plana Brčko distrikta⁴¹ relevantan za potprojekt regulacije Blizna vodotoka

U skladu s gornjom slikom, područje potprojekta nalazi se unutar određene zone zaštite vodovoda (regulacije), što je u skladu s namjenom regulacije vodotoka kako bi se smanjili rizici od poplava i infrastrukture. Na sjeveru područje graniči s "radnom i industrijskom (komercijalnom) zonom", što odgovara klasifikaciji industrijskog/komercijalnog korištenja zemljišta. Na obje obale, sjeverozapadno i jugoistočno, okolno područje označeno je kao građevinsko zemljište, što predstavlja stambene i mješovite komercijalne zone.

⁴⁰ https://ppipo.bdcentral.net/Content/Read/Prostorni_plan, posljednji pristup 02.04.2025.

⁴¹ https://ppipo.bdcentral.net/Content/Read/Prostorni_plan, posljednji pristup 02.04.2025.

4.2 Fizičko okruženje

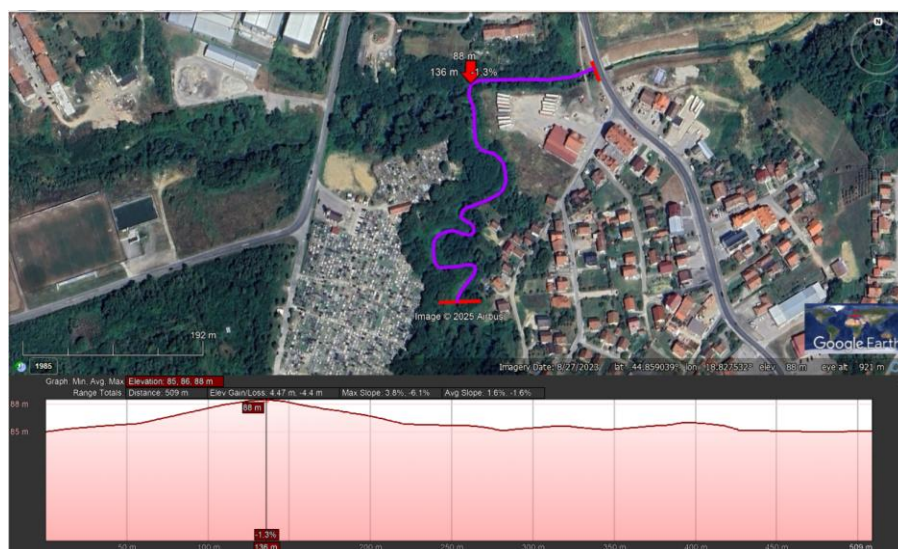
4.2.1 Topografija

Topografija općeg područja Blizna vodotoka, uključujući područje potprojekta, prikazana je na Slika 14. područje leži u blago valovitoj nizinskoj zoni. Nadmorska visina postupno se povećava prema jugu i jugozapadu, dok se sjeveroistočna granica približava poplavnom području rijeke Save, gdje teren postaje znatno ravniji.

Slika 14 Topografija vodotoka Blizna (opća lokacija područja potprojekta crvenom bojom) ⁴²

Kao što je prikazano na profilu nadmorske visine na Slika 15, maksimalna nadmorska visina zabilježena duž poravnjanja je 88,0 m.n.v., dok je minimalna 85.0 m.s.l., što rezultira ukupnim gubitkom nadmorske visine od 4.4 metra. Prosječni nagib je 1,6%, a lokalizirani dijelovi dosežu maksimalni nagib od 6,1%, posebno blizu sredine profila.

Slika 15 Profil nadmorske visine područja potprojekta regulacije Blizna vodotoka

Cjelokupni teren može se opisati kao blago nagnut, bez naglih promjena nadmorske visine ili značajnih izazova koji se očekuju tijekom gradnje.

⁴² Reljefna karta Brčko distrikta za Prostorni plan uređenja Brčko distrikta, 2022. IG Banja Luka d.o.o. Dostupno na: https://ppipo.bdcentral.net/data/Strate%C5%A1ki%20dokumenti/Strategija%20prostornog%20razvoja%20Br%C4%8Dko%20distrikta%20BiH%202018.%20%E2%80%93%202038.%20godine_HR/02_Relief_i_hidrografija.jpg

4.2.2 Geologija i hidrologija

Područje potprojekta regulacije vodotoka Blizna prekriveno je terasastim sedimentima prve terase (T1) rijeke Save, koji se sastoje od pijeska, mulja, glinovitog mulja i povremenih sitnih šljunčanih leća. Ove naslage čine stabilnu geomorfološku jedinicu. Hidrogeološki, sedimenti T1 funkcioniraju kao neograničeni vodonosnik s visokom međugranularnom propusnošću, omogućujući infiltraciju i kretanje podzemnih voda. Vodostaji podzemnih voda su plitki i sezonski promjenjivi, uglavnom teku prema sjeveru prema rijeci Savi. Logičke i hidrogeološke karte prikazane su na Slika 16.

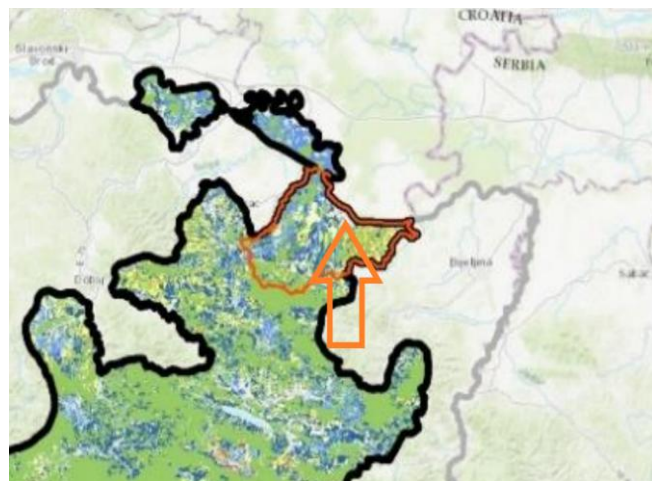

Slika 16 Geološke (lijevo) i hidrogeološke (desno) značajke područja potprojekta regulacije vodotoka Blizna.⁴³

4.3 Prirodne opasnosti

4.3.1 Erozija

Prema karti erozije FBiH i BD, područje potprojekta nalazi se unutar zone erozije klasificirane kao klasa 9, kategorija III-3, što odgovara umjerenoj eroziji. Prevladavajući tip erozije na ovom području je površinska erozija, kako je definirano metodom potencijala erozije (nadalje; EPM) ⁴⁴ (slika 16).

Slika 17 Erozija tla u FBiH prema kategoriji težine⁴⁵

⁴³ Geološka karta Brčko distrikta za Prostorni plan uređenja Brčko distrikta, 2022. IG Banja Luka d.o.o. Dostupno na:

https://ppipo.bdcentral.net/data/Strate%C5%A1ki%20dokumenti/Strategija%20prostornog%20razvoja%20Br%C4%8Dko%20distrikta%20BiH%202018.%20%E2%80%93%202038.%20go%20dine_HR/05_Geolo%C5%A1ka_karta.jpg (Pristupljeno: 13. ožujka 2025.).

⁴⁴ Metoda erozijskog potencijala (originalna metoda profesora Slobodana Gavrilovića) analitički je alat koji omogućuje kvantifikaciju i vizualizaciju svih elemenata vezanih uz proces erozije tla.

⁴⁵ Projekt financiran od strane EU. Tehnička pomoć za izradu planova zaštite od erozije i tehničke projektne dokumentacije za infrastrukturu za zaštitu od poplava za odabrana prioritetna područja u Bosni i Hercegovini: 2020/417-462. Prilog 1.: Zadatak 1. Dostupno na https://www.voda.ba/uploads/docs/Karte_erozije_FBiH_i_BD.pdf. Pristupljeno 2.12.2024.

4.3.2 Seizmologija

Prema prostornom planu uređenja Brčko distrikta⁴⁶, regulacijska lokacija Blizna vodotoka nalazi se u zoni klasificiranoj kao 7 na Medvedev-Sponheuer-Karnik (MCS) ljestvici, što ukazuje na umjerenu seizmičku opasnost kao što je prikazano na Slika 18. Ova klasifikacija sugerira da je područje osjetljivo na primjetno podrhtavanje tla.

Slika 18 Seizmološka karta za potprojekt

Prilikom ispitivanja područja potprojekta pomoću karata prema nacionalnim aneksima (NA), koje je osigurao Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine, identificirani su sljedeći seizmički parametri: Za period povrata od 95 godina: 0,04 g; Za razdoblje povrata od 475 godina: 0,08 g. Što je u skladu s očekivanjima iz rezultata gore navedene brojke.

4.3.3 Poplave i očekivani klimatski učinci

Zbog prirode potprojekta rizici od poplava istražuju se u odjeljku 2.4

4.4 Klima

Zemljopisni položaj područja potprojekta unutar južnog peripanonskog ruba, u kombinaciji s pretežno ravničastim brežuljkastim terenom karakterističnim za BD, rezultira umjereno kontinentalnom klimom. Ovaj klimatski režim obilježavaju umjereno topla ljeta i umjereno hladne zime.

Meteorološka promatranja u BD-u započela su 2017. godine⁴⁷. Topla sezona traje otprilike 3,5 mjeseca, od svibnja do rujna, s prosječnim dnevnim najvišim temperaturama većim od 24°C. Srpanj je obično najtopliji mjesec, s prosječnim najvišim temperaturama oko 28°C i najnižim oko 16°C. Hladna sezona traje oko 3,3 mjeseca, od studenog do ožujka, s prosječnim dnevnim najvišim temperaturama ispod 9°C. Siječanj je općenito najhladniji mjesec, s prosječnim najnižim temperaturama od -3°C i najvišim od 5°C.

BD doživljava određene sezonske varijacije u mjesečnim oborinama, s oborinama koje se javljaju tijekom cijele godine. Lipanj je obično najkišovitiji mjesec, s prosječno 68 mm kiše. Snježne padaline također variraju sezonski, a snježno razdoblje traje oko 3,8 mjeseci, od sredine studenog do početka ožujka. Siječanj obično bilježi najviše snježnih padalina, u prosjeku 66 mm. Razdoblje bez snijega traje otprilike 8,2 mjeseca, od početka ožujka do sredine studenog, sa zanemarivim snježnim padalinama u ljetnim mjesecima.

⁴⁶ <https://ppipo.bdcentral.net/?lang=hr>

⁴⁷ Lokalni hidrometeorološki instituti nisu dali podatke. Podaci su prikupljeni od pružatelja usluga treće strane: <https://weatherspark.com/y/83228/Average-Weather-in-Br%C4%8Dko-Bosnia-&-Herzegovina-Year-Round>

Pregled klimatskih čimbenika BD prikazan je u Tabela 4.

Tabela 4 Klimatski faktori za Brčko distrikt⁴⁸

Faktor	Opis	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec
Temperatura (°C)	Visok	5	7	13	18	22	26	28	28	23	18	11	5
	Srednji	1	3	7	12	17	20	22	22	17	12	6	2
	Nizak	-3	-2	2	7	11	14	16	15	12	7	2	-1
Oborina (mm)	Oborine	28.5	29.4	36.7	48.6	60.4	67.6	53.6	48.1	56.0	54.0	50.0	38.5
	Snijeg	66.0	60.8	17.3	1.3	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3	22.8	52.5

4.5 Kvaliteta tla

Praćenje tla se ne provodi u BD-u. Posljednje sistematsko praćenje kvaliteta poljoprivrednog zemljišta (100 parcela) provedeno je 2007. godine kroz izradu Studije o kontroli plodnosti i zagađenja tla u BD BiH. Rezultati su pokazali da je povećana koncentracija ukupnog kadmija pronađena u značajnijem broju uzoraka. Područje potprojekta nalazi se na kompleksu nekonsolidiranih rastresitih stijena.

Osnovno praćenje koje se provodi u sklopu ESMP-a (vidjeti odjeljak 6).

4.6 Kvaliteta zraka

Trenutno ne postoji uspostavljen sustav upravljanja kvalitetom zraka u BD-u. Praćenje kvalitete zraka provodi se samo u urbanom području i ne provodi se kontinuirano ili sustavno. Od 2010. cjelogodišnje praćenje provedeno je samo 2018., dok je 2012., 2014., 2018., 2019. i 2023. provedeno ograničeno praćenje, na jednoj ili dvije lokacije, ovisno o godini. Za potprojekt najrelevantnija mjerenja kvalitete zraka provedena su u blizini Osnovne škole Ilička od 09. veljače do 17. ožujka 2023. godine. Ova lokacija je otprilike 900 metara sjeverozapadno od područja potprojekta regulacije Blizna, kao što je prikazano na Slika 19.

Slika 19 Lokacija mobilne stanice za mjerenje kvaliteta zraka u Brčko distriktu za period 09.02-17.03.2023. godine u odnosu na područje potprojekta

⁴⁸ Brčko meteorological station

Mjerenja pokazuju da su (SO₂), dušikov dioksid (NO₂), ozon (O₃) i ugljični monoksid (CO) ostali unutar dopuštenih granica, dok su lebdeće čestice (PM₁₀) često prelazile 24-satne granične vrijednosti⁴⁹, kako je prikazano u Tablica 5.

Tablica 5 Sažetak rezultata praćenja kvalitete zraka u naselju Ilička⁵⁰

Zagađivalo	Maksimalna vrijednost po satu (µg/m ³)	Maksimalni 24-satni prosjek (µg/m ³)	Maksimalni 8-satni prosjek (µg/m ³)	Prekoračenje graničnih vrijednosti
SO ₂ (sumporni dioksid)	142.42	54.51	—	Nema prekoračenja
NO ₂ (dušikov dioksid)	92.35	32.93	—	Nema prekoračenja
O ₃ (ozon)	122.76	—	116.20	Nema prekoračenja
PM ₁₀ (Lebdeće čestice)	—	163.30	—	Ponovljena prekoračenja 24-satnih graničnih vrijednosti
CO (ugljični monoksid)	—	—	3,360	Nema prekoračenja

Osnovno praćenje koje se provodi u okviru ESMP-a (vidjeti odjeljak 6.).

4.7 Kvaliteta površinskih voda

Aktivnosti monitoringa provedene su na vodotocima Blizna, Brka, Sava i Tinja u razdoblju 2012. – 2017. i 2018. – 2021. Tijekom tih razdoblja, vrijednosti biološke potrošnje kisika (BPK₅) općenito su spadale u "žutu" kategoriju, što ukazuje na umjereno onečišćenje, s povećanim razinama koje su pale u "crvenu" kategoriju u 2012., 2016. i 2018., mjerenja su dosegla "crvenu" kategoriju. Koncentracije amonijevih iona (NH₄⁺) dosljedno su klasificirane u "crvenu" kategoriju tijekom većeg dijela razdoblja praćenja. Ovi rezultati odražavaju trajni pritisak nereguliranih ispuštanja, posebno tijekom ljetnih mjeseci s niskim protokom.⁵¹ Za Blizna vodotok relevantna je točka praćenja BA_BD_SA_BLIZ. Blizna vodotok nije službeno razvrstan, a rezultati praćenja navedeni su u tablici Tabela 6.

Tabela 6 Izmjereno opterećenje zagađivačima za vodotok Blizna u Brčko distriktu⁵²

Naziv vodnog tijela	Kanal	BPK 5 (t/godišnje)	N (t/godina)	P (t/godina)
BA_BD_Sa_BLIZ	Blizna	33.61	11.03	2.01

Ovi rezultati odražavaju umjereno zagađeni vodotok, posebno zabrinjavajući s obzirom na ograničeni volumen protoka i nizak kapacitet razrjeđivanja vodotoka Blizna.

Osnovno praćenje koje se provodi u okviru ESMP-a (vidjeti odjeljak 6.).

4.8 Gospodarenje otpadom

Gospodarenje (komunalnim) otpadom u BD-u nadležno je Javno poduzeće "Komunalno Brčko" d.o.o. Brčko. U sklopu JP "Komunalno Brčko" operativna jedinica "Čistoća" zadužena je za prikupljanje, transport i odlaganje otpada. Od 2022. godine otpad prikupljen s područja BD-a prevozi se na regionalno odlagalište otpada u Zvorniku preko postojeće pretovarne stanice.

⁴⁹ Granične vrijednosti sukladno su: Pravilniku o graničnim i ciljnim vrijednostima kvalitete zraka, informacijskim i alarmantnim pragovima Brčko distrikta BiH ("Službeni glasnik" Brčko distrikta BiH broj 18/11)

⁵⁰ Posljednji put pristupljeno: 10.06.2025.

https://www.ppipo.bdcentral.net/Content/Read/izvjestaji_kvalitet_zraka?lang=hr

⁵¹ Akcijski plan za zeleni grad Brčko distrikta, 2024., Kommunalkredit Public Consulting GmbH (KPC) i njegovi partneri LDK Consultants i Dvokut-Ecro za dobrobit Brčko Distrikta

⁵² 2. PLAN UPRAVLJANJA SLIVOM RIJEKE SAVE, 2022., Međunarodna komisija za sliv rijeke Save

(https://www.savacommission.org/UserDocsImages/05_documents_publications/water_management/eng/SavaRBMPPlan/2nd%20Sava%20River%20Basin%20Management%20Plan_eng.pdf posljednji put pristupljeno 22.02.2025.)

Gospodarenje otpadom nastalim tijekom građevinskih aktivnosti regulirano je izdavanjem odgovarajućih dozvola u okviru postupka građenja kojima se propisuju načini rukovanja i privremenog skladištenja građevnog materijala, kao i obvezno vraćanje lokacije u prvobitno stanje. Postoji nekoliko licenciranih unosa za upravljanje posebnim tokovima otpada, uključujući opasni otpad koji rade u BD-u.

4.9 Ekološki okoliš

U cilju kompilacije biodiverziteta u blizini predložene lokacije projekta, podaci i informacije dobiveni su iz sekundarnih podataka koji proizlaze iz prethodno objavljene i javno dostupne literature i desktop studije, od kojih je prvenstveno Bioraznolikost *potencijalnih retencijskih zona uz rijeku Savu u Bosni i Hercegovini i preporuke za njihovo upravljanje*, publikacija pripremljena u sklopu projekta "Bioraznolikost i značaj prirodnog zadržavanja rijeke Save" iz 2016⁵³. godine. Osim ovog dokumenta, ne postoje drugi nedavni dokumenti specifični za biološku raznolikost koji su relevantni za to područje.

4.9.1 Flora

Prirodni vegetacijski pokrov BD-a odražava mješavinu ekoloških utjecaja oblikovanih reljefom, hidrologijom i povijesnim poljoprivrednim korištenjem zemljišta. Dominantni tipovi vegetacije uključuju stepske travnjake, poplavne šume i higrofilne zajednice. Listopadne šume sastavljene od hrasta lužnjaka (*Quercus robur*) i graba (*Carpinus betulus*) nalaze se na neogenskim terasama i brdskim padinama, dok hidrofilna vegetacija, vrbe (*Salix spp.*), topole (*Populus spp.*) i trske (*Phragmites australis*), zauzima obale rijeka i trajno vlažna područja.

U blizini vodotoka Blizna vegetacija je oblikovana prenamjenom zemljišta, razvojem infrastrukture i urbanim zadiranjem. Sadašnja vegetacija uglavnom je niske strukturne složenosti, karakteristična za visoko modificirana staništa, gdje su prirodne biljne zajednice značajno izmijenjene ili zamijenjene pojednostavljenim skupovima vrsta s ograničenim ekološkim funkcijama. Sadašnji vegetacijski pokrov sastoji se uglavnom od jednolikih travnatih slojeva s ograničenom vertikalnom slojevitošću, što odražava biljnu zajednicu niske složenosti. Područje uz vodotok karakterizira uglavnom niska priobalna vegetacija, koja se prvenstveno sastoji od raštrkanog grmlja, sitnog drveća i ograničenih higrofilnih vrsta unutar zone kanala. Na ovom specifičnom području nema poznatih zapisa o rijetkim, zaštićenim ili endemskim biljnim vrstama, a staništa nisu klasificirana kao osjetljiva niti podliježu formalnoj zaštiti. To potvrđuje i prethodna studija⁵⁴ koja je klasificirala područje kao područje na kojem je već došlo do ekstremne degradacije terena. Zbog opsega uznemiravanja, daljnja detaljna istraživanja flore nisu se smatrala značajnim, jer na lokalitetu nema vegetacije od ekološkog ili konzervatorskog značaja.

4.9.2 Fauna

Tipična fauna uključuje male sisavce poput ježeva, rovki, krtica, zečeva i raznih vrsta glodavaca, zajedno s većim sisavcima poput lisica, divljih svinja i srna. Vodozemci i gmazovi prisutni su u nizinskim vlažnim staništima, dok vrste ptica, posebno ptice močvarice, fazani i vrapci, često posjećuju obližnje obalne zone rijeke Save.

⁵³ <https://czzs.org/wp-content/uploads/2019/03/Biodiverzitet-potencijalnih-zona-retenzije-uz-rijeku-Savu.pdf>, posljednji pristup 01.10.2025.

⁵⁴ Biodiverzitet potencijalnih retencijskih zona duž rijeke Save u Bosni i Hercegovini i preporuke za upravljanje njima, Centar za zaštitu okoliša, 2016. <https://czzs.org/wp-content/uploads/2019/03/Biodiverzitet-potencijalnih-zona-retenzije-uz-rijeku-Savu.pdf>, posljednji pristup 01.10.2025..

Vodeni ekosustavi u blizini, uključujući rijeku Savu i pripadajuće vodotoke, ugostili su niz slatkovodnih riba, posebno iz porodice šarana, kao što su šaran, deverika i plotica, kao i grabežljive vrste poput štuke i soma.

Ekološka vrijednost neposrednog projektnog područja smatra se niskom zbog prošlog i tekućeg korištenja zemljišta, a nijedan zapis ne ukazuje na kontinuiranu prisutnost rijetkih, ugroženih ili zaštićenih životinjskih vrsta unutar koridora Blizna vodotoka. To potvrđuje i prethodna studija⁵⁵ koja nije identificirala značajne populacije malih sisavaca, vodozemaca i gmazova, vretenaca i vrsta insekata Natura 2000 ili ihtiofaune unutar ili u neposrednoj blizini projektnog područja.

4.9.3 Prirodna i kulturna baština

Prema Izmjenama i dopunama Urbanističkog plana uređenja grada Brčkog (II), broj 0-02-022-96/07 od 19. srpnja 2007. godine, na području BD ne postoje područja određena za zaštitu.

Međutim, na osnovu izmjena i dopuna Urbanističkog plana uređenja grada Brčkog (II), određene zone su prepoznate po svojoj prirodnoj vrijednosti, od kojih su najbliže obala rijeke Save kod Brezovog polja (8 km) i područje Ficibajera (3 km). Isto važi i za kulturno naslijeđe, gdje su značajne znamenitosti Gradska vijećnica Brčkog (2,5 km) i Atik-Sava džamija (2,8 km).

4.10 Kupnja zemljišta

Za regulaciju potprojekta Blizna vodotok nije potrebna akvizicija. Potprojekt je definiran u skladu s: Prostorno-planskom dokumentacijom na razini BD i MZ, glavni projekt, lokacijski uvjeti i građevinska dozvola.

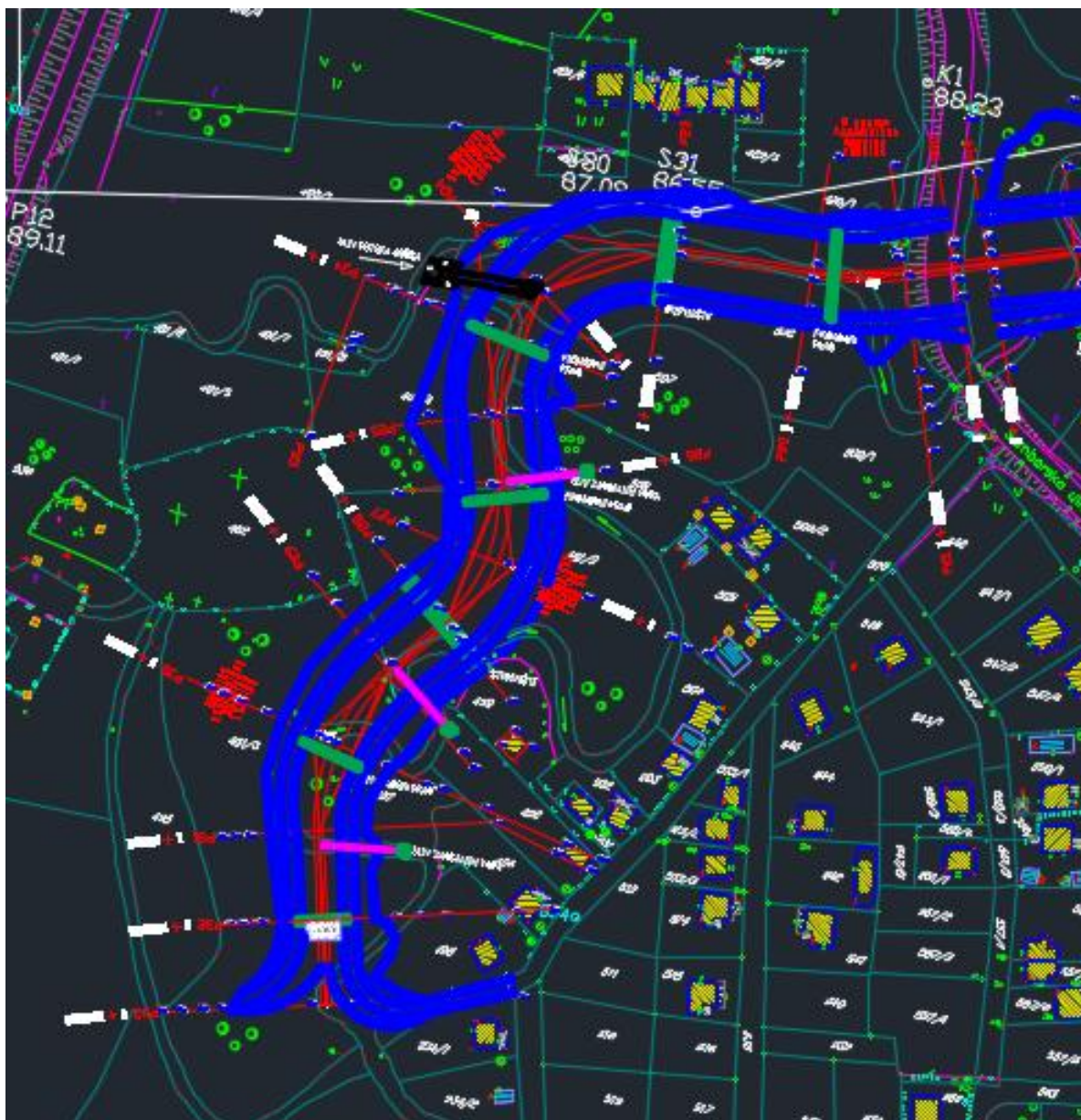
Prema navedenim dokumentima, potprojekt se nalazi na sljedećim katastarskim česticama, u stambenom naselju Donji Brezik, Brčko distrikt BiH: 495/2, 495/3, 495/4, 491/10, 491/11, 491/15, 497/1, 497/2, 491/9, 499/2, 491/12, 510/2, 491/14, 491/4, 491/16, 506/3, 506/2, 2000, 509/4, 509/5, 509/7, 509/8, 509/6, 490/6, 490/7, 489/16, 490/9, 489/15, 490/10, 490/11, 489/24, 498/3, 2012/1, uvršteni u zemljišne knjige: 200, 204, 213 i 1995, katastarska općina Brčko 2. Sve navedene parcele su u javnom vlasništvu^{56,57} i nije potrebna kupnja zemljišta. Na slici 19. prikazano je preklapanje otiska potprojekta u odnosu na zemljišne knjige Slika 20.

Potprojekt i potrebno operativno područje, kako je definirano gore navedenim planskim dokumentima, trenutno ne sadrže nikakve formalne ili neformalne trajne, privremene ili pomoćne građevine, niti bilo koju drugu fizičku imovinu. Na području koje je prvenstveno prekriveno prirodnom priobalnom vegetacijom nema formalnih ili neformalnih aktivnosti za život, korištenja zemljišta ili naseljavanja. Ti su uvjeti potvrđeni tijekom posjeta lokaciji koji je 1. listopada 2025. proveo stručnjak za upravljanje okolišnim i društvenim rizicima PIU-a.

⁵⁵ Biodiverzitet potencijalnih retencijskih zona duž rijeke Save u Bosni i Hercegovini i preporuke za njihovo upravljanje, Centar za okoliš, 2016. <https://czzs.org/wp-content/uploads/2019/03/Biodiverzitet-potencijalnih-zona-retencije-uz-rijeku-Savu.pdf>, posljednji pristup 01.10.2025.

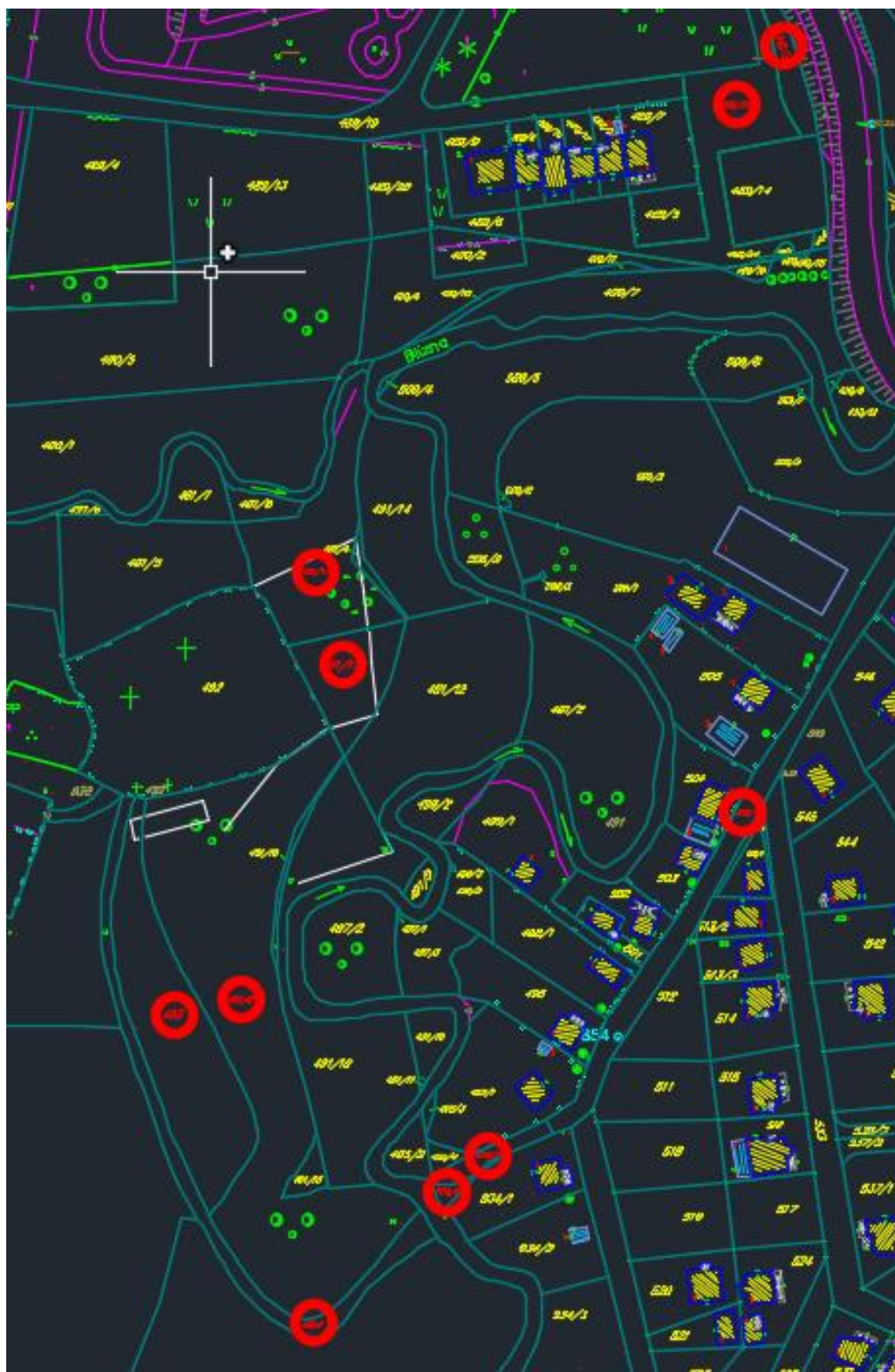
⁵⁶ <https://ppipo.bdcentral.net/>, posljednji pristup 05.05.2025.

⁵⁷ <https://ossud-brckodistriktbih.pravosudje.ba/vstvfo/S/90/article/57668>, posljednji pristup 05.05.2025.

Slika 20 Prekrivanje područja potprojekta regulacije vodotoka Blizna iz glavnog projekta nad katastarskim česticama

Potprojekt ne zahtijeva privremeno stjecanje zemljišta ili ograničenja prava puta ili pristupa privatnom vlasništvu jer je na raspolaganju dovoljno javnog zemljišta za smještaj svih aktivnosti, uključujući operacije na gradilištu, skladištenje materijala i pristupne ceste, kako je prikazano na Slika 21.

Slika 21 Pristupni putovi do područja potprojekta regulacije vodotoka Blizna putem katastarskih čestica u javnom vlasništvu.

4.11 Demografija i stanovništvo

BD ima 83.516 stanovnika, prema popisu stanovništva iz 2013⁵⁸. godine. Od ukupnog stanovništva, 41.250 su muškarci (49.39%), a 42.266 žene (50.61%). Ukupno 45.516 ljudi (54.50%) živi u urbanim područjima, dok 38.000 ljudi (45.50%) živi u poluurbanim i ruralnim područjima. Gustoća naseljenosti u urbanim područjima iznosi 773,8 osoba/km², dok gustoća naseljenosti u ruralnim područjima iznosi 97,3 osobe/km². Prema procjenama iz 2022. broj stanovnika u BD-u smanjio se na 81.662⁵⁹, što predstavlja godišnji pad stanovništva od 0,24%.

Dvije stambene zajednice u blizini potprojekta imaju ukupno 9.850 stanovnika s 4.850 stanovnika u Breziku, odnosno 5.000 u Ilički. U krugu od 200 metara od lokacije potprojekta nalazi se oko 100 stambenih objekata u kojima se nalazi oko 600 ljudi⁶⁰.

4.12 Ranjivi pojedinci/skupine u nepovoljnom položaju

Pojam pojedinci ili skupine u nepovoljnom položaju ili ranjivi pojedinci ili skupine (DVIG) odnosi se na pojedince ili skupine na koje zbog svojih okolnosti mogu negativnije utjecati učinci projekta i/ili mogu imati ograničenu sposobnost sudjelovanja u projektnim aktivnostima ili koristi od njih. Ti se pojedinci ili skupine mogu suočiti i s preprekama sudjelovanju u standardnim postupcima savjetovanja te stoga mogu zahtijevati ciljne mjere i posebnu pomoć kako bi se osiguralo njihovo učinkovito sudjelovanje.

Ranjive skupine u BD-u uključuju⁶¹: Djecu i mlade u riziku, uključujući one s poteškoćama u razvoju, one koji žive u siromaštvu i one u institucionalnoj skrbi; starije osobe, posebno one koje žive same ili bez podrške obitelji; osobe s invaliditetom, koje se suočavaju s preprekama u obrazovanju, zapošljavanju, pristupu infrastrukturi i socijalnoj uključenosti; romsko stanovništvo, koje je i dalje jedna od socijalno najisključenijih skupina u BD-u; kućanstva sa samohranim roditeljem, na čelu s često ženama i pod povećanim rizikom od ekonomske ranjivosti; nezaposlene osobe, posebno dugotrajno nezaposlene i mlade bez radnog iskustva; Interno raseljene osobe i povratnici, koji se i dalje suočavaju s izazovima reintegracije, kao i žrtve nasilja, uključujući rodno uvjetovano nasilje i nasilje u obitelji.

U blizini područja potprojekta nisu identificirane posebne ranjive skupine ili pojedinci. Ukupan broj stanovnika je relativno nizak, oko 600 ljudi. Međutim, važno je napomenuti da potencijalno povećanje obujma prometa može utjecati na sve gore identificirane ranjive skupine u BD-u.

4.13 Sredstva za život i zapošljavanje

Ne postoje formalne ili neformalne gospodarske aktivnosti ili aktivnosti za život unutar samog područja potprojekta. Međutim, ukupno osam komercijalnih objekata i dva industrijska objekta nalaze se unutar 200 metara od područja potprojekta (vidi odjeljak 4.1). Osim toga, vodotok nizvodno od lokacije potprojekta ne koristi se za navodnjavanje.

⁵⁸ Popis stanovništva 2013. (posljednji pristup 18.03.2025. <http://www.statistika.ba/?show=12&id=30163>.)

⁵⁹ Federalni zavod za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine, Zavod za statistiku Republike Srpske, Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine.

⁶⁰ Prema podacima Središnjeg izbornog povjerenstva

⁶¹ Strategija socijalnog uključivanja Brčko distrikta 2021–2027

<https://www.unicef.org/bih/media/6471/file/Br%C4%8Dko%20District%20of%20Bosnia%20and%20Herzegovina%20Social%20Inclusion%20Strategy.pdf>, posljednji pristup 12.02.2025.

4.14 Promet i prijevoz

BD ima umjereno razvijen sustav prometne infrastrukture, koji se sastoji od regionalnih i lokalnih cesta, željezničkog terminala i pristupa riječnom prometu preko luke rijeke Save. Glavni cestovni koridor je regionalna cesta M14.1, koja ima središnju ulogu u putničkom i teretnom prometu i služi kao primarna os kretanja kroz urbano područje.

M14.1 je također glavna prometna ruta za potprojekt, s prosječnim dnevnim volumenom prometa u rasponu od 7,309 do 8,512 vozila. Vršni sati prometa događaju se između 07:00 i 21:00. Od ukupnog obujma prometa, otprilike 86,4% čine vozila kraća od 5,5 metara, 8,9% su vozila između 5,5 i 12 metara, 4,7% su između 12 i 16,5 metara, a samo 0,1% prelaze 16,5 metara duljine⁶².

Ne očekuje se da će se u značajnijoj mjeri koristiti druge prometne rute za potrebe potprojekta.

4.15 Opasnost od mina i neeksploziranih ubojitih sredstava

Prema službenom stručnom mišljenju Područnog ureda Centra za razminiranje Bosne i Hercegovine (nadalje;BHMACH), poziv na broj 01-042/2025 i od 02.06.2025. godine, ne postoji opasnost od mina duž vodotoka Blizna od mosta na magistralnoj cesti Brčko–Bijeljina uzvodno, unutar traženog i označenog područja. Ovo područje je potvrđeno sigurno za upotrebu. Međutim, nije moguće pouzdano utvrditi prisutnost neeksploziranih ubojitih sredstava (nadalje;NUS), budući da je cijela teritorija Brčko distrikta BiH bila zahvaćena takvim napravama tijekom ratnih aktivnosti. Korisnici i građevinsko osoblje trebaju ostati na oprezu, a u slučaju identifikacije NUS-a potrebno je odmah obavijestiti stručni tim za uklanjanje NUS-a iz Civilne zaštite Brčko distrikta BiH.

---

⁶² Brojanje vozila na cestovnoj mreži Republike Srpske, 2019. godine, Javno poduzeće "Ceste Republike Srpske" mart 2025. godine (posljednji pristup 01.06.2025. godine.
(https://www.putevirs.com/korisnik/dokumenti/Brojanje_vozila_u_RS_2019.pdf)

5 MOGUĆI UTJECAJI NA OKOLIŠ I DRUŠTVO

Potprojekt regulacije vodotoka Blizna nalazi se između mješovitog industrijskog i stambenog područja i uključuje radove na koritu vodotoka i susjednim obalama. Primarni cilj intervencije je poboljšati hidraulički kapacitet, smanjiti eroziju i poboljšati zaštitu od poplava za okolne zajednice.

Sve aktivnosti odvijat će se unutar postojećeg javnog zemljišnog koridora, bez potrebe za stjecanjem zemljišta ili utjecajem na privatno vlasništvo. Potencijalni štetni utjecaji uglavnom su povezani s fazom izgradnje i uključuju kratkotrajne smetnje kao što su povećana buka, prašina, vibracije, lokalizirane emisije u zrak i privremeni poremećaji u lokalnom prometu. Dodatni rizici odnose se na kvalitetu tla i vode zbog mogućih slučajnih izlivanja ili nepravilnog rukovanja materijalom, kao i uznemiravanja staništa koja utječu na lokalnu floru i faunu.

Također se očekuju rizici za zdravlje i sigurnost na radu (nadalje;OHS) za radnike, zajedno sa zdravstvenim i sigurnosnim razmatranjima u zajednici koja proizlaze iz povećanog kretanja vozila i ograničenog pristupa u blizini gradilišta. Iako se očekuje da će utjecaji biti privremeni i prostorno ograničeni, potrebno je pažljivo upravljanje kako bi se izbjegli ili smanjili negativni učinci.

U ovom se poglavlju opisuju ključni potencijalni utjecaji na okoliš i društvo utvrđeni za potprojekt i služi kao osnova za definiranje ciljanih mjera ublažavanja i aktivnosti praćenja opisanih u sljedećim odjeljcima.

5.1 Faza izgradnje

U fazi izgradnje identificirani su sljedeći rizici.

5.1.1 Kvaliteta tla i erozija

Tijekom faze izgradnje rizik od degradacije tla je dvostruk: potencijalno onečišćenje tla i fizičko narušavanje slojeva tla. Do onečišćenja tla može doći zbog:

- Propuštanje ili slučajno izlivanje maziva, ulja i goriva iz vozila, opreme i građevinskih strojeva.
- Nekontrolirano skladištenje ili odlaganje krutih i/ili tekućih opasnih materijala i otpada.

Paralelno, iskop i zemljani radovi rezultirat će pomicanjem tla duž obala vodotoka i na određenim odlagalištima viška ili neiskorištenih materijala. Očekuje se gubitak gornjeg sloja tla u reguliranom dijelu vodotoka, jer će se gornji sloj tla ukloniti prije izgradnje.

Očekuje se da će provedbenim mjerama ublažavanja ti učinci biti minimalni i privremeni.

5.1.2 Kvaliteta vode

Tijekom faze izgradnje postoji rizik od štetnih utjecaja na kvalitetu površinskih i podzemnih voda koji proizlaze iz građevinskih aktivnosti, zemljanih radova te rada vozila i strojeva.

Potencijalni izvori onečišćenja vode uključuju:

- Privremena povećana zamućenost
- Propuštanje ili slučajno izlivanje maziva, ulja i goriva iz vozila, opreme i građevinskih strojeva koji ulaze u podzemne vode ili kao otjecanje
- Nekontrolirano skladištenje ili nepravilno odlaganje krutih i tekućih opasnih materijala i otpada koji ulaze u podzemne vode ili kao otjecanje
- Korištenje tehničke vode za pranje kotača, suzbijanje prašine i zbijanje tla

- Stvaranje otpadnih voda iz privremenih sanitarnih objekata koje koriste radnici na gradilištu.

Uklanjanje vegetacijskog pokrova i opsežni zemljani radovi duž obala i unutar korita vodotoka, što može dovesti do ispiranja materijala u vodotok, povećanja zamućenja i taloženja nizvodno.

5.1.3 Gospodarenje otpadom, odlaganje iskopanog materijala i građevinskog otpada

Tijekom faze izgradnje stvarat će se različite vrste otpada, uključujući:

- Male količine miješanog komunalnog otpada koji proizvode projektni radnici (npr. ostaci hrane, ambalaža).
- Iskopano tlo i višak zemljanog materijala, prvenstveno nastao zemljanim radovima uz obale potoka i u koritu vodotoka. Gdje god je to moguće, ovaj će se materijal ponovno koristiti na licu mjesta kao zatrpavanje. Ako se smatra neprikladnim, privremeno će se skladištiti na određenom mjestu unutar lokacije projekta, a zatim transportirati na odobreno mjesto odlaganja.
- Ostali opći građevinski otpad, otpad od rušenja, ambalažni materijali, otpadni metal i plastika.
- Opasni otpad povezan s građevinskim djelatnostima, za koji se očekuje da će uključivati: 17 03 01* ostatke asfalta, 13 02 06* otpadna sintetička ulja za motore, zupčanike i podmazivanje, 15 02 02* apsorbente i masne krpe.

Nepravilno rukovanje, skladištenje ili odlaganje ovih materijala može dovesti do onečišćenja tla i vode, vizualnih poremećaja i opće degradacije okoliša na lokaciji potprojekta i oko nje. Osim toga, nekontrolirano nakupljanje otpada može predstavljati sigurnosnu opasnost za radnike i lokalnu zajednicu. Očekuje se da će ti utjecaji biti privremeni i ograničeni na fazu izgradnje, ali zahtijevaju strogo pridržavanje protokola gospodarenja otpadom kako bi se rizici sveli na najmanju moguću mjeru.

5.1.4 Utjecaji na kvalitetu zraka

Tijekom faze izgradnje mogu nastati privremeni negativni utjecaji na kvalitetu zraka kao posljedica:

- Stvaranje prašine od zemljanih radova, iskopa, rukovanja materijalima i transporta iskopanih ili otpadnih materijala.
- Emisije ispušnih plinova iz građevinskih strojeva, vozila i opreme koji rade na gradilištu i tijekom prijevoza materijala (NO_x, CO, SO_x)

Očekuje se da će ti utjecaji biti lokalizirani i privremeni, međutim, zahtijevaju odgovarajuće

5.1.5 Učinkovitost resursa

Glavni resursi koji će se koristiti za potprojekt uključuju građevinske materijale (pijesak, šljunak, agregate, kamen, cement i gotovi beton), vodu, kao i gorivo/energiju. Neučinkovita potrošnja tih resursa može povećati izravan i neizravan ekološki otisak potprojekta, što dovodi do prekomjernog stvaranja otpada, iscrpljivanja ograničenih prirodnih resursa i povećanih emisija stakleničkih plinova i onečišćujućih tvari tijekom razdoblja izgradnje.

S obzirom na opseg i opseg potprojekta, ne očekuje se niti izvedivo osnivanje kamenoloma, postrojenja za drobljenje i prosijavanje betona ili postrojenja za betoniranje na licu mjesta, kao ni rad ili uspostava kamenoloma isključivo za potrebe ovog potprojekta. Umjesto toga, građevinski materijali nabavljat će se kroz postojeće lance opskrbe. To stvara rizike u lancu opskrbe izvan lokacije, gdje ako se agregati i drugi ulazni materijali nabavljaju iz nelicenciranih ili nereguliranih kamenoloma, jama za posuđivanje ili betonara, na izvoru može doći do neizravne degradacije okoliša, uključujući rez riječnog

korita, eroziju, narušavanje staništa, promjenu krajolika i nezakonito iskorištavanje prirodnih resursa. Takvi učinci pridonose kumulativnim regionalnim učincima iako se javljaju izvan neposrednog potprojekta.

Osim zabrinutosti za okoliš, potprojekt se može suočiti s reputacijskim i pravnim rizicima ako ulazni materijali potječu od dobavljača koji ne ispunjavaju zahtjeve. Ako se ne provjeri imaju li dobavljači na početku proizvodnog lanca valjane dozvole za vađenje građevinskog materijala ili okolišne dozvole, povećava se vjerojatnost neusklađenosti s primjenjivim lokalnim zakonodavstvom i zahtjevima Svjetske banke te bi moglo dovesti do zastoja u radu ili potrebe za zamjenom materijala koji su već isporučeni na gradilište.

5.1.6 Buka i vibracije

Tijekom faze izgradnje očekuje se stvaranje buke i smetnje zbog korištenja strojeva, opreme i transportnih vozila. Primarni izvori buke uključuju aktivnosti kao što su iskop, gradiranje, zbijanje, betonski radovi te kretanje kamiona i građevinske opreme do i od gradilišta. Očekivane razine buke iz opreme za vrste radova povezane s potprojektima prikazane su u Tablica 7.

Tablica 7. Tipične razine buke građevinske opreme (razina buke u dB (A) na 15 m)⁶³

Iskop i zemljani radovi	Razina buke (dB(A))
Buldožer	80
Kamion	83–94

Uzimajući u obzir rezultate iz gornje tablice, usvojena najviša moguća razina buke iznosi približno 95–100 dB(A). Korištenje inverznih kvadratnih očekivanih razina buke koja potječe s područja potprojekta tijekom faze izgradnje prikazano je u Tablica 8.

Tablica 8 Približne razine buke na različitim udaljenostima od predmetnog područja

Udaljenost od izvora (m)	1	10	50	100	200	400	800
Razina buke [dB(A)]	100 dB(A)	80 dB(A)	66 dB(A)	60 dB(A)	54 dB(A)	48 dB(A)	42 dB(A)

U BD-u ne postoji pravni akt koji propisuje najveće granične vrijednosti dopuštenih razina buke za akustične zone. Kao takve dozvoljene razine su preuzete iz Zakona o zaštiti od buke u FBiH⁶⁴ koji je generalno u skladu sa Smjernicama Grupe Svjetske banke za okoliš, zdravlje i sigurnost (nadalje;EHS)⁶⁵ (Table 9).

Table 9 prescribed acoustic zones and maximum permitted levels of external noise⁶⁶

Zona	NAMJENA PODRUČJA	Najveće dopuštene razine (dBA)		
		Ekvivalentne razine Leq		
		Dan	Noć	L1*
V	Komercijalni, poslovni, stambeni i stambeni duž prometnih koridora, skladišta bez teškog transporta	60	50	75
VI	Poslovna, upravna, trgovačko-obrtnička, uslužna (komunalna) područja	65	60	80

*- L1 označava razinu buke koja je prekoračena 1% vremena, a najkraće razdoblje mjerenja je 15 minuta.

Sve navedeno, uzimajući u obzir, u krugu od 50-100 metara od lokacije nalaze se stambene građevine na kojima razina buke može premašiti propisanu granicu od 60 dB(A) i kao takve se moraju provesti mjere ublažavanja.

⁶³ .ES EPA, Buka od građevinske opreme i operacija. Građevinska oprema i kućanski aparati. NJID. Prosinac 31, 197

⁶⁴ O.G. FBiH, broj 110/12

⁶⁵ <https://www.ifc.org/content/dam/ifc/doc/2000/2007-general-ehs-guidelines-noise-en.pdf>, (posljednji pristup 23.03.2025.)

⁶⁶ Zakon o zaštiti od buke u FBiH

5.1.7 Flora i fauna

Područje potprojekta nije smješteno unutar zaštićenog prirodnog područja i nisu identificirane endemske vrste.

Potencijalni utjecaji na floru i faunu tijekom gradnje uključuju gubitak malih površina priobalne vegetacije duž obala vodotoka, jer će pripremni radovi zahtijevati čišćenje grmlja, niske vegetacije i manjih stabala. Građevinske aktivnosti, kao što su iskop i kretanje strojeva, mogu privremeno promijeniti stanišne uvjete povećanom bukom, vibracijama i općim uznemiravanjem, što može utjecati na sjedilačke ili manje pokretne vrste. Uklanjanje vegetacije moglo bi dovesti i do slučajnog gubitka pojedinačnih životinja, gnijezda ili skloništa.

Osim toga, ograničena je mogućnost unošenja ili širenja invazivnih biljnih vrsta tijekom i nakon građevinskih aktivnosti. Međutim, važno je napomenuti da je okolni okoliš već modificiran, a očekuje se da će ukupni utjecaji biti lokalizirani i ograničeni u razmjerima.

5.1.8 Nabava materijala/opskrba materijalom

Za potrebe gradnje trebat će nabaviti i prevesti različite materijale poput šljunka, pijeska, kamena i betona na mjesto projekta. Mogući učinci uključuju povećane emisije iz prijevoznih vozila, privremene lokalne prometne gužve, buku i emisije, kao i kratkotrajne smetnje za obližnje stanovnike i sudionike u cestovnom prometu. Osim toga, ako se materijali nabavljaju od nereguliranih dobavljača ili dobavljača štetnih za okoliš, postoji rizik od doprinosa neodrživim praksama vađenja i neizravnoj degradaciji okoliša drugdje.

5.1.9 Pojedinci ili skupine u nepovoljnom položaju/ranjivi

Ne očekuje se da će bilo kakva građevinska aktivnost imati utjecaja na DVIG koji je u njemu detaljno opisan. Ipak, funkcionalnost i osjetljivost DVIG-a treba zaštititi od čimbenika okoliša i vanjskih utjecaja.

5.1.10 Zdravlje i sigurnost u zajednici

Potencijalni utjecaji na zdravlje i sigurnost zajednice tijekom gradnje uključuju rizike povezane s nepravilnim gospodarenjem otpadom i otpadnim vodama, pogrešnim rukovanjem kemijskim i opasnim materijalima, emisijama buke i prašine, općim građevinskim opasnostima i povećanim prometom.

Nepravilno rukovanje ili odlaganje otpada i otpadnih voda može predstavljati značajan zdravstveni rizik za lokalnu zajednicu. Slično tome, nepravilno skladištenje i rukovanje kemijskim i opasnim materijalima, posebno ako se skladište na otvorenim i pristupačnim prostorima, može dodatno povećati te rizike. Neadekvatno prikupljanje ili nekontrolirano ispuštanje otpadnih voda može utjecati na površinske vode, kvalitetu tla i podzemnih voda, što utječe na zdravlje i sigurnost zajednice. Emisije buke i prašine iz građevinskih aktivnosti mogu negativno utjecati na dobrobit obližnjih stanovnika, posebno ranjivih skupina kao što su djeca, starije osobe i osobe s respiratornim bolestima.

Mogući neovlašteni pristup članova zajednice gradilištu predstavlja dodatne zdravstvene i sigurnosne rizike.

Povećano kretanje teških strojeva, građevinskih vozila i osoblja može dovesti do većeg prometa na lokalnim cestama, što može uzrokovati gužve i povećati rizik od nesreća. Građevinski promet u blizini stambenih područja također predstavlja izravnu prijetnju sigurnosti pješaka.

Detaljne procjene učinka na upravljanje otpadom, otpadnim vodama, bukom, kvalitetom zraka i prometom navedene su u odgovarajućim odjeljcima ovog ESMP-a.

5.1.11 Slučajni nalazi (arheološki ili kulturni artefakti i neeksplozirana ubojita sredstva)

Ne postoje povijesna, kulturna ili arheološki zaštićena područja na koja bi aktivnosti potprojekta mogle utjecati. Područni ured Centra za razminiranje Bosne i Hercegovine (BHMIC) potvrdio je u svom mišljenju broj 01-042/2025 od 02.06.2025. godine da regulacijski koridor vodotoka Blizna ne predstavlja opasnost od mina. Međutim, mogućnost slučajnog pronalaska tijekom faze izgradnje ne može se isključiti ni za jedno ni za drugo:

- Arheološki ili kulturni artefakti, gdje bi se iskapanjima i zemljanim radovima mogli otkriti prethodno nedokumentirani ostaci, predmeti ili građevine od kulturne ili povijesne vrijednosti.
- Neeksplozirana ubojita sredstva (NUS), gdje je, iako područje nije klasificirano kao minsko sumnjivo, zahvaćeno cijelo područje BD-a i izolirani NUS-i i dalje se mogu susresti tijekom poremećaja tla.

Ti su rizici, iako malo vjerojatni, značajni u smislu potencijalnih sigurnosnih opasnosti, očuvanja kulture i zakonskih obveza. Svako otkriće arheoloških ostataka ili NUS-a tijekom gradnje zahtijevalo bi hitnu obustavu radova na zahvaćenom području dok nadležna tijela ne daju daljnje upute.

5.1.12 Utjecaj na sigurnost prometa i pješaka

Trenutni obujam prometa na glavnoj prometnoj ruti za potprojekt, M14.1, kreće se od približno 7.309 do 8.512 vozila dnevno. Stoga se ne očekuje da će potprojekt imati znatan utjecaj na ukupnu razinu prometa.

Međutim, tijekom faze izgradnje, povećano kretanje teških vozila, strojeva i transportnih kamiona može privremeno poremetiti lokalni promet i predstavljati sigurnosni rizik za pješake, posebno duž pristupnih putova do lokacije projekta. Prisutnost građevinske opreme na javnim cestama ili u njihovoj blizini može stvoriti opasnost za vozače, bicikliste i pješake zbog smanjene vidljivosti, suženih kolnika i potencijalnih gužvi. Očekuje se da će ti učinci biti kratkoročni i lokalizirani

5.1.13 Privremene pristupne ceste

Uspostava privremenih zemljanih cesta za pristup radnim zonama i odlagalištima iskopanog materijala može povećati eroziju tla, stvoriti prašinu i degradirati lokalni krajolik. Takve ceste također mogu uzrokovati privremene poremećaje i doprinijeti lokalnom poremećaju staništa. Tamo ceste također mogu utjecati na ukupnu sigurnost prometa u tom području.

5.1.14 Rodno uvjetovano nasilje, seksualno iskorištavanje i zlostavljanje/spolno uznemiravanje (SEA/SH)

Rodno uvjetovano nasilje (nadalje;GBV), uključujući seksualno iskorištavanje i zlostavljanje (nadalje;SEA) i seksualno uznemiravanje (nadalje;SH), raširen je društveni problem koji se može manifestirati bilo gdje, posebno tamo gdje su prisutne društvene nejednakosti, slaba institucionalna zaštita i ograničeni mehanizmi odgovornosti. Svjetska banka prepoznaje SEA/SH kao ozbiljna kršenja ljudskih prava koja zahtijevaju aktivne mjere prevencije i odgovora u projektima koji uključuju

građevinske radove. Infrastrukturni projekti koji uključuju priljev radnika, privremena naselja i fizičku blizinu ranjivih zajednica predstavljaju povećane rizike za SEA/SH.⁶⁷

Uzimajući u obzir prirodu građevinskih radova i obilježja povezanog tržišta rada u BD, očekuje se da će broj radnika na području potprojekta biti vrlo nizak. Pretpostavlja se da će nekvalificirani i polukvalificirani građevinski radnici biti isključivo muškarci. Moguće je da žene mogu biti angažirane u drugim ulogama kao što su menadžeri, inženjeri i administrativno osoblje. SEA/SH rizici mogu se pojačati u lokalnim zajednicama kada postoji veliki priljev muških radnika izvan tog područja, međutim, kao što je ranije navedeno, to je malo vjerojatno za ovaj potprojekt. Potprojekt je ocijenjen kao nizak u pogledu rizika od seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja/seksualnog uznemiravanja (nadalje;SEA/SH).

5.1.15 Ključni rizici rada

Ključni rizici rada detaljno se procjenjuju u odjeljku o LMP-u ESMP-a, a u nastavku je prikazan sažetak. Očekuje se da će izravni radnici (vanjski savjetnici i civilni službenici) biti uredsko osoblje s većinom posla u zatvorenom prostoru. Ugovorni radnici koji rade na regulaciji vodotoka suočit će se s izazovnijim uvjetima, uključujući fizičke radove na otvorenom na obalama rijeka i u zonama iskopa. Rizici za zdravlje i sigurnost na radu (nadalje;OHS) za te radnike ublažit će se provedbom mjera navedenih u ovom ESMP-u i u skladu s primjenjivim lokalnim zakonodavstvom i propisima. Svi poslodavci izravnih ili ugovornih radnika moraju osigurati strogo poštivanje zakonskih odredbi o pravima radnika i sigurnosti na radnom mjestu. S obzirom na prirodu i opseg potprojekta, očekuje se da će se izvođači oslanjati na postojeće kvalificirano i iskusno osoblje, pa se stoga ne očekuje značajan priljev dodatne radne snage na gradilište. Dodatni ključni rizici uključuju:

- **Dječji rad:** Podprojekt uključuje opasne građevinske radove i ne smiju se angažirati radnici mlađi od 18 godina.
- **Priljev radne snage:** Iako se ne očekuje priljev velikih razmjera, potencijalni angažman stranih radnika ili radnika migranata zahtijeva strogu primjenu jednake zaštite radničkih prava.
- **Uvjeti rada:** Rizici uključuju moguće nepostojanje formalnih ugovora, nejasne aranžmane o plaćama i radnom vremenu, nepravilna ili odgođena plaćanja i nedostatak pristupa zakonskim naknadama.
- **Diskriminacija i isključenost ranjivih skupina:** ranjive skupine kao što su žene i osobe s invaliditetom mogu se suočiti s isključenošću ili nejednakim postupanjem.
- **Seksualno iskorištavanje i zlostavljanje/uznemiravanje (SEA/SH):** Čak i ako se procjenjuje kao nizak rizik, SEA/SH ostaje potencijalna briga.
- **Uvjeti zaposlenja:** Mogući rizici nedokumentiranih ugovora, jasne strukture plaća, pravovremene isplate i pristup pravnim beneficijama (socijalno osiguranje, osiguranje, zdravstveno osiguranje).
- **Radničke organizacije:** Iako je kolektivno organiziranje malo vjerojatno zbog opsega projekta, rizik od obeshrabrenja ili opstrukcije mora se izričito razmotriti.
- **Praćenje i provedba propisa o radu:** Rizik od nepoštivanja nadzora, aktivnih inspekcija i korektivnih radnji.

⁶⁷ Napomena o dobroj praksi: Rješavanje problema seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja te spolnog uznemiravanja (SEA/SH) u financiranju investicijskih projekata koji uključuju velike građevinske radove, treće izdanje, listopad 2022., Svjetska banka, (posljednji pristup 01.06.2025., <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/6f3d9ddc6010c4221315dd1282958e41-0290032022/original/SEA-SH-Civil-Works-GPN-Third-Edition-Final-October-12-2022.pdf>)

- **Strani radnici ili radnici migranti:** Stranim radnicima odobrava se zaštita u skladu s lokalnim Zakonom o zapošljavanju stranih državljana u BD-u, no postoji rizik da im se ne daju ista prava prema ESMP-u.

5.1.16 Angažman dionika i rješavanje pritužbi

Uključivanje dionika i rješavanje pritužbi kontinuiran je proces tijekom cijelog životnog ciklusa potprojekta, s povezanim rizicima prisutnim u svim fazama. Neodgovarajuća identifikacija dionika, nedovoljno otkrivanje relevantnih informacija o projektu ili nepostojanje dostupnog mehanizma za pritužbe mogu dovesti do nesporazuma, gubitka povjerenja, protivljenja projektnim aktivnostima ili štete ugledu.

5.2 Operativna faza

Tijekom operativne faze Projekta neće biti redovitih aktivnosti na području Projekta, samo će se provoditi aktivnosti kontrole i održavanja/popravka, ako je potrebno. Svi potencijalni rizici povezani su s održavanjem.

5.3 Ostali pozitivni učinci SDIP projekta

Obnova i poboljšanje infrastrukture za zaštitu od poplava u okviru SDIP projekta donijet će važne ekonomske, društvene, zdravstvene i ekološke koristi lokalnom stanovništvu i zajednici. Iskustvo iz sličnih projekata pokazuje da takve intervencije doprinose općem poboljšanju životnog standarda u više sektora, uključujući zdravstvo, obrazovanje, zapošljavanje i promet.

S obzirom na to da se projektne aktivnosti odvijaju na koridorima rijeke Save i Drine, regijama sa snažnim poljoprivrednim i prekograničnim gospodarskim potencijalom, očekuje se da će unapređenje infrastrukture potaknuti regionalni gospodarski rast i ojačati suradnju. Poboljšanom zaštitom od poplava stvorit će se sigurniji uvjeti za poljoprivrednu proizvodnju i povezane prerađivačke aktivnosti, kao i promicati mogućnosti u trgovini, uslugama i turizmu.

Osim toga, stvaranjem privremenih ili stalnih mogućnosti zapošljavanja, posebno za lokalne radnike, projekt može pomoći u smanjenju nezaposlenosti i smanjenju oslanjanja na programe socijalne pomoći. Time se pridonosi široj socijalnoj stabilnosti i gospodarskoj otpornosti u tom području.

6 MJERE UBLAŽAVANJA OKOLIŠA

U ovom dokumentu predstavljen je poseban plan upravljanja okolišem i društvom, pripremljen u skladu s Okvirom upravljanja okolišem i društvom, relevantni SDIP dokumenti, primjenjivi okolišni i socijalni standardi i važeće lokalno zakonodavstvo relevantno za regulaciju dijela potprojekta vodotoka Blizna. Osigurava da su okolišna, društvena, ekonomska i institucionalna razmatranja u potpunosti integrirana u dizajn i provedbu potprojekta. Ovaj ESMP je samostalan dokument i pruža jasne smjernice za fazu izgradnje, povezujući sve utvrđene učinke s određenim mjerama ublažavanja i odgovornim stranama.

6.1 Plan ublažavanja

Sljedeći plan ublažavanja za potprojekt regulacije vodotoka Blizna zamišljen je kao kontrolni popis kako bi se osiguralo da se sve relevantne mjere ublažavanja provedu u odgovarajućim fazama projekta. Izvršitelj je dužan u potpunosti informirati i upoznati sve radnike s mjerama zaštite okoliša i socijalne zaštite utvrđenim ovim ESMP-om te osigurati njihovu strogu primjenu tijekom cijele provedbe projekta. Plan ublažavanja provodi se u tri faze:

1. Faza prije izgradnje – Tablica 10
2. Faza izgradnje – Tablica 11
3. Operativna faza – Tablica 12

Tablica 10 . prikazani su mogući učinci, troškovno učinkovite i izvedive mjere ublažavanja za smanjenje negativnih utjecaja na okoliš i društvo na prihvatljivu razinu, utvrđeni značaj utjecaja prije i nakon ublažavanja, troškovi ublažavanja (ako su znatni) i odgovorne strane za fazu prije izgradnje. Predgrađevinska faza označava radove i aktivnosti uključujući pripremu planova i postupaka, ishodaenje potrebnih dozvola/suglasnosti, finalizaciju projekata, završetak postupaka nabave, zapošljavanje osoblja i završetak njihove obuke.

Tablica 10 Plan ublažavanja okoliša i socijalnih pitanja za fazu prije izgradnje

Izdati	Mjera ublažavanja	Odgovornost
Natječajna dokumentacija	Natječajna dokumentacija sadržavat će klauzule o mjerama zaštite okoliša i socijalne zaštite (uključujući ESMP), obvezu usklađivanja s lokalnim zakonodavstvom i zahtjevima Svjetske banke, kao i jasno definirane tehničke specifikacije te će je Izvođač morati provoditi. Prije početka bilo kakvih radova, izvođač priprema i podnosi na odobrenje skup provedbenih planova specifičnih za lokaciju (SSIP), koji će uključivati najmanje: - Plan upravljanja zdravljem i sigurnošću na radu (OHS) - Plan za odgovor na hitne situacije i pripravnost - Plan prevencije i odgovora na izlivanje - Plan upravljanja prometom - Plan gospodarenja otpadom i otpadnim vodama - Plan skladištenja i upravljanja kemikalijama i opasnim tvarima - Plan upravljanja radovima u potoku (u rijeci) - Organizacija gradilišta i plan rasporeda - Plan obnove vegetacije i ponovnog pošumljavanja (upotrebom autohtonih vrsta gdje je to moguće) - Kodeks ponašanja Osim toga, Izvođač će uspostaviti i implementirati odobrene planove provedbe specifične za lokaciju (SSIP) i mehanizam za pritužbe (GM) zajedno s mehanizmima kontrole i praćenja. Izvođač će pripremiti program obuke i pružiti obuku svim svojim radnicima, prije nego što počnu raditi na gradilištu, o osnovnim ekološkim, socijalnim, zdravstvenim i sigurnosnim rizicima povezanim s predloženim građevinskim radovima i odgovornostima radnika. Program osposobljavanja ponavlja se na mjesečnoj osnovi. Program obuke izvođača također će pokrivati teme vezane uz upravljanje pritužbama i Kodeks ponašanja o ponašanju s poštovanjem, nediskriminaciji, seksualnom uznemiravanju, posebno prema ženama i djeci, nasilju, uključujući seksualno i/ili rodno uvjetovano nasilje i stavove poštovanja u interakciji s lokalnom zajednicom.	<u>Priprema:</u> PIU (konzultant za natječaje i E&S) <u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju
Usklađenost sa zakonodavstvom o	Postupci izdavanja dozvola koji se provode u skladu s lokalnim postupcima Osigurajte potrebna odobrenja i usklađenost sa zakonima i propisima BD-a;	<u>Priprema:</u> Odjel za prostorno uređenje i

Izdati	Mjera ublažavanja	Odgovornost
zaštiti okoliša i građevinarstvu	Nije potrebna okolišna dozvola Ishođena građevinska dozvola Dobivena suglasnost za upravljanje vodama (nisu potrebne druge dozvole vezane uz vodu) Projektna dokumentacija kompletna i odobrena	imovinsko-pravne poslove, Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodno gospodarstvo <u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju
Promjena uvjeta tla i projektnog otiska	Zajednička provjera projektnog otiska, označavanje granica građevinskog područja. Ažuriranje ESMP-a ako je potrebno.	<u>Priprema:</u> PIU <u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora, PIU <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU <u>popravak</u>
Potencijalna oštećenja postojeće infrastrukture i objekata, posebno podzemnih instalacija	Precizno identificirati postojeću infrastrukturu i definirati pristupne putove i radna područja u suradnji s nadležnim lokalnim vlastima i komunalnim operaterima. Savjetovanje o odgovarajućem katastru instalacija i ishođenje odgovarajućih dozvola: Zajednički pristanak Suglasnost za električnu energiju Telekomunikacijski pristanak Suglasnost javnog poduzeća "Putevi Brčko"	<u>Priprema:</u> Odjel za prostorno uređenje i imovinsko-pravne poslove, Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vode <u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju
Neučinkovit angažman s lokalnom zajednicom	Identificiraju se dionici, a PIU priprema SEP specifičan za potprojekt. Međutim, napominje se da je identifikacija dionika proces koji traje tijekom cijelog projektnog ciklusa i da se novi dionici ako se identificiraju mogu i moraju dodati. Javna savjetovanja i sastanci za objavljivanje koji se održavaju prije pokretanja bilo kakvih radova na gradilištu te zabrinutosti/prijedlozi javnosti integrirani u ESMP izvođača i akcijski plan za provedbu angažmana dionika (SSIP.) Informacije o datumima početka i očekivanog završetka građevinskih aktivnosti, radnom vremenu, imenu izvođača, imenu investitora (naručitelja), nazivu projekta, opisu projekta i svim relevantnim dozvolama koje je dobio od Vlade Brčko distrikta i drugih nadležnih organa (prema potrebi) izvođač će jasno istaknuti na natpisnoj tabli koja je lako vidljiva svim osobljem, dionici i posjetitelji na gradilištu.	<u>Priprema:</u> PIU <u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora, PIU <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU

Izdati	Mjera ublažavanja	Odgovornost
	Prikaz kanala za kontakt za upravljanje pritužbama . Razvoj alata za potporu sudjelovanju ranjivih/ugroženih osoba i/ili skupina tijekom faze izgradnje potprojekta.	
Obavješćavanje o javnoj i općoj sigurnosti gradilišta	Informirati lokalne građevinske inspekcije i inspekcije okoliša te zajednice o nadolazećim aktivnostima Obavijestiti javnost o djelima odgovarajućom obavijesti u medijima i/ili na javno dostupnim mjestima (uključujući lokaciju djela) Sve zakonom propisane dozvole dobivene za izgradnju i/ili sanaciju Izvođač se formalno slaže da će se svi radovi izvoditi na siguran i discipliniran način osmišljen kako bi se smanjio utjecaj na susjedne stanovnike i okoliš. Zaštitna oprema osoblja radnika (OZO) bit će u skladu s međunarodnom dobrom praksom (uvijek zaštitne kacige, prema potrebi maske i zaštitne naočale, pojasevi i zaštitne čizme) Odgovarajućim označavanjem lokacija radnici će se informirati o ključnim pravilima i propisima kojih se trebaju pridržavati te o kontaktnim brojevima za hitne slučajeve Pružanje medicinskih usluga i potrepština na licu mjesta za sve hitne slučajeve, putem institucionalnih i administrativnih dogovora s lokalnom zdravstvenom jedinicom Osigurajte prijenosne vodovodne i sanitarne čvorove za građevinske radnike Dodavanje znakova s brojevima hitnih službi	<u>Implementation:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju
Primjerena provedba E&S mjera i drugih standarda	ESMP (uključujući LMP) i svi SSIP-ovi provodit će se tijekom cijelog životnog ciklusa projekta. ESMP i svi SSIP-ovi bit će dostavljeni radnicima odmah nakon zapošljavanja i prema potrebi osvježeni. Odobrene ESMP-ove i SSIP-ove u potpunosti će provesti Ugovaratelj. Mehanizam za pritužbe (GM) bit će uspostavljen i održavan. Potrebno odgovorno osoblje u PIU-u, ugovaratelju i nadzornim tijelima bit će dodijeljeno za praćenje i praćenje provedbe i usklađenosti ESMP-a.	<u>Implementacija:</u> Izvođač, PIU, Savjetnik za nadzor <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju
GBV/SEA/SH	Izvođač će biti dužan usvojiti i provoditi Kodeks ponašanja koji izričito zabranjuje sve oblike SEA/SH. Kodeks će opisati očekivano ponašanje i politiku nulte tolerancije. Potpisivanje CoC-a bit će obavezan uvjet zaposlenja za sve radnike, a dokument se mora redovito ponovno potvrđivati tijekom zaposlenja. Kodeks će biti javno dostupan i preveden na relevantne lokalne jezike. Za sve projektno osoblje provest će se obvezna uvodna obuka o prihvatljivom ponašanju na radnom mjestu, SEA/SH rizicima, pravnim posljedicama i postupku pritužbi. Mehanizam za pritužbe potprojekta uključivat će namjenske putove za povjerljivo izvješćivanje o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš/sh, pri čemu će značajke uključivati: opcije anonimnog izvješćivanja; Obučene ženske kontaktne točke u središnjim i lokalnim uredima za pritužbe; Protokoli za unos, rukovanje i upućivanje preživjelih; jasne poveznice upućivanja na pružatelje usluga rodno uvjetovanog nasilja (socijalne, pravne, medicinske, psihološke); Zaštita povjerljivosti podnositelja pritužbi i zaštita od odmazde. Provest će se namjenske kampanje za podizanje svijesti o SEA/SH	<u>Implementacija:</u> Izvođač, PIU, Savjetnik za nadzor <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju

Izdati	Mjera ublažavanja	Odgovornost
	PIU i savjetnik za nadzor nadgledat će usklađenost izvođača sa zahtjevima za sprječavanje SEA/SH. Svako kršenje SEA/SH protokola tretirat će se kao ozbiljno kršenje ugovora, podložno sankcijama, uključujući raskid.	
Utvrđivanje osnovnih okolišnih parametara	Osnovni parametri kakvoće površinskih voda na projektnom području utvrdit će se uzorkovanjem i analizom potoka Blizna, koja će se provesti prije početka radova.	<u>Implementacija:</u> PIU <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju

Tablica 11 . prikazani su mogući utjecaji, troškovno učinkovite i izvedive mjere ublažavanja za smanjenje negativnih utjecaja na okoliš i društvo na prihvatljivu razinu, utvrđeni značaj utjecaja prije i nakon ublažavanja, trošak ublažavanja (ako je znatan) i odgovorne strane za fazu izgradnje.

Tablica 11 Plan ublažavanja okoliša i socijalnog ublažavanja za fazu izgradnje

Izdati	Mjera ublažavanja	Odgovornost
Opskrba materijalom Posudi jamu za pijesak i šljunak	Koristite materijale iz postojećih i licenciranih jama za posuđivanje. Nakon upotrebe, provjerite jesu li jame za posudbu pravilno obnovljene i sanirane. Alternativno, kupujte materijale samo od ovlaštenih dobavljača koji posjeduju važeće ekološke dozvole i licence. Odabir kooperanata i dobavljača.	<u>Provedba:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju
Građevinski materijal PrijevozEmisije prašine, smetnje buke	Svi kamioni moraju biti pokriveni, a teret navlažen po potrebi kako bi se prašina svela na najmanju moguću mjeru. Brzine vozila ograničene su na maksimalno 20 km/h na neasfaltiranim cestama. Redovito pristupite vodenim cestama i prometnim putovima (2-4 puta dnevno tijekom sušnih razdoblja). Vozila i strojevi moraju se redovito održavati i biti u skladu sa standardima emisija. Koristite samo označene, jasno označene pristupne putove.	<u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju
Opskrba materijalima	Materijali će se nabavljati od ovlaštenih dobavljača koji posjeduju valjane okolišne dozvole, pridržavaju se relevantnih standarda i udovoljavaju ekološkim, zdravstvenim i sigurnosnim zahtjevima. Korištenje materijala u skladu sa tehničkim specifikacijama i dobrom praksom kako bi se smanjilo stvaranje otpada.	<u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju
Zagađenje tla i vode	Obje matrice: Sva pranja, punjenje gorivom, popravci i održavanje obavljaju se izvan lokacije ili na određenim mjestima na licu mjesta. Oba moraju biti smještena na nepropusnoj oblozi opremljenoj separatorima ulja odgovarajuće veličine, kontroliranim prikupljanjem otpadnih voda i mjerama za sprečavanje izlivanja i zadržavanje (npr. posude za kapanje, upijajući materijali). Redovito održavanje i servisiranje svih strojeva i građevinskih vozila kako bi se smanjio rizik od curenja goriva, ulja ili hidrauličke tekućine. Kompleti za odgovor na izlivanje (uključujući apsorbente kao što su pijesak, piljevina ili jastučići) bit će dostupni na licu mjesta u svakom trenutku. Kontaminirano tlo mora se odmah ukloniti i odložiti u odobrenim objektima kao opasan otpad Svaki incident mora se odmah prijaviti nadležnim tijelima, uključujući Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i upravljanje vodama (Odjel za upravljanje vodama) i relevantni inspektorat Zabranjena je distribucija goriva na licu mjesta izvan određenih područja. Provedba i osposobljavanje za plan prevencije i odgovora na izlivanje Mobilni WC-i moraju biti instalirani na licu mjesta sa septičkim jamama. Septičke jame će biti prijava kanalizacija kojom će upravljati licencirana tvrtka Potrebno je pridržavati se svih odgovarajućih skladišta otpada i materijala, kao i drugih mjera propisanih ESMP-om Voda (površinska): Nije dopušteno izravno ispuštanje otpadnih voda u prirodu (vodna tijela, tlo itd.) Mjere kontrole erozije i sedimenta (npr. bale slame, ograde od mulja) moraju se provesti kako bi se spriječilo pomicanje sedimenta izvan lokacije i uzrokovanje prekomjerne zamućenosti Raspored rada izbjeći će razdoblja velikog protoka vode	<u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju

Izdati	Mjera ublažavanja	Odgovornost
	Strogo je zabranjeno odlaganje viška građevinskog materijala u vodotoke i okolno zemljište Ako zamućenost potraje (opetovano prijavljeno nizvodno), postavite zamke za sedimente duž potoka i/ili gabiona duž obala kako biste filtrirali erodirani sediment	
Smanjenje kvalitete tla i erozija	Iskop i/ili nasipavanje izvest će se tako da se nagib nasipa izvede u skladu s navedenim projektnim gradijentom i projektiranim profilom poprečnog presjeka, osiguravajući stabilnost i cjelovitost konstrukcije. Provedite mjere kontrole erozije, uključujući ponovnu vegetaciju poremećenih područja, korištenje cerada ili odgovarajućih površinskih obloga i brzu stabilizaciju svih očišćenih područja koja nisu potrebna za radove koji su u tijeku. Dopušteno je korištenje samo određenih radnih mjesta i ruta za građevinske strojeve i opremu	<u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju
Zagađenje zraka	Prskanje vode za suzbijanje prašine tijekom iskopa, rukovanja materijalom i drugih građevinskih aktivnosti Navlažite ili prekriti sitnozrnate građevinske materijale (npr. pijesak, tlo, agregate) tijekom utovara, istovara i transporta kako biste smanjili disperziju čestica Građevinska oprema, strojevi i vozila moraju se redovito održavati i servisirati kako bi se emisije ispušnih plinova svele na najmanju moguću mjeru Dokaz o sukladnosti s emisijskim standardima u sklopu godišnjeg postupka registracije vozila Pristupne ceste i građevinske putove treba redovito zalijevati (2 do 4 puta dnevno tijekom sušnih razdoblja ako nisu asfaltirani) Brzine vozila na gradilištu i neasfaltiranim pristupnim cestama ograničene su na maksimalno 20 km/h kako bi se smanjilo stvaranje prašine. Instalirajte stanice za pranje kotača na ulaznim/izlaznim točkama i redovito čistite ceste kako biste spriječili praćenje prašine i sitnih čestica izvan lokacije Fazne građevinske aktivnosti s visokim emisijama kako bi se izbjeglo preklapanje operacija u više zona, čime bi se kumulativni utjecaji sveli na najmanju moguću mjeru Strogo je zabranjeno spaljivanje ostataka čišćenja gradilišta (drveće, šikara) ili građevinskog otpada Provedite praćenje kvalitete zraka na granici lokacije i najbližim receptorima u slučaju pritužbi U slučaju stalnih pritužbi primijenite vjetrobrane i mjere ublažavanja za područja gdje se stvara većina prašine, kao što su barijere, zaštitni poklopci ili zasloni.	<u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju
Promjena u korištenju zemljišta (osim zemljišta učinci stjecanja)	Radovi će se izvoditi samo na za to predviđenim područjima. Ako je potrebno dodatno zemljište, neće se izvoditi nikakvi radovi osim na određenim područjima osim ako se ne dobiju potrebne dozvole i odobrenja. Aktivnosti sanacije i restauracije/uređenja okoliša izvodit će se nakon završetka građevinskih radova. Oko iskopanog materijala pohranjenog (ako postoji) na određenim skladištima, ako postoje, uspostaviti će se nasipi kako bi se spriječio gubitak tla. Materijal za iskop ponovno će se upotrijebiti prema potrebi ili odložiti u ovlašteno postrojenje ili mjesto za odlaganje otpada Obnova susjednih obalnih zona Uključivanje vegetacijskih obala na kanalu gdje je to moguće	<u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju
Rizici zbog nepravilnog gospodarenja otpadom i stvaranja otpada	Razviti i provesti Plan gospodarenja otpadom, usklađen s lokalnim propisima o otpadu i dobrom međunarodnom praksom Razdvojite tokove otpada na izvoru u opasne i neopasne kategorije u skladu s lokalnim zakonodavstvom i Okvirnom direktivom EU-a o otpadu Osigurajte pravilno skladištenje otpada na licu mjesta u namjenskim, označenim spremnicima s poklopcima ili poklopcima kako biste spriječili širenje vjetra, čišćenje ili ispiranje.	<u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju

Izdati	Mjera ublažavanja	Odgovornost
	Spaljivanje ili nekontrolirano odlaganje nije dopušteno Posebne kategorije otpada u odnosu na projekt su mješoviti komunalni, građevinski (osim iskopanog), iskopani i opasni. Obučite radnike o postupcima rukovanja otpadom, identifikaciji opasnosti i mjerama odgovora na izlivanje u nuždi. Uspostavite privremeno područje gospodarenja otpadom na licu mjesta s jasnim znakovima, fizičkim barijerama i značajkama za zadržavanje izlivanja. Dokumentirajte sve količine, vrste i načine odlaganja otpada kao dio zahtjeva za izvješćivanje o okolišu.	
Gospodarenje opasnim otpadom	Opasni otpad (npr. otpadno ulje, masne krpe, kontaminirana ambalaža) skladištite u vodonepropusnim područjima pod poklopcem i označite u skladu s nacionalnim propisima o opasnom otpadu. Imenovati ovlaštenog rukovatelja opasnim otpadom za prijevoz i odlaganje svih opasnih materijala izvan lokacije, osiguravajući vođenje dokumentacije (obraci za praćenje otpada). Opasni otpad ni u kojem slučaju ne smije se miješati s neopasnim, ako se slučajno miješa, sav otpad koji se tretira kao opasan	<u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju
Gospodarenje građevinskim otpadom i otpadom od rušenja	Odlazite građevinski otpad i otpad od rušenja samo putem ovlaštenih odlagališta ili postrojenja za oporabu; Nije dopušteno spaljivanje ili nekontrolirano odlaganje. Minimizirajte ambalažu i materijalni otpad optimiziranom nabavom i kontrolom zaliha; dati prednost ponovnoj upotrebi i recikliranju materijala gdje je to izvedivo.	<u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju
Upravljanje iskopanim materijalom	Materijal za iskop koristit će se kao materijal za zatrpavanje što je više moguće. Ako se iskopani materijal ne može izravno ponovno upotrijebiti, prikladno tlo i inertni materijal usmjerit će se na druge projekte izgradnje, rekultivacije ili sanacije, ako je to prikladno. Ovaj put zbrinjavanja/korištenja mora osigurati i odobriti nadležno tijelo i dogovoriti s Izvođačem. Alternativno, lokalne vlasti osigurat će namjensko područje za odlaganje inertnog iskopanog materijala. Na takvim određenim odlagalištima gornji sloj tla mora se skinuti, skladištiti odvojeno i kasnije ponovno upotrijebiti. Nakon završetka taloženja, lokalitet se mora dovesti u ispravno stanje, što uključuje, ali nije ograničeno na: izravnavanje i zbijanje taloženog materijala, prekrivanje pohranjenim slojem gornjeg sloja tla, ponovno vegetaciju površine odgovarajućim biljnim vrstama i osiguravanje dugoročne stabilnosti kako lokalitet ne bi bio sklon eroziji ili klizištima. Sav gornji sloj tla treba ponovno upotrijebiti, posebno u procesu ponovne vegetacije.	<u>Implementacija:</u> Odjel za prostorno uređenje i imovinsko-pravne poslove, Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vode i izvođač radova <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju
Buka i vibracije	Ograničite aktivnosti s visokom razinom buke (npr. iskopavanje, udarni alati, zemljani radovi) samo na standardno radno vrijeme – obično 07:00–19:00 – i izbjegavajte rano jutro, večer, vikende i državne praznike. Izbjegavajte zakazivanje više istodobnih operacija s visokom razinom buke, osim ako je potrebno za skraćivanje ukupnog trajanja smetnji. Koristite strojeve i opremu s niskom razinom buke opremljene značajkama za prigušivanje buke, dajte prednost električnim ili hidrauličkim sustavima u odnosu na dizelske alternative. Sve tamo gdje je to tehnički i ekonomski izvedivo. Sva vozila koja se upotrebljavaju u prometnim aktivnostima moraju biti u skladu s ograničenjima brzine Izbjegavajte upotrebu udarnih alata (npr. pneumatskih čekića, čekića) osim ako je to apsolutno neophodno; Odaberite tiše alternative kao što su statički tlak, sustavi smanjenih vibracija ili hidraulične škare, gdje je to tehnički i ekonomično izvedivo. Osigurajte da su sva oprema i vozila dobro održavani i opremljeni funkcionalnim prigušivačima ili prigušivačima; odmah popravite ili zamijenite neispravne komponente. Osigurajte da su strojevi i vozila u praznom hodu isključeni ili stavljeni u tihi/ekološki način rada kada se ne koriste. Implementirajte plan upravljanja prometom koji usmjerava građevinske kamione i opremu dalje od područja osjetljivih na buku.	<u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju

Izdati	Mjera ublažavanja	Odgovornost
	Obliznji osjetljivi dionici bit će obaviješteni o vremenu i sadržaju građevinskih aktivnosti Praćenje razine buke provodit će se na najbližem prijemniku u slučaju pritužbi Oko gradilišta će se postaviti barijere za buku, ako se to smatra potrebnim.	
Učinkovitost resursa (građevinski materijal, voda i gorivo)	Pripremite detaljan troškovnik i plan nabave koji odgovara građevinskim potrebama, minimizirajući prekomjerno naručivanje i višak otpada u skladu s glavnim projektom i dodijeljenom revalorizacijom izvođača Koristite materijale iz postojećih i licenciranih jama za posudbu i zaliha. Nakon upotrebe, provjerite jesu li jame za posudbu pravilno obnovljene i sanirane. Alternativno, kupujte materijale samo od ovlaštenih dobavljača koji posjeduju važeće ekološke dozvole i licence. Odabir kooperanata i dobavljača. Koristite materijale iz lokalnih izvora (npr. šljunak, nasip, tlo) gdje je to izvedivo kako biste smanjili potrošnju goriva i emisije povezane s prijevozom. Skladištite materijale na licu mjesta na način koji sprječava gubitak, degradaciju ili nepotrebno odlaganje (npr. pokrivajte geotekstil i cement kako biste spriječili vremenske štete). Koristite montažne i modularne komponente (npr. armiranobetonske elemente) gdje je to moguće kako biste poboljšali učinkovitost ugradnje i smanjili otpad na licu mjesta. Provedite rutinsko održavanje strojeva kako biste osigurali optimalnu učinkovitost goriva i spriječili prekomjerne emisije. Primijenite prakse uštede goriva kao što su minimiziranje vremena mirovanja, grupiranje zadataka i korištenje energetski učinkovitog raspoređivanja rada. Dajte prednost korištenju energetski učinkovite, moderne građevinske opreme u skladu s EU standardima emisije Stage IV/V. Koristite izvore vode koji nisu za piće (npr. pročišćenu sivu vodu) za suzbijanje prašine i zbijanje kada su dostupni i tehnički prikladni ili sustave za recikliranje vode kao što je pranje guma. Nijedan vodni resurs se ne koristi bez pribavljanja potrebnog odobrenja/odobrenja nadležne institucije. Obučite radnike o učinkovitom rukovanju materijalima i praksama uštede energije na licu mjesta. Bilježite i pratite potrošnju goriva, električne energije i materijala za praćenje učinkovitosti i otkrivanje prekomjerne potrošnje.	<u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju
Flora i fauna	Uklanjanje vegetacije ograničava se na najmanju moguću mjeru, a zrela stabla i značajni grmovi čuvaju se kad god je to moguće. U slučajevima kada se velika vegetacija (kao što je drveće) mora ukloniti, upit u vezi sa zahtjevima za zamjensku sadnju podnosi se Ministarstvu imovinskih poslova i Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva. Izvođač će tada postupiti u skladu s uputama tih tijela i po potrebi nastaviti sa zamjenskom sadnjom. Tijekom osjetljivih razdoblja treba izbjegavati čišćenje vegetacije i radove koji utječu na obalna područja. Poremećena područja ponovno se raslivaju odmah nakon radova, pri čemu se upotrebljavaju autohtone (autohtone) vrste kad god je to moguće. Uklanjanje visoke vegetacije treba svesti na najmanju moguću mjeru, a ako su potrebni strmiji rezovi padina, treba koristiti nježnije dizajne padina kako bi se olakšala prirodna obnova vegetacije bez daljnjih intervencija. Raspored izgradnje Aktivnosti izvan sezone parenja kako bi se smanjilo uznemiravanje ptica koje se gnijezde. Provedite mjere za kontrolu erozije i sedimenta, kao što su ograde od mulja i zamke za sedimente, kako biste spriječili onečišćenje vodotoka Osigurajte da je građevinska rasvjeta usmjerena prema dolje i ograničena na bitna područja kako biste smanjili svjetlosno zagađenje i uznemiravanje noćnih vrsta.	<u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za nadzor, Odjel za prostorno uređenje i imovinsko-pravne poslove, Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vode i izvođač radova

Izdati	Mjera ublažavanja	Odgovornost
	Spriječite privlačenje oportunističkih vrsta (npr. čistača) osiguravajući da se sav otpad od hrane i otpad povezan s radnicima skupljaju u zatvorene posude i svakodnevno uklanjaju. Informirati sve radnike o osjetljivosti na biološku raznolikost i protokolima za postupanje sa slučajnim susretima s divljim životinjama	
Komunikacija i pristup informacijama za DVIG	Osigurati da plan angažmana dionika za pojedine projekte uključuje ciljano dopiranje do ranjivih skupina, uključujući romske zajednice, starije stanovnike i osobe s ograničenom pokretljivošću ili pristupom digitalnim informacijama. Koristite više formata komunikacije (npr. tiskani letci, radio, verbalni brifinzi) kako biste osigurali inkluzivan pristup informacijama o rasporedu gradnje i rizicima. Uključite lokalne organizacije civilnog društva ili socijalne radnike u rješavanje povratnih informacija ranjivih skupina. Osmislite kanale za rješavanje pritužbi koji su dostupni ženama, manjinama i marginaliziranim osobama, uključujući anonimne i osobne opcije. Izbjegavajte postavljanje ruta za prijevoz, parkiranje ili aktivnosti s visokom razinom buke u blizini stambenih klastera u kojima se potencijalno nalazi socijalno ili ekonomski ugroženo stanovništvo. promicati rodnu ravnopravnost u mogućnostima privremenog zapošljavanja nediskriminirajućim postupcima zapošljavanja i praksama na licu mjesta koje se poštuju.	<u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/supervizija:</u> PIU, savjetnik za superviziju
Angažman dionika i rješavanje pritužbi	Konačni instrumenti E&S-a, posebno ESMP i SEP, bit će transparentno objavljeni javnosti, a održat će se sastanci za sudjelovanje javnosti kako bi se informirali svi dionici. Redovito izvještavanje i širenje informacija putem medijskih kanala (radio, TV), društvenih medija i web stranica relevantnih odjela i Projekta. Osnivanje informacijskih pultova na lokacijama opisanim u SEP-u. Imenovanje službenika za vezu sa zajednicom od strane izvođača u skladu sa SEP-om. Širenje materijala kao što su plakati i letci. Redovita izvješća o napretku projekta javno su dostupna. Obuka i radionice za PIU, izvođača, konzultanta za nadzor i druge relevantne dionike. Priprema i distribucija odgovarajućih materijala za DVIG Postupci osjetljivi na stratešku procjenu utjecaja na okoliš/sh uključeni u sve aktivnosti uključivanja dionika.	<u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju
Ključni rizici rada Dječji rad: Priljev radne snage, Uvjeti rada, Diskriminacija i isključenost ranjivih skupina, Seksualno iskorištavanje i zlostavljanje/uzne miravanje (SEA/SH), Uvjeti zapošljavanja, Radničke	Provedba odredaba ESMP-a o LMP-u. Uspostavlja se namjenski mehanizam za pritužbe za projektne radnike u skladu sa SDIP postupcima upravljanja radom (LMP) i ESS2, kako je opisano u odjeljku LMP. Tim će se mehanizmom radnicima omogućiti sigurno i povjerljivo podnošenje prijedloga, komentara ili nedoumica u vezi sa zdravljem, sigurnošću, radnim uvjetima, diskriminacijom ili strateškom utjecajem na okoliš. Svi projektni radnici moraju biti obaviješteni o mehanizmu pritužbi nakon zapošljavanja ili angažmana. Radnici imaju pravo odbiti rad ako su im život ili sigurnost ugroženi ili ako nisu provedene odgovarajuće sigurnosne mjere. Svim radnicima pružit će se sve potrebne obuke, uključujući osnovnu i tehničku sigurnost i zdravlje na radu, prava i odgovornosti radnika, obuke za okoliš i socijalnu orijentaciju, obuke za hitne slučajeve, mehanizam za pritužbe itd. Čuvat će se sva evidencija, posebno u vezi s ugovorima i treninzima. Prednost će imati lokalna radna snaga za radna mjesta gdje je to moguće i praktično. Zabranjen je sav prisilni rad	<u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju

Izdati	Mjera ublažavanja	Odgovornost
organizacije, Praćenje i provedba propisa o radu, Strani radnici ili radnici migranti)	• Dječji rad: Potprojekt uključuje opasne građevinske radove i neće biti angažirani radnici mlađi od 18 godina; Potrebna je stroga provedba minimalne radne dobi od 18 godina iako je vjerojatnost pojave mala. Izvođači provjeravaju dob radnika putem službene dokumentacije i vode jasnu evidenciju. • Priljev radne snage i strani radnici i radnici migranti: Iako se ne očekuje priljev velikih razmjera, potencijalni angažman stranih radnika ili radnika migranata zahtijeva strogu primjenu valjanih radnih dozvola i jednaku zaštitu radničkih prava. Svi strani radnici moraju imati ista prava, zaštitu i radne uvjete kao i lokalni radnici u skladu s lokalnim zakonodavstvom. Osim toga, tim radnicima mora biti osiguran odgovarajući smještaj u skladu sa zdravstvenim, sigurnosnim i dostojanstvenim standardima. Svi ugovori o radu, upute na radnom mjestu, materijali za obuku i postupci za pritužbe moraju biti dostupni i priopćeni na jeziku koji radnik u potpunosti razumije. • Uvjeti rada: Kako bi se ublažio rizik, svi radnici moraju dobiti formalne pisane ugovore u kojima su jasno navedene plaće, radno vrijeme, prekovremeni rad, beneficije i uvjeti raskida, uz strogi nadzor i usklađenost s ESS2 i lokalnim zakonom o radu. • Diskriminacija i isključenost ranjivih skupina: Ugovaratelj mora promicati rodnu ravnopravnost i nediskriminaciju u praksi zapošljavanja i zapošljavanja te osigurati posebnu zaštitu u skladu s lokalnim propisima (npr. za trudne radnice ili radnice sa smanjenim kapacitetom). • Seksualno iskorištavanje i zlostavljanje/uznemiravanje (SEA/SH): Čak i ako se procijeni kao nizak rizik, SEA/SH ostaje potencijalna zabrinutost. Izvođač će usvojiti i provesti Kodeks ponašanja kojim se zabranjuje strateška procjena utjecaja na okoliš/sh, osigurati obveznu obuku za podizanje svijesti svim radnicima. Mehanizam za pritužbe za radnike i zajednicu uključuje posebne postupke za povjerljivo izvješćivanje i rješavanje takvih incidenata. • Uvjeti zapošljavanja: Osiguravanje dokumentiranih ugovora, jasnih struktura plaća, pravovremenih isplata i pristupa zakonskim naknadama (socijalno osiguranje, osiguranje, zdravstveno osiguranje). • Radničke organizacije: Iako je kolektivno organiziranje malo vjerojatno zbog opsega projekta, izvođač mora poštivati slobodu udruživanja i prava na kolektivno pregovaranje. Izričito se razmatra rizik od obeshrabrivanja ili ometanja, a radnici moraju biti obaviješteni o svojim pravima. • Praćenje i provedba propisa o radu: Iako se BD-ov kapacitet za provedbu smatra adekvatnim, kontinuirano praćenje, aktivne inspekcije i korektivne radnje bit će ključni za osiguravanje potpune usklađenosti na licu mjesta. Izvođač mora u potpunosti surađivati s inspektoratima rada i osigurati transparentnu evidenciju o usklađenosti	
Zdravlje i sigurnost na radu	Plan sigurnosti i zdravlja na radu i procjene rizika specifične za lokaciju provodit će se tijekom cijelog projekta. Svi radnici (redovni i ugovorni) dobit će sveobuhvatnu obuku o zdravlju i sigurnosti, uključujući uvodne sesije i povremene tečajeve za osvježavanje znanja, koji pokrivaju njihove odgovornosti, opasnosti na gradilištu, upotrebu osobne zaštitne opreme (OZO) i mjere hitnog odgovora. Zaposlenici su dužni osigurati svoje zdravlje i sigurnost, kao i zdravlje i sigurnost kolega, pridržavajući se uputa za obuku i koristeći strojeve, opremu, vozila i alate u skladu sa sigurnosnim smjernicama. Ne smiju mijenjati ili onemogućavati sigurnosne uređaje i moraju pravilno koristiti zaštitne značajke u svakom trenutku. Radnici su dužni odmah obavijestiti poslodavca ili predstavnika za sigurnost o svim ozbiljnim ili neposrednim opasnostima po zdravlje i sigurnost ili nedostacima u zaštitnim mjerama. Moraju u potpunosti surađivati s poslodavcem i predstavnicima sigurnosti kako bi se pridržavali mjera sigurnosti i zdravlja na radu i pravilno koristili svu osiguranu osobnu zaštitnu opremu. Posebne mjere na lokaciji uključuju:	<u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju <u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju

Izdati	Mjera ublažavanja	Odgovornost
	Prije radova na kopanju rovova ili iskopa, područje će biti sigurno ograđeno čvrstim barijerama i postavljeni odgovarajući znakovi upozorenja. Samo obučeno, kompetentno i medicinski odobreno osoblje upravljat će građevinskim strojevima. Rovokopač i druga oprema bit će podvrgnuti redovnom održavanju i njima će upravljati samo ovlašteni korisnici. Kvalificirani stručnjak za zdravlje i sigurnost na radu bit će prisutan na licu mjesta u svakom trenutku, u skladu s lokalnim zakonskim zahtjevima. Uspostavit će se radna odgovornost i raspored smjena kako bi se spriječio umor radnika, smanjujući rizik od nesreća. Radnici u područjima s visokom razinom buke dobit će čepiće za uši ili štitiče za uši. OZO kao što su zaštitne naočale, štitiče za lice, kacige, rukavice, zaštitne cipele i drugi potrebni predmeti bit će obvezni i strogo se provoditi. Na licu mjesta osigurat će se sveobuhvatne ustanove za prvu pomoć, obučeno medicinsko osoblje i brzi hitni prijevoz. Redovito održavanje opreme pomoći će smanjiti utjecaj vibracija na radnike, a radnim vremenom će se upravljati kako bi se ograničila izloženost. Jasno vidljivi sigurnosni znakovi i znakovi upozorenja, uključujući kontakt brojeve za hitne slučajeve (policija 122, vatrogasci 123, hitna pomoć 124), bit će postavljeni na cijelom mjestu.	
Slučajni nalazi (arheološki ili kulturni artefakti i neeksplozirana ubojita sredstva)	U slučaju kulturnih ili arheoloških slučajnih nalaza, svi radovi moraju se odmah zaustaviti u blizini nalaza. Izvođač je dužan osigurati prostor i o tome odmah obavijestiti Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove. Radovi se mogu nastaviti samo uz odobrenje nadležnih tijela za kulturnu baštinu, nakon odgovarajuće procjene i dokumentacije. U slučaju slučajnog pronalaska neeksploziranih ubojitih sredstava, svi radovi moraju biti odmah zaustavljeni, a gradilište ispražnjeno i zabranjen ulazak. Potrebno je odmah kontaktirati Područni ured Centra za razminiranje Bosne i Hercegovine (BHMIC), kao i druga nadležna tijela BD-a. Radovi se mogu nastaviti samo uz odobrenje BHMIC-a.	<u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju
Zdravlje i sigurnost u zajednici	Kako bi se spriječio neovlašteni pristup gradilištu, gradilište će biti okruženo ogradom/zavjesom/zaštitnom trakom i spriječiti će se nekontrolirani ulazi. Znakovi upozorenja moraju biti obješeni. Koordinirajte s lokalnim institucijama (npr. škole, sveučilište, zdravstvene klinike) i službama za hitne slučajeve (hitna pomoć, vatrogasci i policijske službe) kako biste osigurali jasnu, unaprijed komunikaciju o razdobljima izgradnje s velikim utjecajem, zaobilaznicama ili potencijalnim poremećajima. Sigurnosno osoblje bit će zaposleno i obučeno za kodeks ponašanja, rodnu i kulturnu osjetljivost, SEA/SH itd. Razviti i provesti Plan upravljanja prometom za odvajanje prometa građevinskih vozila od društvenih ruta i osigurati sigurnost pješaka. Provedba mehanizma za rješavanje pritužbi (GRM) za članove zajednice kako bi izrazili zabrinutost za zdravlje ili sigurnost tijekom izgradnje, kako je opisano u ovom ESMP-u i SEP-u. Za lokalnu zajednicu osigurat će se alternativni pješački prolazi. Provedba mehanizma za rješavanje pritužbi (GRM) za članove zajednice kako bi izrazili zabrinutost za zdravlje ili sigurnost	<u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju
Rizici i utjecaji na lokalni promet zbog prometnih i prometnih	Razviti i implementirati Plan upravljanja prometom (TMP) za reguliranje vremena, usmjeravanja i kontrole kretanja vozila, posebno teških kamiona i strojeva. Objavljivanje ZZU u skladu s odredbama SEP-a, posebno hitnim službama Postavite jasnu signalizaciju za građevinske zone, ograničenja brzine, pješačke prijelaze i zaobilazne rute oko gradilišta. Lokalna zajednica bit će informirana o potencijalnim opasnostima i rizicima putem ostavljenih brošura i plakata	<u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju

Izdati	Mjera ublažavanja	Odgovornost
aktivnosti potprojekta	Zakažite prijevoz materijala tijekom prometnih sati izvan vršnog prometa kako biste izbjegli gužve i smanjili smetnje stanovnicima i lokalnim tvrtkama. Svi vozači uključeni u projekt bit će obaviješteni o sigurnosti na cestama, ograničenjima brzine i prometnim pravilima kojih se treba pridržavati tijekom projekta te zahtjevima kojih se treba pridržavati. Redovito će se pratiti stanje prometnica koje koriste građevinska vozila te će se provoditi pravovremeno održavanje kako bi se otklonila šteta nastala pojačanim prometom. Uspostavite određene rute i pristupne točke, izbjegavajući školske zone i gusto naseljena stambena područja gdje je to moguće. Stroga ograničenja brzine za građevinska vozila, posebno pri prolasku kroz stambena područja ili u blizini pješačkih prijelaza Osoblje za kontrolu prometa bit će zaposleno za upravljanje kretanjem vozila tijekom vršnih razdoblja i osiguravanje sigurnog prolaza za pješake. Sigurnost pješaka poboljšat će se postavljanjem privremenih barijera, pješačkih prijelaza i pješačkih signala u blizini gradilišta.	

Tablica 12 Tijekom operativne faze Projekta neće biti redovitih aktivnosti na području Projekta, samo će se provoditi aktivnosti kontrole i održavanja/popravka, ako je potrebno.

Tablica 12 Plan ublažavanja okoliša i socijalnog ublažavanja za operativnu fazu

Issue	Mitigation measure	Odgovornost
Održavanje: Sigurnost prometa i pješaka, suzbijanje buke, gospodarenje otpadom	Potrebno je ugraditi ograničenja pristupa tijekom održavanja Provedba SEP-a, posebno odredbe o pravovremenom informiranju građana putem medija o predstojećem održavanju, očekivanom trajanju radova, alternativnim pravicima itd. Uvesti odgovarajuću prometnu signalizaciju i odgovarajuće znakove upozorenja U slučaju pritužbi lokalnog stanovništva na buku, potrebno je smanjiti dopušteno ograničenje brzine vozila Načini i lokacije prikupljanja i zbrinjavanja otpada utvrdit će se za sve glavne vrste otpada koje se očekuju od aktivnosti održavanja. Sav otpad će prikupiti i pravilno zbrinuti ovlašteni sakupljači Nema otvorenog spaljivanja otpada/uklonjene vegetacije na lokaciji ili izvan nje	<u>Implementacija:</u> Izvođač radova (održavanje) <u>Praćenje/nadzor:</u> Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vode
Utvrđivanje osnovnih okolišnih parametara	Po završetku radova utvrdit će se osnovni parametri kakvoće površinskih voda na projektnom području uzorkovanjem i analizom vodotoka Blizna.	<u>Implementacija:</u> PIU <u>Praćenje/nadzor:</u> Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vode

7 AKTIVNOSTI PRAĆENJA OKOLIŠA I DRUŠTVA

PIU u suradnji s nadzornim inženjerom i izvođačem, pratit će ukupnu ekološku i društvenu učinkovitost tijekom provedbe potprojekta.

Plan praćenja sastavni je dio ESMP-a u kojem se utvrđuju ključni parametri koje treba pratiti, lokacije praćenja, metode, učestalost i odgovornosti.

Za svaku okolišnu i socijalnu komponentu u planu praćenja navodi se:

- Parametri koje treba mjeriti (npr. kvaliteta površinskih voda, razine buke, emisije prašine, prakse gospodarenja otpadom, usklađenost sa zdravljem i sigurnošću na radu, sigurnosne mjere zajednice).
- Praćenje lokacija i vremena (npr. gradilišta, pristupne ceste, skladišna i odlagališta).
- Primjenjivi standardi i referentne vrijednosti u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i relevantnom međunarodnom dobrom praksom (npr. zahtjevi Okvira Svjetske banke za okoliš i društvo (ESF)).
- Odgovornosti za provedbu i nadzor (PIU, Nadzorni konzultant, Izvođač radova).
- Obveze i postupci izvješćivanja.
- Proračunske odredbe i financijske odgovornosti ako su znatne.

Osim unaprijed utvrđenih kritičnih točaka, ekološko i socijalno praćenje provodit će se i na privremenim objektima, skladišnim prostorima i svim drugim lokacijama koje se smatraju potrebnima tijekom građevinskih i sanacijskih radova.

Glavni ciljevi aktivnosti praćenja su osigurati pravilnu provedbu i učinkovitost mjera ublažavanja opisanih u ESMP-u, pravodobno utvrditi sve nepredviđene učinke i omogućiti korektivne mjere prema potrebi.

Ključni elementi programa praćenja uključuju:

- Jasni ciljevi i pokazatelji uspješnosti
- Definirani mjerljivi parametri
- Uloge i odgovornosti za provedbu i nadzor
- Postupci za prikupljanje, analizu i izvješćivanje o podacima
- Odredbe o korektivnim i preventivnim mjerama
- Definirani proračun i raspodjela resursa

Plan praćenja provodi se kroz tri faze:

1. Faza prije izgradnje – Tablica 13
2. Faza izgradnje – tablica 14
3. Operativna faza – Tablica 15

Plan praćenja, uključujući parametre koje treba pratiti, ciljnu vrijednost/prag ili mjere koje treba poduzeti, lokaciju, metodu, učestalost i troškove aktivnosti praćenja i odgovorne strane za fazu prije izgradnje naveden je u Tablica 13.

Tablica 13. Plan praćenja za fazu prije izgradnje

Izdati	Koji parametar treba pratiti?	Gdje je parametar koji treba pratiti?	Kako se prati parametar / vrsta opreme za praćenje?	Kada treba pratiti parametar - učestalost mjerenja ili kontinuirano?	Trošak praćenja/koliki su troškovi opreme ili troškovi izvođača za obavljanje nadzora?	Odgovornost	Promatranje i primjedbe nadzora
Usklađenost sa zakonodavstvom o zaštiti okoliša i građevinarstvu	Postojanje i provedba ESMP-a i planova gospodarenja i postupaka (Plan zaštite na radu i sigurnosti, EPRP, Plan gospodarenja otpadom, TMP itd.) Integracija dokumentacije za ponudu E&S instrumenata i zahtjeva Osposobljavanje radnika o E&S instrumentima i zahtjevima	Projektni uredi u PIU, E&SConsultant, izvođač radova Mjesto projekta	Natječajni postupci i postupci ugovaranja ESMP i drugi relevantni planovi podupravljanja i postupci su provedeni pripremljeni i odobren. Relevantni ESHS odgovorno osoblje u PIU-u, izvođač i nadzorni savjetnik dodijeljeni. Svi su radnici obaviješteni ili osposobljeni o ESMP-u i drugim podplanovima upravljanja.	Prije početka gradnje	Uključeno u trošak projekta	<u>Implementacija:</u> Izvođač, savjetnik za nadzor <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, relevantni odjeli	
Zajednička provjera otiska projekta i utvrđivanje dodatnih učinaka na imovinu, drveće i usjeve.	Postojanje imovine i zemljišta koje koriste ljudi i zajednica koji su potrebni za projektne radove	Otisak na gradilištu/dizajn	Vizualna/geodetska izmjera prema potrebi	Početak bilo kakvih građevinskih radova	Trošak ponavljanja geodetske izmjere	<u>Implementacija:</u> Izvođač, savjetnik za nadzor <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, relevantni odjeli	
Potencijalna oštećenja postojeće infrastrukture i objekata, posebno podzemnih instalacija	Pregled i odobrenje glavnog projekta Dobivanje svih relevantnih dozvola: Zajednički pristanak Suglasnost za električnu energiju	Projektni uredi u PIU, izvođač radova, Savjetnik za nadzor Mjesto projekta	Potvrda o odobrenju projekta Odobrene dozvole: Zajednički pristanak Suglasnost za električnu energiju Telekomunikacijski pristanak	Prije početka gradnje	Uključeno u trošak projekta	<u>Implementacija:</u> Izvođač, savjetnik za nadzor <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, relevantni odjeli	

Izdati	Koji parametar treba pratiti?	Gdje je parametar koji treba pratiti?	Kako se prati parametar / vrsta opreme za praćenje?	Kada treba pratiti parametar - učestalost mjerenja ili kontinuirano?	Trošak praćenja/koliki su troškovi opreme ili troškovi izvođača za obavljanje nadzora?	Odgovornost	Promatranje i primjedbe nadzora
	Telekomunikacijski pristanak Suglasnost javnog poduzeća "Putevi Brčko"		Suglasnost javnog poduzeća "Putevi Brčko"				
Neučinkovit angažman s lokalnom zajednicom	Dostupnost i javno objavljivanje SEP-a i ESMP-a Dostupnost učinkovitog GM-a	Projektni uredi u PIU Dvorana za sastanke	SEP i ESMP javno objavljeni, komentari integrirani, usvojeni i odobreni Uspostavljen učinkovit GM.	Prije početka gradnje Kontinuirano za komunikaciju sa svim dionicima i implementaciju GM-a	Uključeno u trošak projekta	<u>Implementacija:</u> Izvođač, savjetnik za nadzor <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU	
Obavješćavanje o javnoj i općoj sigurnosti gradilišta	Priopćenja za medije Informacijski pultovi Dostupnost OHS-a Plan, rizik Procjena ako je potrebno, ESMP Plan, OHS, edukacije svih projektnih radnika	Projektni uredi za dokumentaciju Mjesto projekta za njih fizičke mjere	Dokumentiranje medijskih objava (izvješće i vizual) 2 Postavljanje informacijskih pultova Pregled dokumentacije (Plan zaštite na radu na radu, Izvješće o procjeni rizika) ESMP je dovršen Dokaz o obuci (izvještaj i vizualna dokumentacija)	Prije početka gradnje	Uključeno u trošak projekta	<u>Implementacija:</u> Potpisnik ugovora <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, savjetnik za superviziju	
Primjerena provedba E&S mjera i drugih standarda	provedba mjera ublažavanja iz ESMP-a i svih planova podupravljanja; Mjere specifične za lokaciju	Područje projekta	Vizualni pregledi, pregled evidencije gradilišta, izvještavanje izvođača, svakodnevne provjere nadzornih savjetnika	Before the construction begins	Included in the Project cost	<u>Implementation:</u> Contractor <u>Monitoring/Supervision:</u> PIU, Supervision Consultant	
GBV/SEA/SH	GM senzibiliziran i/ili GM, razvijen kodeks ponašanja GM, GBV, SEA/SH, CoC, itd. obuke svih projektnih radnika	Project offices for the documentations Project site for them physical measures	Pregled dokumentacije (GM, CoC) GM implementiran i senzibiliziran Dokaz o obuci (izvještaj i vizualna dokumentacija)	Prije početka gradnje	Uključeno u trošak projekta	<u>Implementacija:</u> Izvođač, konzultant za nadzor, PIU <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU	

Izdati	Koji parametar treba pratiti?	Gdje je parametar koji treba pratiti?	Kako se prati parametar / vrsta opreme za praćenje?	Kada treba pratiti parametar - učestalost mjerenja ili kontinuirano?	Trošak praćenja/koliki su troškovi opreme ili troškovi izvođača za obavljanje nadzora?	Odgovornost	Promatranje i primjedbe nadzora
Utvrđivanje osnovnih okolišnih parametara	Fizikalno-kemijski parametri površinskih voda i pokazatelji onečišćujućih tvari, najmanje: temperatura, pH, električna vodljivost, otopljeni kisik, BPK, KPK, suspendirane krutine, hranjive tvari, odabrane teške, odabrane organske onečišćujuće tvari i mikrobiološki pokazatelji	Vodotok Blizna	Subjekt ovlašten za te vrste radova (uzorkovanje i analiza).	Prije početka radova Opet u slučaju pritužbi	Uključeno u trošak projekta	<u>Provedba:</u> PIU <u>Praćenje/nadzor:</u> PIU, konzultant za nadzor, izvođač radova	

Aktivnosti praćenja i odgovorne strane za fazu izgradnje navedene su u Tablica 14.

Tablica 14. Plan praćenja za fazu izgradnje

Izdati	Koji parametar treba pratiti?	Gdje je parametar koji treba pratiti?	Kako se prati parametar / vrsta opreme za praćenje?	Kada treba pratiti parametar - učestalost mjerenja ili kontinuirano?	Trošak praćenja/koliki su troškovi opreme ili troškovi izvođača za obavljanje nadzora?	Odgovornost	Promatranje i primjedbe nadzora
Opskrba materijalom Posudi jamu za pijesak i šljunak	Valjanost okolišnih dozvola i dozvola za posuđivanje jama; Mjere obnove nakon upotrebe	Posudite mjesta za jame	Vizualni pregled jama za posuđivanje; Provjera dozvola i dozvola; Pregled planova obnove i izvješća o stanju lokacije	Prije početka vađenja materijala; Povremeno tijekom aktivnosti opskrbe; Jednom nakon zatvaranja/restauracije	Uključeno u trošak projekta	Implementacija: Potpisnik ugovora Praćenje/nadzor: PIU, savjetnik za superviziju	
Građevinski materijal PrijevozEmisije prašine, smetnje buke	Pokrivanje vozila; Zapisi o zalijevanju cesta; ograničenja brzine vozila; Razine emisija	Duž ruta prijevoza i u blizini ulaznih/izlaznih točaka na gradilištu projekta	Vizualni pregled; Pregled evidencije vozila i dnevnika vozača; Prijenosna mjerenja	Kontinuirano tijekom aktivnosti transporta građevinskog materijala	Uključeno u trošak projekta	Provedba: Izvođač radova Praćenje/nadzor: PIU, Supervision Consultant	

Izdati	Koji parametar treba pratiti?	Gdje je parametar koji treba pratiti?	Kako se prati parametar / vrsta opreme za praćenje?	Kada treba pratiti parametar - učestalost mjerenja ili kontinuirano?	Trošak praćenja/koliki su troškovi opreme ili troškovi izvođača za obavljanje nadzora?	Odgovornost	Promatranje i primjedbe nadzora
	(vizualno); Razine buke na osjetljivim točkama		mjerača buke na najbližim receptorima ako se pojave pritužbe				
Opskrba materijalima	Važeće okolišne dozvole i dozvole dobavljača; Specifikacije materijala i potvrde o podrijetlu	Projektni uredi i objekti dobavljača (pregled dokumenata); Gradilište projekta (isporuka materijala)	Pregled dokumentacije dobavljača (dozvole, certifikati); Vizualni pregled pri isporuci	Prilikom angažiranja podizvođača; Tijekom svake isporuke materijala na gradilište	Uključeno u trošak projekta	Implementacija: Potpisnik ugovora Praćenje/nadzor: PIU, savjetnik za superviziju	
Zagađenje tla i vode	Dostupnost i pravilna uporaba kompleta za izlijevanje i apsorbenata; Usklađenost skladišta kemikalija i goriva; prisutnost određenih područja za pranje i održavanje s nepropusnim oblogama i separatorima ulja; Pravilno skladištenje i rukovanje opasnim tvarima; Vizualni znakovi onečišćenja tla ili vode; Razine zamućenosti i sedimenta u vodotoku nizvodno (ako postoje pritužbe)	Lokacija projekta i obližnji vodotok (ako je relevantno)	Vizualni pregledi skladišta i održavanja; Pregled zapisa o incidentima i izlijevanjima; Provjerite evidenciju obuke i opreme; Uzorkovanje vode i praćenje zamućenja ako to zahtijevaju pritužbe	Tjedni inspekcijski pregledi na licu mjesta radi fizičkih mjera; Tromjesečni pregled evidencije obuke; Nakon svakog incidenta; Praćenje zamućenosti vode prema potrebi nakon pritužbi	Uključeno u trošak projekta	Implementacija: Potpisnik ugovora Praćenje/nadzor: PIU, savjetnik za superviziju	
Smanjenje kvalitete tla i erozija	Usklađenost s projektnim gradijentima nagiba i profilima poprečnog presjeka; Provedba mjera kontrole erozije (npr. cerade, pokrivači, ponovna sadnja vegetacije); Ispravno korištenje određenih radnih područja i ruta; Dokazi o ponovnoj	Lokacija projekta (nasipi, padine, obale)	Vizualni pregled padina i nasipa; Provjera ponovne vegetacije i pokrivača; Pregled radnih putova	Tjedno tijekom građevinskih aktivnosti koje uključuju radove na iskopu i nasipu; Nakon obilnih kiša	Uključeno u trošak projekta	Implementacija: Potpisnik ugovora Praćenje/nadzor: PIU, savjetnik za superviziju	

Izdati	Koji parametar treba pratiti?	Gdje je parametar koji treba pratiti?	Kako se prati parametar / vrsta opreme za praćenje?	Kada treba pratiti parametar - učestalost mjerenja ili kontinuirano?	Trošak praćenja/koliki su troškovi opreme ili troškovi izvođača za obavljanje nadzora?	Odgovornost	Promatranje i primjedbe nadzora
	vegetaciji ili mjerama stabilizacije						
Zagađenje zraka	Dostupnost i učinkovitost mjera za suzbijanje prašine; Pritužbe u vezi s prašinom i emisijama; Usklađenost sa standardima kvalitete zraka i graničnim vrijednostima emisija; Evidencija o pregledu strojeva i opreme; Pravilno održavanje i važeće potvrde o pregledu svih vozila i opreme	Mjesto projekta i blizu osjetljivih receptora (npr. stambena područja)	Vizualno promatranje mjesta; Pregled evidencije o suzbijanju prašine i dnevnika održavanja opreme; Mjerenja kvalitete zraka (prema potrebi ili u slučaju pritužbi)	tjedne inspekcije za mjere suzbijanja; Mjesečni pregled dokumentacije; U slučaju pritužbi ili prijavljenih pritužbi	Uključeno u cijenu projekta	Implementacija: Potpisnik ugovora Praćenje/nadzor: PIU, savjetnik za superviziju	
Rizici zbog nepravilnog gospodarenja otpadom i stvaranja otpada	dostupnost odvajanja otpada na izvoru; Pravilno skladištenje na licu mjesta (označeni, pokriveni spremnici); Evidencija o količinama, vrstama i načinima odlaganja otpada; dostupnost sporazuma s licenciranim subjektima za rukovanje otpadom; Pritužbe u vezi s gospodarenjem otpadom; Zabrana spaljivanja ili nekontroliranog odlaganja	Mjesto projekta	Vizualno promatranje; Pregled skladišnih prostora za otpad; Pregled dokumentacije (evidencija o praćenju otpada, ugovori s objektima za odlaganje, evidencija pritužbi)	dvotjedni pregledi skladišnih prostora; Mjesečni pregled dokumentacije; U slučaju pritužbi ili pritužbi	Uključeno u cijenu projekta	Implementacija: Potpisnik ugovora Praćenje/nadzor: PIU, savjetnik za superviziju	
Gospodarenje opasnim otpadom	Evidencija otpada; Usklađenost spremnika i prostora za skladištenje opasnog otpada; odvajanje opasnog otpada prema vrsti;		Vizualno promatranje na licu mjesta radi fizičkih mjera opreza; Pregled dokumentacije (evidencija otpada, količine opasnog otpada	Tjedni pregledi dostupnosti mjera opreza; Mjesečni pregled zapisa	Uključeno u trošak projekta	Implementacija: Potpisnik ugovora Praćenje/nadzor: PIU, savjetnik za superviziju	

Izdati	Koji parametar treba pratiti?	Gdje je parametar koji treba pratiti?	Kako se prati parametar / vrsta opreme za praćenje?	Kada treba pratiti parametar - učestalost mjerenja ili kontinuirano?	Trošak praćenja/koliki su troškovi opreme ili troškovi izvođača za obavljanje nadzora?	Odgovornost	Promatranje i primjedbe nadzora
	Ugovorite licenciranu tvrtku		poslane licenciranim tvrtkama, ugovor s licenciranom tvrtkom i sl.)				
Gospodarenje građevinskim otpadom i otpadom od rušenja	količina/postotak otpada od iskopa koji se koristi kao zatrpavanje i šalje na odlagalište; Usklađenost skladištenja gornjeg sloja tla i podzemlja; Ugovorite licenciranu tvrtku	Mjesto projekta	Vizualno promatranje na licu mjesta radi fizičkih mjera opreza; Pregled dokumentacije (evidencija otpada, količine otpada iz iskopa poslane licenciranim tvrtkama, ugovor s licenciranom tvrtkom i sl.)	dvotjedne inspekcije za mjere opreza; Mjesečno za pregled dokumentacije	Uključeno u trošak projekta	Implementacija: Potpisnik ugovora Praćenje/nadzor: PIU, savjetnik za superviziju	
Upravljanje iskopenim materijalom	Količina/postotak materijala za iskop koji se koristi kao zatrpavanje i količina/postotak poslan s lokacije na skladište materijala ili korišten u drugim odobrenim projektima; Usklađenost skladištenja gornjeg sloja tla i podzemlja	Mjesto projekta, mjesto odlaganja/korištenja	Vizualno promatranje na licu mjesta radi mjera opreza; Pregled dokumentacije (evidencija otpada, udio zatrpanog materijala, evidencija viška materijala, mjesto i količina konačnog zbrinjavanja/korištenja viška materijala.)	dvotjedne inspekcije za mjere opreza; Mjesečno za provjeru dokumenata	Uključeno u trošak projekta	Provedba: Izvođač radova, Odjel za prostorno uređenje i imovinsko-pravne poslove, Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vode Praćenje/nadzor: PIU, savjetnik za nadzor	
Buka i vibracije	dostupnost mjera za smanjenje buke; Dostupnost rasporeda rada s dopuštenim radnim vremenom; pritužbe u vezi s razinama buke; dostupnost evidencije o pregledu strojeva; Usklađenost s rezultatima mjerenja buke (ako postoje)	Mjesto projekta Gotovo osjetljivi receptori	Vizualno i zvučno promatranje na mjestu radi fizičkih mjera opreza; Pregled dokumentacije (evidencija o inspekcijama, izvješća o mjerjenjima i sl.); Mjerenje na najbližem receptoru u slučaju pritužbi	Tjedni pregledi radi fizičkih mjera opreza; Mjesečno za provjeru dokumenata; Dodatne provjere u slučaju pritužbi	Uključeno u trošak projekta	Implementacija: Potpisnik ugovora Praćenje/nadzor: PIU, savjetnik za superviziju	
Učinkovitost resursa (građevinski materijal, voda i gorivo)	Pregled dnevnika kupnje, vizualne provjere, evidencije	Mjesto projekta	Pregled evidencije o kupnji materijala, dnevnika goriva i vode,	Mjesečne inspekcije fizičkih ordinacija;	Uključeno u trošak projekta	Implementacija: Potpisnik ugovora	

Izdati	Koji parametar treba pratiti?	Gdje je parametar koji treba pratiti?	Kako se prati parametar / vrsta opreme za praćenje?	Kada treba pratiti parametar - učestalost mjerenja ili kontinuirano?	Trošak praćenja/koliki su troškovi opreme ili troškovi izvođača za obavljanje nadzora?	Odgovornost	Promatranje i primjedbe nadzora
	potrošnje vode/goriva, evidencije o vremenu mirovanja		dokumentacije o skladištenju i održavanju; Vizualno promatranje praksi na licu mjesta	Mjesečno za provjeru dokumenata		Praćenje/nadzor: PIU, savjetnik za nadzor	
Flora i fauna	granice područja i granice krčenja vegetacije; Stanje vegetacijskih zona; Prisutnost invazivnih vrsta; Pristupne točke strojeva	Lokacija projekta i neposredna okolica	Vizualni pregled granica čišćenja i vegetacijskih površina; provjere invazivnih vrsta; Fotografski zapisi prije i poslije radova	Tjedni pregledi; prije, tijekom i nakon čišćenja vegetacije	Uključeno u trošak projekta	Provedba: Izvođač radova Praćenje/supervizija: PIU, savjetnik za superviziju	
Komunikacija i pristup informacijama za DVI	Dostupnost SEP-a; Dnevnik pritužbi; evidencija savjetovanja i ciljanih aktivnosti informiranja; Uključivost kanala za povratne informacije	Točke sučelja web-mjesta projekta i zajednice	Pregled dokumentacije o SEP-u i evidencije konzultacija; Evidencija mehanizma za pritužbe; Provjera distribuiranih materijala i napori za informiranje	Kontinuiran	Uključeno u trošak projekta	Provedba: Izvođač, PIU Praćenje/supervizija: PIU, savjetnik za superviziju	
Angažman dionika i rješavanje pritužbi	Dostupnost i provedba SEP-a; Dnevnik pritužbi; Zapisi o konzultacijama; Evidencija o javnom otkrivanju; Uključivost mehanizama povratnih informacija	Točke sučelja web-mjesta projekta i zajednice	Pregled dokumentacije o SEP-u i evidencije konzultacija; Pregled dnevnika pritužbi; Provjera materijala za objavljivanje i informiranje; Pregled zapisnika sa sastanka	Kontinuiran	Uključeno u trošak projekta	Provedba: Izvođač, PIU Praćenje/supervizija: PIU, savjetnik za superviziju	
Ključni rizici rada: Dječji rad, Priljev radne snage, Uvjeti rada, Diskriminacija i isključenost ranjivih skupina, Seksualno iskorištavanje i zlostavljanje/uznemiravanje (SEA/SH), Uvjeti zapošljavanja, Radničke organizacije, Praćenje i provedba propisa o	Prisutnost i dostupnost ESMP-a; LMP pružanje ESMP-a; evidenciju o zapošljavanju radnika zajedno s pisanim ugovorima; Evidencija pritužbi radnika; Evidencija o obuci	Područje projekta	Vizualno promatranje na mjestu; Pregled dokumentacije (LMP, ESMP, evidencija o obuci, evidencija o zapošljavanju, evidencija pritužbi itd.)	Kontinuirano tijekom faze izgradnje za implementaciju ESMP-a, posebno LMP-a i GM-a; Jednom tijekom procesa zapošljavanja prije početka gradnje; Nakon obuke, odmah nakon zapošljavanja, a zatim redovito	Uključeno u trošak projekta	Provedba: Izvođač radova Praćenje/supervizija: PIU, savjetnik za superviziju	

Izdati	Koji parametar treba pratiti?	Gdje je parametar koji treba pratiti?	Kako se prati parametar / vrsta opreme za praćenje?	Kada treba pratiti parametar - učestalost mjerenja ili kontinuirano?	Trošak praćenja/koliki su troškovi opreme ili troškovi izvođača za obavljanje nadzora?	Odgovornost	Promatranje i primjedbe nadzora
radu, Strani radnici ili radnici migranti)							
Dodatni učinci na privatnu imovinu, usjeve i drveće	Broj dodatnih pogođenih sredstava i stabala zbog projektnih aktivnosti	Unutar zone izgradnje projekta i susjednih parcela	Odmah izvijestite PIU/konzultanta za nadzor s obrazloženjem dodatnog utjecaja prema dizajnu. Popis zahvaćene imovine i zahvaćenog projekta kućanstvo/korisnik zahvaćene imovine	Priprema i provedba Akcijskog plana za preseljenje	Javite se supervizijskom savjetniku	Praćenje/supervizija: PIU, savjetnik za superviziju	
Zdravlje i sigurnost na radu	Prisutnost plana zaštite na radu, izvješća o procjeni rizika, izvješća o radu sigurnosti i zdravlja na radu; Prisutnost čvrstih barijera oko mjesta; evidencije obuke vezane uz sigurnost i zdravlje na radu; Raspoređivanje specijalista OHS-a i liječnika rada; Evidencija incidenata/nesreća i skorih promašaja; Prisutnost znakova upozorenja i sigurnosnih znakova; Periodična evidencija o održavanju strojeva i opreme; radne dozvole; LMP pružanje ESMP-a	Područje projekta	Vizualno promatranje na licu mjesta radi fizičkih mjera opreza; Pregled dokumentacije (planovi, izvješća, evidencija o obuci, evidencija o incidentima/nesrećama i skorim nesrećama, obrasci radnih dozvola, pisma o dodjeli, periodična evidencija o održavanju, LMP pružanje ESMP-a itd.)	Kontinuirano tijekom faze izgradnje	Uključeno u trošak projekta	Provedba: Izvođač radova Praćenje/supervizija: PIU, savjetnik za superviziju	
Slučajni nalazi (arheološki ili kulturni artefakti i neeksplozirana ubojita sredstva)	Slučajno pronalaženje zapisa; Službena korespondencija u vezi sa slučajnim pronalaskom; Broj i dani	Područje projekta	Vizualno promatranje na licu mjesta radi fizičkih mjera opreza; Pregled dokumentacije (slučajni pronalasci,	Kontinuirano, Ostali parametri u slučaju slučajnog pronalaska	Uključeno u trošak projekta	Provedba: Izvođač radova Praćenje/supervizija: PIU, savjetnik za superviziju	

Izdati	Koji parametar treba pratiti?	Gdje je parametar koji treba pratiti?	Kako se prati parametar / vrsta opreme za praćenje?	Kada treba pratiti parametar - učestalost mjerenja ili kontinuirano?	Trošak praćenja/koliki su troškovi opreme ili troškovi izvođača za obavljanje nadzora?	Odgovornost	Promatranje i primjedbe nadzora
	obustave rada zbog slučajnog pronalaska		korespondencija s nadležnim tijelima, Evidencija o prekidima rada)				
Zdravlje i sigurnost u zajednici	Prisutnost ograde/zavjese i znakova upozorenja za pristup gradilištu; Dostupnost materijala za pitanja CHS-a; evidencija o zapošljavanju i obuci sigurnosnog osoblja; sigurne cestovne alternative; Pritužbe u vezi s CHS-om i sigurnošću; Informacijski pultovi	Područje projekta	Vizualno promatranje na licu mjesta radi fizičkih mjera opreza; Pregled dokumentacije (evidencija o zapošljavanju i obuci, evidencija pritužbi, evidencija informacijskog stola itd.); GM dnevnik;	Kontinuiran	Uključeno u trošak projekta	Provedba: Izvođač radova Praćenje/supervizija: PIU, savjetnik za superviziju	
Rizici i učinci na lokalni promet zbog prometnih i prometnih aktivnosti potprojekta	Prisutnost prometnih znakova i znakova upozorenja; dostupnost plana upravljanja prometom (TMP); dostupnost plakata i brošura o potencijalnim opasnostima i rizicima; Obuka projektnih vozača u pogledu sigurnosti u prometu; Pritužbe u vezi sa sigurnošću u prometu	Područje projekta	Vizualno promatranje na licu mjesta radi fizičkih mjera opreza; Pregled dokumentacije (TMP, evidencija o obuci, poster/brošure, evidencija pritužbi itd.)	Tjedni pregledi radi fizičkih mjera opreza; Mjesečno za ostale parametre	Uključeno u trošak projekta	Provedba: Izvođač radova Praćenje/supervizija: PIU, savjetnik za superviziju	

Plan praćenja koji uključuje parametre koje treba pratiti, ciljnu/graničnu vrijednost ili mjere koje treba poduzeti, lokaciju, metodu, učestalost i troškove aktivnosti praćenja te odgovorne strane za fazu izgradnje naveden je u Tablica 15.

Tablica 15. Plan praćenja za fazu rada

Izdati	Koji parametar treba pratiti?	Gdje je parametar koji treba pratiti?	Kako se prati parametar / vrsta opreme za praćenje?	Kada treba pratiti parametar - učestalost mjerenja ili kontinuirano?	Trošak praćenja/koliki su troškovi opreme ili troškovi izvođača za obavljanje nadzora?	Odgovornost	Promatranje i primjedbe nadzora
Djelatnosti održavanja (sigurnost prometa i pješaka, suzbijanje buke, gospodarenje otpadom)	Prisutnost ograničenja pristupa i mjera kontrole prometa; dostupnost odredaba SEP-a o otkrivanju informacija; dostupnost odgovarajućih oznaka i mjera za kontrolu buke; evidenciju prikupljanja i zbrinjavanja otpada; Pritužbe ili pritužbe lokalne zajednice	zone održavanja i zahvaćene pristupne ceste; U blizini stambenih klastera i osjetljivih receptora	Vizualno promatranje na licu mjesta za fizičke kontrole; Pregled evidencije (najave SEP-a, zapisnici natpisa, manifesti otpada, zapisi o pritužbama zajednice); Slušne provjere smetnji bukom	Godišnje održavanje	Uključeno u državni proračun	Provedba: Izvođač (održavanje) Nadzor/nadzor: Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vode	
Utvrđivanje osnovnih okolišnih parametara	Fizikalno-kemijski parametri površinskih voda i pokazatelji onečišćujućih tvari, najmanje: temperatura, pH, električna vodljivost, otopljeni kisik, BPK, KPK, suspendirane krutine, hranjive tvari, odabrane teške, odabrane organske onečišćujuće tvari i mikrobiološki pokazatelji	Vodotok Blizna	Subjekt ovlašten za ove vrste radova (uzorkovanje i analiza).	Jednom na kraju radova Godišnje nakon	Početno osnivanje uključeno u cijenu projekta Nakon državnog proračuna	Početno osnivanje PIU-a Nakon Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i voda	

8 INSTITUCIONALNI ARANŽMANI

8.1 Odgovornosti za upravljanje okolišem i društvom

Za svaki mogući učinak utvrđen u ovom ESMP-u predložene su posebne mjere ublažavanja, zajedno s jasno definiranim ulogama i odgovornostima za njihovu provedbu i nadzor. Podjelom odgovornosti osigurava se učinkovito upravljanje okolišem i društvom tijekom cijelog životnog ciklusa potprojekta, kako je prikazano u tablici Tablica 16.

Tablica 16. Uloge i odgovornosti za provedbu ESMP-a

Jedinica za provedbu projekata (PIU)	- Nadzirati i osigurati opću usklađenost s ESMP-om, uključujući mjere zaštite okoliša, socijalnog i zdravlja i sigurnosti na radu (OHS). - Pružanje podataka i tehničke podrške za pripremu procjena utjecaja na okoliš i društvo i izvješća o studijama procjene rizika (npr. ESMP i SEP). - Usmjeravanje i nadzor cjelokupnog projektnog osoblja i konzultanata u pogledu sudjelovanja javnosti, angažmana dionika, upravljanja kulturnom baštinom te upravljanja okolišnim i društvenim rizicima u skladu sa zahtjevima Okvira Svjetske banke za okoliš i društvo (ESF). - Pregledati i službeno odobriti sve ekološke i socijalne dokumente i postupke vezane uz projekt, osiguravajući usklađenost s lokalnim zakonodavstvom i zahtjevima WB ESF-a. - Priprema i pregled natječajne dokumentacije tijekom provedbe te praćenje tehničkog i administrativnog napretka paketa ugovora, uključujući provedbu točaka navedenih u ESMP-u i SEP-u na licu mjesta. - Dodijeliti kontaktne točke za upravljanje ekološkim, socijalnim, OHS-om, angažmanom dionika i aktivnostima mehanizma za pritužbe (GM). - Praćenje i revizija okolišne i društvene učinkovitosti na licu mjesta, uključujući pitanja sigurnosti i zdravlja na radu, redovitim posjetima lokaciji i prikupljanjem podataka. - Nadzirati zdravstvene i sigurnosne mjere zajednice, aktivnosti uključivanja dionika i funkcioniranje GM-a, osiguravajući pravovremeno rješavanje pritužbi. - Pregledati i odobriti izvješća o praćenju okoliša i društva koja su pripremili izvođač i konzultant za nadzor. - Pripremiti i podnijeti periodična izvješća o usklađenosti (npr. tromjesečna), sažimajući napredak izgradnje, provedbu mjera ublažavanja, evidenciju incidenata, primljene i riješene pritužbe te ukupni status usklađenosti Svjetskoj banci i relevantnim tijelima. - Osigurati da se prije početka radova dobiju sve potrebne okolišne, građevinske i operativne dozvole i odobrenja. - Sudjelujte na sastancima javnog savjetovanja i nadgledajte ih, osiguravajući da se povratne informacije dionika na odgovarajući način razmatraju u završnim izvješćima. - Podupirati izradu i odobravanje planova podupravljanja specifičnih za lokaciju (npr. Plan OHS-a, Plan gospodarenja otpadom, Plan upravljanja prometom) i pratiti njihovu učinkovitu provedbu na licu mjesta. - U potpunosti surađivati s lokalnim inspektoratima i Svjetskom bankom tijekom inspekcija, nadzornih misija i revizija.
Savjetnik za nadzor	- Nadzorni tim uključuje najmanje: voditelja nadzornog tima, stručnjaka za zdravlje i sigurnost na radu s punim radnim vremenom te stručnjaka za okoliš i socijalnu sigurnost. Uloge OHS-a i E&S-a može kombinirati i obavljati jedna osoba ako ta osoba ispunjava sve uvjete kvalifikacije; U suprotnom, moraju se dodijeliti zasebnim stručnjacima. - Osigurati kontinuirani nadzor i inspekciju aktivnosti izvođača kako bi se osigurala usklađenost s ESMP-om i planovima upravljanja specifičnim za lokaciju (npr. Plan sigurnosti i zdravlja na radu, plan gospodarenja otpadom, plan upravljanja prometom). - Odobranje ESMP-a ugovaratelja i podplanova upravljanja specifičnim lokacijama - Inspekcija ugovaratelja kako bi se osiguralo da su preporuke i zahtjevi navedeni u ESMP-u ispunjeni i da se korektivne mjere poduzimaju odmah kada se utvrde nesukladnosti. - Svakodnevno nadzirati i provjeravati aktivnosti izvođača na gradilištu, uključujući pitanja okoliša, društva i sigurnosti na radu. - Nadzirati provedbu svih mjera ublažavanja na licu mjesta i uputiti izvođača da po potrebi poduzme hitne korektivne mjere. - Kontinuirano pratiti procese i radnje koje poduzima ugovaratelj i identificirati potrebne mjere za rješavanje područja nesukladnosti. - Provjerite je li osoblju pružena potrebna obuka o okolišu i sigurnosti i zdravlju na radu, kroz periodične revizije, kontrole na licu mjesta i pregled evidencije i izvješća o obuci.

	- Nadzirati provedbu svih mjera zaštite okoliša (uključujući bioraznolikost) predviđenih ESMP-om. - Nadzirati zdravstvene i sigurnosne mjere tijekom projektnih aktivnosti. - Nadzirati provedbu zdravstvenih i sigurnosnih i socijalnih mjera u zajednici predviđenih ESMP-om, uključujući aktivnosti uključivanja dionika i SEP-a. - Pratiti zdravstvene i sigurnosne mjere zajednice, aktivnosti angažmana dionika i rad Mehanizma za pritužbe (GM) te osigurati vođenje odgovarajuće evidencije (npr. zapisnici pritužbi, evidencija incidenata). - Upravlјati i redovito pregledavati evidenciju pritužbi koju je podnio izvođač, osiguravajući pravovremeno rješavanje i izvještavanje vlasnika projekta/PIU-a. - Sudjelujte u aktivnostima uključivanja dionika prema potrebi. - podnositi redovita izvješća o nadzoru PIU-u koja obuhvaćaju napredak u pogledu mjera ublažavanja, usklađenost s OHS-om i socijalnim zaštitnim mjerama te opći status provedbe ESMP-a. - definirati nesukladnosti kao sva odstupanja od ugovornih zahtjeva ESMP dokumentacije i osigurati njihovo hitno rješavanje.
Potpisnik ugovora	- Priprema i provedba planova podupravljanja specifičnih za lokaciju: - Plan upravljanja zdravljem i sigurnošću na radu (OHS) - Plan za odgovor na hitne situacije i pripravnost - Plan prevencije i odgovora na izlivanje - Plan upravljanja prometom - Plan gospodarenja otpadom i otpadnim vodama - Plan skladištenja i upravljanja kemikalijama i opasnim tvarima - Plan upravljanja radovima u potoku (u rijeci) - Organizacija gradilišta i plan rasporeda - Plan obnove vegetacije i ponovnog pošumljavanja (upotrebom autohtonih vrsta gdje je to moguće) - Kodeks ponašanja - Osim toga, odobrene SSIP-ove i GM zajedno s mehanizmima kontrole i praćenja uspostaviti će i implementirati Izvođač. - Integrirati ESMP uključujući zahtjeve LMP-a i podplana upravljanja u svakodnevne građevinske aktivnosti i osigurati kontinuiranu provedbu na licu mjesta. - Dodijeliti kvalificiranom osoblju za okoliš, socijalno i OHS s jasnim ulogama i odgovornostima. - Dodijelite namjenskog službenika za vezu sa zajednicom za obavljanje dužnosti u skladu sa SEP-om - Omogućiti uspostavu GM postupaka na lokaciji u skladu sa SEP-om - Provoditi redovitu obuku o okolišu i sigurnosti na radu za sve radnike, uključujući svijest o zdravlju i sigurnosti u zajednici, postupcima pritužbi i sprječavanju seksualnog iskorištavanja, zlostavljanja i uznemiravanja (SEA/SH). - Voditi sveobuhvatnu evidenciju o aktivnostima praćenja, incidentima i nesrećama, pritužbama, treninzima i poduzetim korektivnim mjerama. - Odmah prijavite ozbiljne incidente ili nesreće (npr. one koje uzrokuju smrtnu slučajevu ili ozbiljne ozljede, značajnu štetu za okoliš ili rizike za sigurnost zajednice) savjetniku za nadzor i PIU-u u roku od 24 do 48 sati te slijedite detaljnu analizu uzroka i planove korektivnih mjera. - Podnošenje mjesečnih izvješća o praćenju okoliša i društva (ESMR) konzultantu za nadzor i PIU-u, koja obuhvaćaju učinkovitost zaštitnih mjera, status usklađenosti, pritužbe i provedene mjere ublažavanja. - Osigurati usklađenost s nacionalnim zakonima o radu i ESS2 Svjetske banke, uključujući pravedno postupanje, nediskriminaciju, zabranu dječjeg ili prisilnog rada te načela jednakih mogućnosti. - Vodite registar incidenata na licu mjesta i u potpunosti surađujte s regulatornim inspekcijama.
Nadležna tijela i inspektorati	- Izdavanje i pribavljanje potrebnih okolišnih, građevinskih i operativnih dozvola. - Provodite periodične inspekcije radi provjere usklađenosti sa zakonima i propisima. - Pregledajte i potvrdite dokumentaciju koju su dostavili Izvršitelj i nadzorni subjekti. (Odjel za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove, Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodno gospodarstvo)
Svjetska banka	- Provoditi periodične nadzorne misije kako bi se potvrdilo da se mjere ESMP-a učinkovito provode i usklađuju sa zahtjevima ESF-a. - Pregledajte podnesena izvješća o usklađenosti i prema potrebi zatražite korektivne mjere. - Provjerite dozvole, odobrenja i ukupnu usklađenost projekta tijekom posjeta lokaciji.

NAPOMENA: Uz gore opisane odgovornosti, Izvođač će pripremiti i provesti planove upravljanja specifične za lokaciju prije početka radova, koji pokrivaju zdravlje i sigurnost na radu (nadalje;OHS),

pripravnost za hitne slučajeve, gospodarenje otpadom i opasnim materijalima, upravljanje prometom i druge relevantne aspekte. Izvođač mora osigurati dovoljan kapacitet na licu mjesta, voditi registar incidenata te odmah prijaviti i istražiti sve incidente. Ugovaratelj je također dužan razviti i provesti postupak upravljanja ljudskim resursima koji se bavi pravednim postupanjem, nediskriminacijom, jednakim mogućnostima i sprječavanjem dječjeg i prisilnog rada te pitanja rodno uvjetovanog nasilja/SEO/sh, u skladu s projektnim politikama rada i zapošljavanja.

8.2 Razvoj kapaciteta i obuka

Kako bi se osigurala učinkovita provedba ESMP-a, potrebne su ciljane mjere razvoja kapaciteta i osposobljavanja za sve ključne dionike uključene u potprojekt. To uključuje PIU, izvođača, Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i upravljanje vodama te savjetnika za nadzor. Obuka za potrebe programa i mjere izgradnje kapaciteta prikazani su u Tablica 17.

Tablica 17 Opseg programa osnovnog osposobljavanja

Ciljna skupina	Tema treninga	Frekvencija	Isporučio	Bilješke
Osoblje i kontaktne točke PIU-a E&S	Pregled ESF-a Svjetske banke i ESS1–ESS10	Jednom na početku + osvježanje usred gradnje	E&S konzultant ili vanjski trener	Obavezno za osnovno osoblje PIU-a
Timovi izvođača i podizvođača	ESMP zahtjevi specifični za lokaciju, LMP, upravljanje EHS-om, prevencija rodno uvjetovanog nasilja/strateške procjene utjecaja na okoliš, izvješćivanje o incidentima	Na mobilizaciji + tromjesečni alatni treninzi	PIU E&S konzultant / savjetnik za nadzor	Dio ESMP indukcije
Savjetnik za nadzor	Praćenje i izvješćivanje u okviru ESMP-a i LMP-a; Rješavanje pritužbi i sučelje dionika	Početak utakmice i pregled na sredini semestra	PIU E&S konzultant	Uključuje metode nadzora i alate za reviziju
Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodno gospodarstvo	Praćenje i usklađenost nakon zatvaranja	Prije primopredaje gradilišta + godišnje osvježanje	PIU + inženjer dizajna	Usklađivanje s ESMP-om
Svi radnici na lokaciji	Opća ekološka i socioekonomska svijest; ekološku i socijalnu osjetljivost projektnog područja; mjere ublažavanja; odnosi i problemi u zajednici; rizik od SEA/SH; osposobljavanje o rodnoj ravnopravnosti; Kodeks ponašanja; ESMP, SEP i svi povezani planovi podupravljanja (npr. OHS); GM implementacija; Slučajno pronalaženje; odredbe LMP-a	Mjesečni razgovori o paketu alata	PIU + Službenik za sigurnost i zdravlje na radu izvođača radova	Dokumentiran o u zapisima web-mjesta
Kontaktne točke za informiranje dionika	Rad SEP i GRM; inkluzivne komunikacije; Zdravlje i sigurnost u zajednici	Prije javnih sastanaka ili ažuriranja	PIU	Povezano s implementacijom SEP-a

Okvirna proračunska linija dodjeljuje se u okviru operativnih troškova PIU-a i obveza izvođača, a odražava se u BoQ-u ugovora o nadzoru i provedbi: osposobljavanje i radionice PIU-a za E&S: 3.000 EUR; Uključivanje izvođača i razgovori o alatima: Obuhvaćeno ugovorom o uslugama; Obuka supervizijskog savjetnika: Obuhvaćeno ugovorom o uslugama; Obuka operatera nakon zatvaranja: 2.000 EUR.

8.3 Raspored provedbe i procjene troškova

U ovom se odjeljku daje pregled predloženog rasporeda provedbe i okvirne procjene troškova za ekološke i socijalne mjere ublažavanja i praćenja opisane u ESMP-u. Mjere upravljanja okolišem i socijalnim upravljanjem provodit će se usporedno s ključnim fazama projekta, kako je prikazano u Tablica 18.

Tablica 18 Raspored provedbe mjera upravljanja okolišem i socijalnim upravljanjem

MP komponenta	Predgradnja	Faza izgradnje	Operativna faza
Finalizacija i odobrenje ESMP-a izvođača specifičnog za lokaciju	✓	—	—
Mobilizacija i obuka za EHS izvođača radova	✓	✓ (tekući razgovori o paketu instrumenata)	—
GRM i SEP aktivacija	✓	✓	✓ (smanjen intenzitet)
Mjere ublažavanja (prema temi učinka)	—	✓	✓
Praćenje okoliša i društvo	—	✓	✓
Izvjешavanje supervizijskog savjetnika	—	✓ (mjesečno/tromjesečno)	✓ (dvogodišnje)
Razvoj kapaciteta i osposobljavanje za osvježavanje znanja	✓	✓	✓ (Samo osoblje O&M-a)
Uključivanje dionika	✓	✓	✓

Opseg propisanih ekoloških i socijalnih mjera ublažavanja za ovaj potprojekt usklađen je s dobrom praksom gradnje i očekuje se da će njihova provedba imati zanemariv utjecaj na ukupne troškove radova. Obveza je izvođača uključiti troškove svih ekoloških i socijalnih mjera ublažavanja u svoju ukupnu ponudu potprojekta.

Izvršitelj će biti dužan dostaviti kratku izjavu kojom se potvrđuje da:

- Uvjeti ESMP-a u potpunosti su procijenjeni i uključeni u ponuđenu cijenu;
- Kvalificirana i iskusna osoba dio je tima Izvođača i bit će odgovorna za osiguravanje usklađenosti okoliša s ESMP-om;
- Izvođač i svi kooperanti će se pridržavati zakona BD, relevantnih propisa BiH i lokalnih propisa te zahtjeva Svjetske banke.

8.4 Izvješća o okolišu i društvu

Za projekt će postojati četiri vrste ekološkog i socijalnog izvješćivanja, a to su::

- Mjesečna izvješća o okolišnom i socijalnom praćenju
- Mjesečna izvješća o usklađenosti
- Tromjesečna izvješća o usklađenosti
- Polugodišnja izvješća o napretku projekta

Ugovaratelj će PIU-u pripremati mjesečne ESMR-ove, uključujući ESHS aspekte projekta, poduzete mjere ublažavanja, zapisnike pritužbi, evidenciju osposobljavanja i aktivnosti praćenja navedene u ovom ESMP-u.

Konzultant za nadzor pripremit će mjesečna izvješća o usklađenosti koja uključuju detalje o aktivnostima izgradnje i usklađivanja dovršenim tijekom mjeseca te pratiti rješavanje svih problema koji su se mogli dogoditi PIU-u. Mjesečna izvješća o usklađenosti navode sljedeće pojedinosti tijekom razdoblja:

- Završene i preostale građevinske aktivnosti i predviđeni raspored,
- Sažetak dnevnika pritužbi uključujući broj i vrstu zaprimljenih, neriješenih i riješenih pritužbi te trajanje rješavanja,
- Evidencija EHS incidenata, nesreća i zamalo nesreća, poduzetih radnji itd.
- E&S mjerenja i rezultati (ako postoje u razdoblju)
- Mjere ublažavanja poduzete zajedno s dokazima kao što su fotografije, evidencija o nabavi, evidencija o provedbi itd.
- Periodična evidencija o provjerama usklađenosti

Kombinirajući ESMR-ove ugovaratelja i mjesečna izvješća o usklađenosti konzultanta za nadzor, PIU će pripremiti i dostaviti tromjesečna izvješća o usklađenosti sa Svjetskom bankom koja uključuju:

- Ključna preporučena daljnja pitanja, radnje, vremenski okvir i odgovorni subjekt,
- Uvođenje, razdoblje izvješćivanja i mjesta praćenja,
- Pregled izvršenih građevinskih zadataka,
- Podprojekt preostale gradnje i vremenski okvir,
- Sažetak napora za usklađivanje,
- Napredak u provedbi ESMP-a, koji obuhvaća praćene aspekte kao što su gospodarenje otpadom, sigurnosni protokoli, kontrola prašine, kvaliteta vode, ekološki incidenti, inicijative za osposobljavanje itd.
- Nadzorne aktivnosti koje provodi jedinica za informacije o okolišu, uključujući posjete lokaciji
- Ažurirani registar svih EHS incidenata i nesreća tijekom cijelog projekta, zajedno sa svim izdanim obavijestima o neusklađenosti,
- Ažuriranja o neriješenim problemima iz prošlosti.

Osim toga, PIU će pripremiti i podnijeti polugodišnja izvješća o napretku projekta Svjetskoj banci. Ta će izvješća sadržavati pregled usklađenosti s ekološkim i socijalnim standardima, sažimajući status provedbe Plana obveza za okoliš i društvo (nadalje;ESCP), kao i sve relevantne okvirne dokumente i planove specifične za podprojekte, kao što su ESMP i SEP.

Izvješća će također pružiti detaljne informacije o pritužbama zaprimljenim tijekom izvještajnog razdoblja, uključujući prirodu i broj pritužbi, datume primitka i status poduzetih radnji (riješenih i na čekanju).

Osim toga, u izvješćima će se istaknuti svi problemi neusklađenosti s ekološkim i socijalnim standardima i opisati poduzete ili planirane mjere za njihovo rješavanje, pokazujući kako se tim problemima upravlja iz okolišne i socijalne perspektive.

8.5 Objava ESMP-a

Potpuna integracija i provedba ovog ESMP-a u sve aktivnosti pripreme i planiranja potprojekata odgovornost je PIU-a. ESMP će biti uključen kao dio natječajne dokumentacije za sve radove unutar opsega projekta (izgradnju i nadzor), a tehnički zahtjevi navedeni u projektnoj dokumentaciji moraju se preispitati u odnosu na ESMP kako bi se osigurala provedba odgovarajućih mjera ublažavanja.

U skladu sa zahtjevima ESS-a Svjetske banke, ESMP i njegovi planovi podupravljanja razvijat će se, javno objavljivati i nadzirati PIU. Osigurat će se da finalizirani, odobreni ESMP bude dostupan na (u skladu sa SEP-om):

- Web stranica Vlade Brčko distrikta BiH
- Web stranica PIU-a (Razvojno – garantni fond Brčko distrikta BiH))
- Informacijski pultovi na PIU-u i Odjelu za poljoprivredu, šumarstvo i vodno gospodarstvo
- Tiskani materijali (npr. letci, brošure)
- Plakati na gradilištu, u uredu izvođača radova (posebno u uredu službenika za vezu na gradilištu) i uredu konzultanta za nadzor (u fazi izgradnje)

ESMP je živi dokument koji podliježe pregledu, ažuriranju i odobrenju prema potrebi tijekom provedbe potprojekta. Svaku odobrenu ažuriranu verziju PIU objavit će putem komunikacijskih kanala. U okviru studija o okolišnoj i socijalnoj procjeni, ESMP i SEP pripremljeni su za objavljivanje. Osim toga, ESMP usklađuje i presijeca postupak unutarnjeg i vanjskog mehanizma za pritužbe koji će za projekt razviti konzultant za E&S prije provedbe.

Dokazi o objavljivanju i savjetovanjima s dionicima, uključujući zapisnike sa sastanaka i evidenciju nazočnosti, priložit će se kao prilozi ovom ESMP-u.

9 POSTUPCI UPRAVLJANJA RADOM

Ovaj odjeljak opisuje postupke upravljanja radom (nadalje;LMP) koji se primjenjuju na potprojekt regulacije Blizna vodotoka i sastavni je dio Plana upravljanja okolišem i društvom (nadalje;ESMP).

9.1 Ciljevi i svrha postupaka upravljanja radom

Potprojekt regulacije vodotoka Blizna dio je šireg integriranog razvojnog programa koridora rijeke Save i Drine (SDIP), koji financira Svjetska banka kroz financiranje investicijskih projekata (nadalje;IPF). Potprojekt se provodi u skladu s ESF, 2016., a posebno je u skladu s ESS2: Uvjeti rada i rada.

ESS2 prepoznaje važnost promicanja pravednog tretmana, nediskriminacije te sigurnih i zdravih radnih uvjeta za sve kategorije radnika uključenih u projekt. Naglašava potrebu za zaštitom ranjivih radnika (uključujući žene, osobe s invaliditetom i radnike migrante), izbjegavanjem korištenja dječjeg rada i prisilnog rada te podupiranjem slobode udruživanja i kolektivnog pregovaranja u skladu s lokalnim propisima.

U skladu sa zahtjevima ESS2 ti su LMP-ovi razvijeni kako bi se utvrdio okvir za upravljanje rizicima rada i radnim uvjetima za sve radnike uključene u potprojekt, uključujući osoblje javnog sektora i radnike s ugovorom za izgradnju, kao i za aktivnosti nadzora.

9.1.1 Svrha LMP-a

Svrha ovog dokumenta je:

- Utvrdite vrste radnika za koje se očekuje da će biti angažirani tijekom provedbe potprojekta, uključujući izravne, ugovorne radnike i, ako je primjenjivo, radnike u primarnoj opskrbi;
- Definirati primjenjive lokalne zakone o radu i međunarodne standarde te procijeniti njihovu usklađenost s ESS2;
- Opišite ključne rizike na radu povezane s potprojektom, posebno one koji su relevantni za građevinske radove i regulatorne aktivnosti;
- Utvrđivanje politika i postupaka za osiguravanje usklađenosti s ESS2 i lokalnim zakonodavstvom;
- Uspostava mjera ublažavanja za uklanjanje rizika na radu, uključujući one povezane sa zdravljem i sigurnošću na radu, rješavanjem pritužbi i sprečavanjem utjecaja na okoliš i loše ponašanje;
- Pojašnjenje uloga i odgovornosti PIU-a, Odjela za poljoprivredu, šumarstvo i vodno gospodarstvo, izvođača i nadzornih subjekata u upravljanju pitanjima povezanim s radom;
- Opišite mehanizam pritužbi dostupan svim radnicima uključenim u potprojekt;
- Osigurati osnovu za praćenje i izvješćivanje o usklađenosti s radnim i radnim uvjetima tijekom cijelog životnog ciklusa projekta.

Ovaj LMP je izrađen u skladu sa Zakonom o radu BD BiH⁶⁸ i uzimajući u obzir druge relevantne pravne instrumente i međunarodne obveze, uključujući konvencije Međunarodne organizacije rada (nadalje;ILO) koje je BiH ratificirala.

LMP će se ažurirati i mijenjati prema potrebi tijekom provedbe potprojekta, posebno kao odgovor na promjenjive radne rizike, regulatorne promjene ili nalaze iz aktivnosti praćenja i nadzora, kao sastavni dio ESMP-a.

⁶⁸ Službeni glasnik BD BiH, broj 12/25

9.2 Pregled korištenja radne snage na potprojektu

9.2.1 Kategorije radnika prema kategorizaciji Svjetske banke

U skladu s ESS2 ESF-a, prepoznate su sljedeće kategorije radnika: izravni radnici, ugovorni radnici, radnici primarne opskrbe i radnici u zajednici. Očekuje se da će sljedeće kategorije radnika biti uključene u provedbu potprojekta:

- **Izravni radnici:** Osobe zaposlene ili angažirane direktno u Vladi BD BiH (Barrower), uključujući i Jedinicu za implementaciju projekata osnovanu u okviru Razvojno – garantnog fonda BD BiH, da rade posebno na potprojektu. "Izravni radnik" definira se kao radnik s kojim je jedan od tih unosa izravno potpisao ugovor o radu i ima određenu kontrolu nad radom, uvjetima rada i postupanjem prema projektnom radniku. Radnik je zaposlen ili angažiran kod zajmoprimca, plaća ga izravno zajmoprimac i podliježe svakodnevnim uputama i kontroli zajmoprimca.
- **Ugovorni radnici:** Osobe zaposlene ili angažirane putem trećih strana za obavljanje poslova povezanih s osnovnim funkcijama potprojekta, bez obzira na lokaciju, nazivaju se ugovorenim radnicima. Stoga je "ugovorni radnik" radnik zaposlen ili angažiran od strane treće strane za obavljanje posla ili pružanje usluga povezanih s osnovnim funkcijama potprojekta, pri čemu treća strana vrši kontrolu nad radom, radnim uvjetima i postupanjem s projektnim radnikom. U takvim okolnostima ugovori o radu sklapaju se između treće strane i projektnog radnika, čak i ako projektni radnik radi puno radno vrijeme na potprojektnim aktivnostima.
- **Radnici primarne opskrbe:** Osobe koje su zaposlene ili angažirane u Vladi BD BiH primarnih dobavljača nazivaju se radnicima primarne opskrbe. Stoga je "radnik primarne opskrbe" radnik zaposlen ili angažiran kod primarnog dobavljača, koji osigurava robu i materijale za potprojekt, nad kojim primarni dobavljač vrši kontrolu nad radom, radnim uvjetima i postupanjem s osobom.
- **Radnici u zajednici:** Neće biti zaposlen za potrebe ovog potprojekta, ali općenito se odnosi na ljude zaposlene ili angažirane za obavljanje poslova u zajednici koji se nazivaju radnicima u zajednici.

9.2.2 Projektni radnici

Izravni radnici

U okviru ovog potprojekta kategorija izravnih radnika uključuje sljedeće:

- Državni službenici iz nadležnih institucija BD koji su uključeni u planiranje, koordinaciju i provedbu Potprojekta. To uključuje osoblje iz Razvojno - garantnog fonda BD BiH, koji je domaćin PIU-a;
- Svi vanjski konzultanti angažirani za potporu posebnim tehničkim, javnim, okolišnim i socijalnim funkcijama PIU-a.

Od PIU-a se očekuje da angažira potrebno upravljačko i tehničko stručno znanje kako bi podržao provedbu (pot)projekata u sljedećim područjima: upravljanje projektima, financije, nabava, upravljanje okolišnim i socijalnim rizicima, praćenje i evaluacija (M&E), FIDIC nadzor i tehnički aspekti povezani s gospodarenjem otpadom i infrastrukturom.

Od državnih službenika očekuje se da u PIU-u obnašaju sljedeće uloge: voditelj PIU-a, financijski direktor, financijski stručnjak (mlađi), stručnjak za javnu nabavu (mlađi), stručnjak za okoliš i socijalno područje (mlađi) i prevoditelj/asistent na projektu.

Očekuje se da će vanjski konzultanti biti angažirani za sljedeće uloge: stručnjak za nabavu (viši, honorarni), stručnjak za okoliš i društvo (viši, honorarni) i stručnjak za praćenje i evaluaciju/FIDIC (honorarni).

Funkcije praćenja i evaluacije (nadalje; M&E) provodit će PIU u koordinaciji s određenim kontaktnim točkama iz Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva. M&E će uključivati praćenje napretka implementacije, dokumentiranje rezultata projekta i provjeru usklađenosti s ekološkim, socijalnim i tehničkim standardima. Konkretno, tehnički nadzor građevinskih aktivnosti podupirat će stručnjak PIU-a za praćenje i evaluaciju/FIDIC. Praćenje okoliša i društva vodit će stručnjak za E&S rizik PIU-a.

Državni službenici uključeni u potprojektne aktivnosti, bilo da rade puno ili nepuno radno vrijeme, i dalje će podlijevati uvjetima svojih postojećih ugovora o radu ili imenovanja u javnom sektoru, sukladno Zakonu o radu BD.⁶⁹

Pri angažiranju vanjskih konzultanata primjenjuju se odredbe lokalnog zakonodavstva koje se primjenjuju na ugovore o savjetovanju i uslugama. Bez obzira na vrstu ugovora, svi izravni radnici, uključujući konzultante, podliježu zahtjevima navedenima u ovom ESMP-u/LMP-u, posebno onima koji se odnose na zdravlje i sigurnost na radu, nediskriminaciju i pristup učinkovitom mehanizmu za pritužbe.

Ugovorni radnici

Ugovoreni radnici su pojedinci zaposleni ili angažirani od strane trećih strana za obavljanje radova ili pružanje usluga povezanih s osnovnim funkcijama potprojekta, odnosno provedbom građevinskih radova i aktivnosti povezanih s regulacijom pvodotoka te pružanjem usluga inženjerskog nadzora. Ugovorni radnici bit će angažirani kroz dva osnovna aranžmana:

- **Građevinski izvođači:** Regulatorne radove izvodit će izvođač(i) odabrani putem konkurentnog postupka nabave. Izvođač(i) bit će odgovoran za mobilizaciju cjelokupnog potrebnog osoblja za izvođenje radova u skladu s odobrenim projektom i u skladu s prevladavajućim standardima. Radna snaga može uključivati niskokvalificirane i srednje kvalificirane radnike, inženjere na gradilištu, nadzorno osoblje, administrativno osoblje i osoblje za tehničku podršku. U slučajevima kada su angažirani podizvođači, njihovo će se osoblje također smatrati ugovornim radnicima. Svi radnici migranti ili strani radnici zaposleni kod izvođača ili podizvođača također će biti klasificirani kao ugovorni radnici.
- **Savjetnik za nadzor:** Konzultantska tvrtka bit će angažirana za pružanje usluga inženjerskog nadzora, uključujući nadzor nad građevinskim aktivnostima, provjeru usklađenosti s tehničkim projektima i praćenje standarda zaštite okoliša i zdravlja i sigurnosti na radu (OHS). Očekuje se da će nadzorni konzultant rasporediti kvalificirano osoblje na gradilište, uključujući voditelja tima i inženjera gradilišta (FIDIC inženjer), uz podršku starijih i mlađih neključnih stručnjaka, uključujući građevinske inženjere, hidroinženjere, geodetske inženjere, stručnjake za zaštitu okoliša, stručnjake za zdravlje i sigurnost itd.

Primarni dobavljači

Svi ugovorni radnici podliježu zahtjevima lokalnog radnog zakonodavstva i standardima navedenim u ovom LMP-u. Svi ugovorni radnici morat će se pridržavati Kodeksa ponašanja i biti obaviješteni o

⁶⁹ "Službeni glasnik BD BiH", br.. 12/25

svojim pravima i obvezama, uključujući postupke za prijavljivanje pritužbi ili neprimjerenog ponašanja na radnom mjestu.

U vrijeme pisanja ovog dokumenta nisu potvrđeni nikakvi konkretni primarni dobavljači. Međutim, očekuje se da će se neki materijali kontinuirano nabavljati putem službenih dobavljača. Ako su takvi dobavljači angažirani i ako je opskrba kontinuirana i izravno povezana s izvedbom potprojekta, dobavljači će se tretirati kao primarni dobavljači u skladu s ESS2.

Jedinica za informacije o radu primjenjivat će dužnu pažnju kako bi osigurala da su primarni dobavljači ugledna formalna poduzeća i procijenit će rizik od dječjeg rada, prisilnog rada ili ozbiljnih zabrinutosti u pogledu sigurnosti i zdravlja na radu u okviru odabira dobavljača. Ako se takvi rizici utvrde, primijenit će se odgovarajuće mjere ublažavanja u koordinaciji s ugovarateljem i u skladu s potprojektom ESMP i nacionalnim pravima.

PIU će nastaviti nadzirati takve rizike i ažurirati tu procjenu tijekom provedbe potprojekta kako postanu dostupne preciznije informacije o nabavi materijala.

Tablica 19 . navedene su informacije koje se temelje na preliminarnoj procjeni u vrijeme pripreme ovog LMP-a. PIU ažurira te informacije tijekom provedbe potprojekta kada postanu dostupni precizniji podaci o angažiranim izravnim, ugovorenim i primarnim radnicima. Potvrđeno je da ovaj potprojekt neće angažirati radnike u zajednici.

Tablica 19. Preliminarna procjena broja i klasifikacije radova koji će se angažirati za potrebe potprojekta regulacije vodotoka Blizna

Vrsta radnika	Procijenjeni broj radnika	Vrsta zadataka	Potrebne vještine	Lokacija
Izravni radnici (državni službenici)	6 (voditelj odjela PIU-a, financije, javna nabava, E&S Junior, asistent)	Uredski i administrativni poslovi	Upravljačke, nabavne, financijske i koordinacijske vještine	Područje regulacije vodotoka Blizna
Izravni radnici (vanjski konzultanti)	3 (viši odjel za nabavu, viši E&S, M&E/FIDIC – honorarno)	Zadaci uredskog i terenskog savjetovanja	Zaštita okoliša/socijalna zaštita, nabava, praćenje, inženjerski nadzor	Brčko distrikt i okolica
Ugovorni radnici (izvođač radova)	~15-30 radnika (za potvrdu)	Građevinski radovi na gradilištu i građevinski zadaci	Građevinski radovi, regulacija potoka, rukovanje opremom, kvalificirana i nekvalificirana radna snaga	Područje regulacije vodotoka Blizna
Ugovorni radnici (nadzorna tvrtka)	~2 ključa + 5-10 radnika koji nisu ključni (treba potvrditi)	Građevinski nadzor i izvještavanje	Građevinarstvo/strojarstvo, OHS, izvještavanje, koordinacija	Područje regulacije vodotoka Blizna
Radnici primarne opskrbe	Nepoznato u ovoj fazi	Opskrba robom potrebno za potprojekt	Nabava, proizvodnja materijala (npr. geotekstil, šljunak) pod visokim standardima	BiH ili regionalni dobavljači

Prema definicijama Svjetske banke, ne postoje druge kategorije radnika na ovom projektu. S obzirom na prirodu potprojekata očekuje se da će broj radnika biti u regiji od 5-10 posto radnika. Radnice će najvjerojatnije biti angažirane kao tehničko osoblje (inženjeri) i administrativno osoblje.

9.2.3 Vrijeme zahtjeva za radom

Očekuje se da će ugovor za građevinske radove vezane uz sanaciju i zatvaranje potprojekta regulacije Blizna vodotoka biti dodijeljen krajem 2025. godine. Usluge nadzora pokrenut će se usporedno kako bi se osigurao nadzor od početka fizičkih radova. Potprojekt će se provoditi na temelju jedinstvenog

ugovora o radovima i zasebnog ugovora o nadzoru, od kojih svaki podliježe različitim postupcima nabave i ugovornim aranžmanima.

Svakim ugovorom upravljat će se neovisno u pogledu radnih i radnih uvjeta, u skladu s odredbama ovog ESMP-a/LMP-a. Mobilizacija radnika odvijat će se u nekoliko faza:

- PIU i konzultanti (izravni radnici) bit će angažirani tijekom cijelog životnog ciklusa projekta, počevši od faze pripreme i nastavljajući s izgradnjom i praćenjem nakon zatvaranja.
- Očekuje se da će ugovorni radnici angažirani preko izvođača radova biti mobilizirani nakon potpisivanja ugovora, a vrhunac intenziteta rada očekuje se tijekom prvih 12 mjeseci provedbe radova.
- Tim nadzornog konzultanta bit će mobiliziran odmah nakon dodjele ugovora i ostat će prisutan na licu mjesta tijekom cijele faze izgradnje.

9.3 Procjena ključnih potencijalnih rizika rada

9.3.1 Potprojektne aktivnosti

Regulacijski potprojekt Blizna vodotoka je infrastrukturno-regulacijski projekt, u području smanjenja rizika od katastrofa, točnije zaštite od poplava. Radovi se sastoje od nekoliko faza, uključujući pripremne radove, iskop i zemljane radove, armiranobetonske radove, ugradnju armature, zidarske radove, montažne i instalacijske radove, kao i završne radove. Ove aktivnosti zajednički osiguravaju stabilizaciju kanala vodotoka, poboljšanje hidrauličkog kapaciteta i povećanje otpornosti na poplave na projektnom području.

Vrste projektnih aktivnosti koje će se provoditi u okviru potprojekta, a koje mogu uključivati rizike za projektne radnike, su:

- **Pripremni radovi:** uređenje gradilišta, ograda i osiguranje građevinskog područja, regulacija prometa, izmjera i identifikacija podzemnih vodova.
- **Radovi na vegetaciji i krčenju:** sječa i uklanjanje grmlja i drveća, rukovanje i transport biomase.
- **Zemljani radovi:** skidanje gornjeg sloja tla, iskop velikih razmjera, uklanjanje neprikladnog materijala, zatrpavanje, izgradnja nasipa, zbijanje i stabilizacija geotekstilom i slojevima filtra.
- **Betonski radovi:** izgradnja reguliranog korita i kosina vodotoka, pričvršćivanje greda, ulaza/izlaza, propustnih konstrukcija, stubišta i sidrenih elemenata.
- **Radovi na ojačanju:** rezanje, savijanje, transport i ugradnja armaturnih mreža i šipki.
- **Kameni radovi:** ugradnja kamenih zaštitnih slojeva, zamjena neprikladnog tla kamenim ispunom i ručno postavljanje zidanih konstrukcija.
- **Montažni/montažni radovi:** ugradnja odvodnih i propustnih cijevi, poklopaca i ostalih hidrauličkih i pomoćnih komponenti.
- **Završni radovi:** završno uređenje okoliša, ponovna uspostava pristupnih cesta, ograda i druge zahvaćene infrastrukture te obnova vegetacije nasipa.

9.3.2 Ključni rizici rada

Procjenjuje se da su ključni rizici na radu povezani sa zdravstvenim i sigurnosnim rizicima povezanim sa građevinskim radovima, kao što su izloženost fizičkim opasnostima: rad na visini, uporaba teške opreme, opasnosti od prevrtanja i pada, izloženost opasnim materijalima i strujni udar pri radu s električnim alatima i strojevima.

Od izravnih radnika (državnih službenika i vanjskih konzultanata) u okviru (pot)projekta očekuje se da prvenstveno obavljaju uredske poslove, a uz to i povremene posjete konzultanata na projektu. S obzirom na prirodu posla koji obavlja ova kategorija radnika, rizici za zdravlje i sigurnost na radu smatraju se zanemarivim. Općenito, radni rizici povezani sa državnom službom i konsultantskim radom u BiH, uključujući i BD, su vrlo niski, na primjer, ne prakticiraju se pitanja kao što su neredovna isplata plaća, neformalni rad ili zapošljavanje maloljetnika.

U slučaju ugovornih radnika, ključni rizici na radu prvenstveno su povezani s opasnostima po zdravlje i sigurnost na radu koje proizlaze iz građevinskih radova u okviru potprojekata. Ostali ugovorni radnici, kao što su oni zaposleni u konsultantskim društvima, IT poduzećima, obrazovnim ustanovama i sličnim subjektima, općenito će biti izloženi istim vrstama rizika kao i izravni radnici.

Rizici u kontekstu ovog ESMP-a/LMP-a usklađeni su s okolišnim i socijalnim standardom 2 (ESS2) Svjetske banke o radnim i radnim uvjetima, procijenjeni rizici uključuju:

- Zdravlje i sigurnost na radu (OHS): Izloženost opasnostima i strojevima povezanim s građevinarstvom, posebno tijekom regulacije gradilišta i zemljanih radova.
- Dječji rad
- Priljev radne snage
- Radni uvjeti: rizici povezani s lošim radnim okruženjem, dugim radnim vremenom, problemima s plaćama, nedostatnom osobnom zaštitnom opremom ili nedostatkom objekata za odmor.
- Diskriminacija i isključivanje ranjivih skupina
- Radnička prava: Potencijalni nedostatak formalnih ugovora o radu, nepostojanje kolektivnog pregovaranja ili diskriminacija u zapošljavanju i uvjetima zapošljavanja.
- Upravljanje izvođačima: Rizik da treće strane ne mogu provesti odgovarajuće postupke upravljanja radom, posebno u nedostatku pomnog nadzora ili dubinske analize.
- Mehanizmi pritužbi: Neadekvatni sustavi za radnike za prijavljivanje kršenja, problema na radnom mjestu ili traženje pravne zaštite bez straha od odmazde.

Zdravlje i sigurnost na radu

Kao što je prethodno navedeno, očekuje se da će izravni radnici (državni službenici i vanjski konzultanti) angažirani u okviru potprojekta obavljati prvenstveno uredske poslove, uz povremene posjete konzultanata na licu mjesta. S obzirom na prirodu njihova rada, rizici za zdravlje i sigurnost na radu smatraju se minimalnim ili zanemarivim.

U slučaju ugovornih radnika ključni rizici na radu povezani su s opasnostima od sigurnosti i zdravlja na radu povezanim s građevinskim aktivnostima opisanim u prethodnom pododjeljku.

OHS je kritičan aspekt potprojekta regulacije Blizna vodotoka, posebno zbog opasne prirode uvjeta na gradilištu i vrste građevinskih aktivnosti koje su uključene. Gradilište i pripadajući radovi predstavljaju mješavinu tipičnih građevinskih i infrastrukturnih rizika od sigurnosti i zdravlja na radu.

Provedba potprojekta mora biti usklađena sa Ekološkim i socijalnim standardom Svjetske banke 2 (ESS2) i važećim smjernicama Grupe Svjetske banke za okoliš, zdravlje i sigurnost, kao i sa Zakonom o zaštiti na radu⁷⁰ BD-a i relevantnim podzakonskim aktima.

Generalizirani rizici za sigurnost i zdravlje na radu primjenjivi na potprojekt uključuju:

⁷⁰ Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 20/13, 07/21

- Ozljede povezane s zemljanim radovima, iskopom i radom teške opreme i strojeva.
- Izloženost prekomjernoj buci, prašini i fizičkom naprezanju zbog građevinskih aktivnosti.
- Nesreće povezane s radom na visini ili u zatvorenim prostorima.
- Rad na strmom i podmuklom terenu.
- Podizanje teških konstrukcija.
- Motorne pile i drveće tijekom sječe drva.
- Sigurnosni rizici za vozila i pješake zbog povećanog građevinskog prometa.
- Toplinski stres, ergonomske opasnosti i neadekvatni sadržaji na gradilištu (npr. pitka voda, odmorišta, sanitarni čvorovi).
- Nepravilna ili nedovoljna uporaba osobne zaštitne opreme (OZO).
- nedostatni sustavi pripravnosti i odgovora na izvanredne situacije, uključujući protokole za izvješćivanje o nesrećama i incidentima.

Dječji rad

Dob u kojoj je dopušteno zapošljavanje u BD-u je 18 godina. Međutim, poslodavci mogu zaposliti radnu snagu u dobi od 15 do 18 godina ako su ispunjeni određeni uvjeti.

Za potrebe potprojekta nijedna osoba mlađa od 18 godina ne smije biti zaposlena u bilo kojem svojstvu u okviru ovog potprojekta, jer radovi uključuju opasne aktivnosti.

Priljev radne snage

Ne očekuje se da će potprojekt rezultirati značajnim priljevom radne snage, a ne očekuje se ni uspostava radnih logora ili sličnih/srodnih objekata. Međutim, ne može se isključiti potencijalni angažman stranih radnika ili radnika migranata tijekom faze izgradnje. U BD-u se strani državljani mogu zaposliti samo na temelju valjane radne dozvole, u skladu s važećim zakonodavstvom. Lokalnim zakonodavstvom također se zahtijeva da se stranim radnicima osiguraju ista radnička prava i zaštita kao i domaćim radnicima. S obzirom na gore navedeno, rizik od priljeva radne snage smatra se zanemarivim. Primarni rizik povezan sa stranim radnicima ili radnicima migrantima mogući je neuspjeh u osiguravanju jednakog postupanja i potpune usklađenosti s odredbama ove LMP i ESMP-a.

Radni uvjeti

Tijekom faze izgradnje bit će angažiran niz kvalificiranih i nekvalificiranih radnika, uključujući građevinske radnike, operatere strojeva, nadzornike, inženjere i treće strane. Iako se očekuje da će ukupan broj radnika ostati nizak do umjeren, priroda rada na regulaciji vodotoka stvara radno okruženje koje zahtijeva pažljivo upravljanje radnim odnosima i radnim uvjetima u skladu s Okolišnim i socijalnim standardom Svjetske banke 2 (nadalje;ESS2) i primjenjivim lokalnim radnim zakonodavstvom. Ključni rizici povezani s radnim uvjetima uključuju:

- Nedostatak formalnih pisanih ugovora: Osobito među kratkoročnim ili podugovorenim radnicima, postoji rizik da ugovori o radu možda neće biti formalizirani u pisanom obliku, ostavljajući radnike nesvjesnima svojih prava, pogodnosti i prava
- Dvosmislenost u pogledu plaća i radnog vremena: radnici možda neće biti u potpunosti informirani o strukturi plaća, naknadi za prekovremeni rad, pravu na stanke za odmor, danima tjednog odmora ili uvjetima za raskid ugovora
- Nepravilne ili odgođene isplate plaća, posebno za ranjive skupine ili radnike zaposlene preko podugovaratelja

- Nepoštivanje zakonskih ograničenja radnog vremena i obveznih razdoblja odmora, posebno tijekom razdoblja najveće građevinske aktivnosti, čime se krše zahtjevi lokalnog zakona o radu i ESS2
- Nedostatak uvođenja i osposobljavanja radnika, što dovodi do ograničene osviještenosti o pravilima na radnom mjestu, mjerama zdravlja i sigurnosti na radu, mehanizmima za pritužbe ili zaštiti od odmazde
- Diskriminirajuće prakse pri zapošljavanju ili postupanju: postoji rizik od nejednakog postupanja na temelju spola, etničke pripadnosti, socijalnog statusa ili razine vještina, što može utjecati na ranjive skupine kao što su žene, etničke manjine ili niskokvalificirani radnici
- Nejednak pristup zakonski propisanim naknadama, uključujući socijalno osiguranje, zdravstveno osiguranje i medicinsku pomoć
- Potencijalni angažman stranih, iako se očekuje da će većina radnika biti lokalna. Ključni je rizik u tom kontekstu osiguravanje jednakog postupanja i pravne zaštite, posebno za strane radnike koji možda nisu upoznati sa svojim pravima.

Diskriminacija i isključenje pojedinaca ili skupina u nepovoljnom položaju/ranjivih

Pojedinci ili skupine u nepovoljnom položaju/ranjivi (DVIG) mogu se suočiti s povećanim rizikom isključenja iz mogućnosti zapošljavanja u okviru potprojekta. To posebno uključuje žene i osobe s invaliditetom. Prepoznat je i rizik od nejednake plaće za jednak rad muškaraca i žena te će se aktivno pratiti. Zaštita ranjivih skupina uspostavljena je lokalnim zakonodavstvom o radu, uključujući posebne odredbe za trudnice i radnike smanjene radne sposobnosti. Napominje se da su radnicima mlađim od 18 godina zabranjeni zbog opasnih radnih uvjeta. Za te kategorije potrebno je provesti procjenu rizika specifičnu za radno mjesto i provesti odgovarajuće mjere za uklanjanje ili smanjenje opasnosti na radnom mjestu kako bi se poboljšala sigurnost i zdravlje na radu.

Rodno uvjetovano nasilje, seksualno iskorištavanje i zlostavljanje/spolno uznemiravanje

Rizik od rodno uvjetovanog nasilja (nadalje;GBV), seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja (nadalje;SEA) i seksualnog uznemiravanja (nadalje;SH) u okviru potprojekta smatra se niskim. Građevinski radovi prvenstveno će angažirati lokalne muške radnike za nekvalificirane i polukvalificirane uloge, dok ograničen broj žena može biti uključen u profesionalne ili administrativne položaje. Ne očekuje se veliki priljev vanjskih muških radnika, što bi moglo povećati rizike od rodno uvjetovanog nasilja/SEO/sh. Ipak, u potprojektu će se provoditi standardne preventivne mjere u skladu s ESS2 i ESS4, uključujući obvezne kodekse ponašanja, obuku za podizanje svijesti o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš/štetu i mehanizam za pritužbe koji osigurava povjerljivost i zaštitu podnositelja pritužbi.

Uvjeti zapošljavanja

Potencijalni rizici povezani s uvjetima zapošljavanja uključuju nepostojanje formalnih pisanih ugovora, posebno za kratkoročne radnike ili podugovaratelje. Bez odgovarajuće dokumentacije radnici mogu biti nejasni u pogledu svojih prava i prava. Dodatni rizici uključuju neadekvatne informacije o plaćama, radnom vremenu i razdobljima odmora, kao i nepravilnu ili zakašnjelu isplatu plaća. Također postoji mogućnost da izvođači ne ispunjavaju zakonske zahtjeve za pristup beneficijama kao što su socijalno osiguranje, zdravstveno osiguranje ili zdravstveno osiguranje, kako je propisano lokalnim radnim zakonodavstvom.

Radničke organizacije

S obzirom na ograničeni opseg i kratko trajanje potprojekta, formiranje radničkih organizacija smatra se malo vjerojatnim, a povezani rizik je minimalan. Međutim, i dalje postoji potencijalni rizik da izvođači mogu obeshrabriti ili ometati radnike u organiziranju ili izražavanju kolektivne zabrinutosti. U skladu s ESS2 i lokalnim zakonodavstvom, svi radnici zadržat će pravo na slobodu udruživanja i pridruživanja ili osnivanja organizacija po vlastitom izboru bez uplitanja.

9.4 Kratak pregled radnog zakonodavstva u BD i ocjena okvira BiH

BiH je članica Međunarodne organizacije rada (nadalje;ILO) od lipnja 1993. godine. U BiH postoji osam temeljnih konvencija i četiri prioritetne konvencije.

Zakonodavstvo iz oblasti radnih odnosa u BiH je u isključivoj nadležnosti dva entiteta i, prema potrebi za potprojekt BD. U BD-u sveobuhvatni pravni akt u pogledu regulacije rada je Zakon o radu Brčko distrikta BiH⁷¹. Općenito, zakon uređuje radni odnos obveznim sklapanjem pisanog ugovora o radu, koji se radniku mora dostaviti najkasnije na dan početka rada. Radnici imaju pravo na širok raspon prava, uključujući pravednu naknadu, naknadu za prekovremeni i noćni rad, plaćeni godišnji odmor, zaštitu od nezakonitog otkaza i mogućnost kombiniranja ugovora u nepunom radnom vremenu radi zapošljavanja na puno radno vrijeme. Poslodavci su dužni osigurati pravovremenu isplatu plaća, prijavu u socijalno osiguranje, dostavljanje plaće i pisanog obrazloženja u slučajevima raskida ugovora. Posebne odredbe zabranjuju diskriminaciju u svim pitanjima vezanim uz zapošljavanje, uključujući zapošljavanje, radne uvjete i otkaz, na temelju osobnih karakteristika kao što su spol, zdravstveno stanje, etnička pripadnost ili politička pripadnost.

Zakon također uspostavlja jasna pravila o radnom vremenu, uključujući standardni 40-satni radni tjedan, ograničenja i uvjete za prekovremeni rad (do 10 sati tjedno i 300 godišnje) te obvezna razdoblja odmora – dnevno, tjedno i tijekom radnog dana. Noćni rad definira se kao rad između 22:00 i 06:00 sati, uz dodatnu zdravstvenu zaštitu radnika u noćnim smjenama. Godišnji odmor zajamčen je svim zaposlenicima u trajanju od najmanje 20 radnih dana, s produljenim trajanjem za maloljetnike, opasne poslove i na temelju godina radnog staža. Radnici imaju pristup formalnim mehanizmima za pritužbe i mogućnost sudskog ili mirnog rješavanja sporova. Sloboda udruživanja u potpunosti je zajamčena, uz osiguranja za sindikalnu aktivnost. Zakon nadalje zahtijeva da poslodavci osiguraju sigurne radne uvjete, osiguraju osobnu zaštitnu opremu i upoznaju radnike s propisima o radu i zaštiti na radu u roku od 15 dana od zapošljavanja.

Tabela 20 daje pregled zakona o radu BD-a.

Tabela 20 Pregled zakona o radu Brčko distrikta

Ključni aspekti Zakona	Brčko Distrikt
Ulazak u radni odnos	Radni odnos temelji se na sklapanju ugovora o radu. Ugovor o radu mora biti sklopljen u pisanom obliku.
Prava radnika	Radnik ima pravo na: - povećana plaća za prekovremeni ili noćni rad te za rad nedjeljom, državnim praznicima ili bilo kojim drugim danom koji je zakonski definiran kao neradni dan; - koristite godišnje praznike; - u slučaju prestanka ugovora o radu, poslodavac može zaposleniku isplatiti naknadu za dane neiskorištenog godišnjeg odmora; - sklopiti nekoliko ugovora o radu u nepunom radnom vremenu kako bi se ostvario radni odnos s punim radnim vremenom.
Obveze radnika	Obveze zaposlenika su sljedeće:

⁷¹ Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 12/25

Ključni aspekti Zakona	Brčko Distrikt
	obavijestiti poslodavca o bilo kakvom izumu ili tehničkom poboljšanju kojem je zaposlenik došao tijekom svog rada;
Obveze poslodavca	Obveze poslodavca su: - za isplatu plaća u gotovini; - dostaviti radniku pisani ugovor o radu u kojem su navedeni svi uvjeti najkasnije na dan početka rada radnika; - prijaviti radnika za mirovinsko i zdravstveno osiguranje; - dostaviti zaposleniku pismeni izračun plaće; - u pisanom obliku objasniti otkaz zaposleniku; - Poslodavac ne može raskinuti ugovor o radu radnika koji je pretrpio ozljedu na radu ili profesionalnu bolest dok je privremeno nesposoban za rad;
Zabrana diskriminacije	Zabranjena je diskriminacija tražitelja posla i radnika s obzirom na rasu, boju kože, spol, jezik, vjeru, političko mišljenje, etničko i socijalno podrijetlo, financijski status, seksualnu orijentaciju, članstvo i nečlanstvo u političkoj stranci i sindikatu, pitanja fizičkog i psihičkog zdravlja.
Zapošljavanje žena	Odredbama ovoga Zakona za žene propisano je sljedeće:: - da se ne mogu zaposliti na poslovima pod zemljom (u rudnicima), osim ako se radi o rukovodećem položaju koji ne zahtijeva fizički rad ili u službama zdravstvene i socijalne zaštite; - trudnoća i korištenje roditeljnog dopusta ne mogu biti razlog za prestanak radnog odnosa žena; - žena mora biti raspoređena na druge poslove tijekom trudnoće ili dojenja ako je to u interesu njezina zdravstvenog stanja;
Zapošljavanje osoba u dobi od 15 do 18 godina	Ugovor o radu može se sklopiti s osobom koja ima 15 godina, uz suglasnost zakonskog zastupnika i zdravstvenu potvrdu kojom se dokazuje da je osoba zdravstveno sposobna za rad. Ova kategorija zaposlenika može raditi noću članak 55 Zakona, noćni rad za maloljetnike smatra se između 19.00 sati i 07.00 sati sljedećeg dana. Maloljetni zaposlenik ima pravo na godišnji odmor u trajanju od najmanje 24 radna dana.
Radno vrijeme	Full working hours amount to 40 hours per week.
Prekovremeni rad	U slučaju više sile ili naglog povećanja opterećenja poslodavac može zahtijevati od radnika da radi do 10 dodatnih sati tjedno, tako da je ukupan broj radnih sati tjedno 50 sati (članak 50.). Na zahtjev poslodavca, zaposlenik uz pisanu suglasnost može raditi prekovremeno najviše 10 sati tjedno i najviše 300 sati prekovremenog rada tijekom kalendarske godine. Trudnica, majka, posvojitelj djeteta do 1 godine starosti i samohrani roditelj djeteta od 2 godine starosti mogu raditi prekovremeno, ako daju pisanu izjavu o dobrovoljnom pristanku na takav rad.
Noćni rad	Rad između 22 sata navečer i 6 sati ujutro sljedećeg dana smatra se noćnim radom.
Odmor tijekom radnog vremena	Zaposlenik koji radi puno radno vrijeme ima pravo na odmor tijekom radnog vremena u trajanju od najmanje 30 minuta. Zaposlenik može zatražiti 1 sat odmora, ali samo jedan dan tijekom radnog tjedna.
Dnevni odmor	Svi zaposlenici imaju pravo na odmor između dva uzastopna radna dana u trajanju od najmanje 12 sati, neprekidno.
Tjedni odmor	Zaposlenik ima pravo na tjedni odmor u trajanju od najmanje 24 sata bez prekida.
Godišnji praznici	Za svaku kalendarsku godinu zaposlenik ima pravo na plaćeni godišnji odmor u trajanju od najmanje 18 radnih dana. Pri određivanju trajanja godišnjih praznika radni tjedan računa se kao 5 radnih dana. Godišnji praznici mogu se koristiti u jednom ili više dijelova. Poslodavac je dužan omogućiti radniku korištenje neiskorištenog dijela godišnjeg odmora iz prethodne godine do kraja lipnja sljedeće godine. Ako zaposlenik osjeti štetne učinke na radnom mjestu, ima pravo na godišnji odmor u trajanju od najmanje 30 radnih dana.
Mehanizam za pritužbe radnika	Zaposlenik koji smatra da mu je poslodavac povrijedio pravo iz radnog odnosa može od poslodavca zahtijevati ostvarivanje tog prava. Zaposlenik može podnijeti tužbu u roku od 1 godine od dana nastanka prekršaja, a najkasnije u roku od 3 godine od dana počinjenja prekršaja. Pravilnik o unutarnjoj organizaciji može predvidjeti postupak mirnog rješavanja radnog spora. Rješavanje radnih sporova stranke mogu povjeriti arbitraži.

Ključni aspekti Zakona	Brčko Distrikt
Sloboda udruživanja	Radnici mogu slobodno osnovati sindikat, postati članovi ili napustiti sindikat na temelju vlastitog slobodnog izbora. Radnici ne mogu biti diskriminirani na temelju članstva ili nečlanstva u sindikatu.
Sigurnost i zdravlje na radu	Poslodavci su dužni osigurati da su radna mjesta, strojevi, oprema i procesi sigurni i da nisu opasni po zdravlje. U skladu s potrebama, poslodavci su dužni zaposlenicima osigurati zaštitnu odjeću i opremu kako bi ih zaštitili od mogućih nesreća na radu i negativnih utjecaja na zdravlje. Poslodavac je dužan radniku omogućiti upoznavanje s propisima o radnim odnosima i propisima o zaštiti na radu u roku od 15 dana od početka rada.

9.4.1 Propisi o zaštiti zdravlja i sigurnosti na radu u Brčko Distriktu

U BiH zakonodavstvo koje se odnosi na zdravlje i sigurnost na radu spada u nadležnost entiteta i BD. U BD-u je primarni pravni instrument kojim se uređuje ovo područje Zakon o sigurnosti i zaštiti zdravlja radnika na radu u ⁷²BD-u. Tim se zakonom uspostavlja sveobuhvatan okvir za promicanje, reguliranje i provedbu sigurnosti i zdravlja na radnom mjestu.

Zakon jasno definira odgovornosti poslodavaca, što uključuje obvezu procjene i ublažavanja profesionalnih rizika tehničkim, organizacijskim i obrazovnim mjerama. Poslodavci su dužni osigurati sigurnu opremu, odgovarajuće radne uvjete i obvezno osposobljavanje tijekom cijelog životnog ciklusa zaposlenja. Radnicima se daje pravo odbiti nesiguran rad, podvrgnuti se liječničkim pregledima i aktivno sudjelovati u strukturama sigurnosti na radnom mjestu.

Poslodavci su zakonski obvezni organizirati i provoditi funkcije OHS-a unutar svojih organizacija. To uključuje imenovanje internog službenika za sigurnost i zdravlje na radu ili ugovaranje licencirane vanjske organizacije. Ovlašteni službenik za sigurnost i zdravlje na radu mora imati odgovarajuće tehničke kvalifikacije (sveučilišnu diplomu iz tehničkog ili srodnog područja zaštite na radu) i položiti stručni ispit propisan zakonom. Ovaj službenik odgovoran je za nadzor provedbe preventivnih mjera, provođenje redovitih inspekcija, osiguravanje kontinuiranog usavršavanja radnika i izdavanje preporuka za poboljšanje. U organizacijama s više od 20 zaposlenika obavezan je Odbor za zdravlje i sigurnost, koji se sastoji od jednake zastupljenosti predstavnika poslodavaca i zaposlenika.

Nadalje, poslodavci su dužni angažirati ovlaštenu zdravstvenu ustanovu za provođenje liječničkih pregleda na temelju izloženosti riziku, procjenu opasnosti na radnom mjestu i pružanje stručnih smjernica o mjerama zaštite zdravlja. Svi imenovani subjekti uključeni u sustav sigurnosti i zdravlja na radu imaju pravo pristupa relevantnim informacijama i zaštićeni su od odmazde prilikom ispunjavanja svojih zakonskih obaveza.

Osim sveobuhvatnog zakonodavstva, niz podzakonskih akata regulira specifične aspekte rizika od sigurnosti i zdravlja na radu za različite djelatnosti. Među njima, sljedeće su posebno relevantne za potprojekt:

- Uredba o zaštiti na radu u građevinarstvu⁷³ – Ova uredba propisuje obvezne sigurnosne mjere tijekom građevinskih aktivnosti, uključujući organizaciju gradilišta, sigurnu uporabu opreme i skela, sigurnost rovova i iskopa, zahtjeve za osobnu zaštitnu opremu (nadalje;OZO) i obveze obuke. Služi za sprječavanje nesreća i osiguravanje sigurnih radnih uvjeta tijekom cijele faze izgradnje.

⁷² Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 20/13 i 07/21

⁷³ "Službeni glasnik SFRJ", broj 42/68 i 45/68

- Zakon o zaštiti od požara i gašenju požara⁷⁴ – Ovim zakonom uređuju se tehničke i organizacijske mjere zaštite od požara, planiranje u slučaju nužde i koordinacija s vatrogasnim službama.

Tabela 21 daje pregled zakona BD-a u području zaštite i sigurnosti.

Tabela 21 Pregled zakona o zaštiti i sigurnosti Brčko distrikta

Ključni aspekti zakona	Brčko Distrikt
Obveze poslodavaca	Poslodavci su obvezni: • osigurati u okviru poslovnog plana ili posebnog plana mjera zaštite na radu, potrebna sredstva za provedbu i poboljšanje zaštite na radu uključujući rokove za njihovu realizaciju; • osigurati da se rad obavlja na radnim mjestima i u radnom okruženju u kojima su provedene mjere zaštite i zdravlja na radu; • prilagoditi radni proces fizičkim i psihičkim mogućnostima radnika; • osigurati radno okruženje, sredstva rada i opremu za osobnu zaštitu na radu na način da ne ugrožavaju zaštitu i zdravlje radnika i drugih osoba; • odabrati metode rada i proizvodnje koje pružaju preventivne mjere za sigurnost i zaštitu zdravlja; • osigurati preventivne mjere pri organizaciji rada i radnih procesa, ali i prije starting and tijekom rada radnika; • donijeti akt o procjeni rizika za sva radna mjesta u radnom okruženju te odrediti način i mjere za otklanjanje rizika; • donijeti Pravilnik o sigurnosti i zaštiti zdravlja; • pisanim putem imenovati radnika za obavljanje poslova zaštite na radu i zaštite zdravlja; • osposobljavanje radnika za siguran i zdrav rad (teoretski i praktično); • osigurati da radnici mogu upotrebljavati sredstva i opremu za osobnu zaštitu na radu; • osigurati održavanje opreme za osobnu zaštitu na radu kako bi bila u funkcionalnom stanju; • provoditi preventivne i periodične preglede i ispitivanja opreme za rad i uvjete u radnom okruženju; • osigurati, na temelju akta o procjeni rizika i procjene ovlaštene zdravstvene ustanove, liječničke preglede radnika; • obavijestiti inspekciju rada i Policiju Brčko Distrikta BiH u roku od 24 sata u slučaju smrtnog slučaja, kolektivne ili teže ozljede na radu, kao i opasnog događaja koji bi mogao ugroziti sigurnost i zdravlje radnika;
Mjere za zaštitu radnika na radu	Preventivne mjere podrazumijevaju primjenu tehničkih, ergonomske, zdravstvenih, obrazovnih, socijalnih, organizacijskih i drugih mjera i sredstava za otklanjanje rizika od ozljeda i oštećenja zdravlja zaposlenika ili njihovo svođenje na najmanju moguću mjeru, u: • projektiranje, izgradnja, korištenje i održavanje radnih prostora i pomoćnih prostora u svrhu sigurnog izvođenja radnih procesa; • projektiranje, izrada, uporaba i održavanje tehnoloških procesa rada sa svom pratećom opremom za rad; • projektiranje, izgradnja, uporaba i održavanje opreme za rad, građevina i objekata za kolektivnu zaštitu i zdravlje na radu, pomoćnih građevina i objekata; • projektiranje, uporaba i održavanje sredstava i opreme za osobnu zaštitu na radu; • proizvodnja, pakiranje, prijevoz, uporaba i uništavanje opasnih tvari; • obrazovanje i osposobljavanje u području zdravlja i zaštite na radu.
Dužnosti radnika	Radnik je obavezan: • kontrolirati svoje zdravlje u skladu s rizicima posla; • podvrgne se liječničkom pregledu na koji će ga poslodavac uputiti; • podvrgne se ispitivanju je li pod utjecajem alkohola ili drugih kontroliranih tvari; • pridržavati se propisanih mjera za sigurnost i zaštitu zdravlja; • odmah obavijestiti poslodavca o svim nepravilnostima, oštećenjima, opasnostima ili drugim događajima koji bi mogli ugroziti sigurnost i zaštitu zdravlja radnika; • surađivati s poslodavcem i radnikom za zaštitu sigurnosti i zdravlja radi provedbe propisanih mjera zaštite sigurnosti i zdravlja.
Sudjelovanje sindikata	Sindikat ima pravo sudjelovati u reguliranju, poduzimanju i poboljšanju sigurnosti i zaštite zdravlja radnika na radu.

⁷⁴ "Službeni glasnik BD", broj 64/09

Ključni aspekti zakona	Brčko Distrikt
Evidencija o zaštiti na radu	Poslodavci su dužni voditi evidenciju o sljedećem: • poslovi s povećanim rizikom; • radnici koji su raspoređeni na poslove s povećanim rizikom i liječnički pregledi radnika; • ozljede na radu, profesionalne bolesti i bolesti povezane s radom; • radnici osposobljeni za siguran i zdrav rad; • opasne tvari koje se koriste tijekom rada; • ispitivanje radnog okruženja koje je provedeno; • pregledi i ispitivanja opreme za rad i opreme za osobnu zaštitu na radu.
Zaštita ranjivih kategorija	Poslodavac je dužan pisanim putem obavijestiti žene tijekom trudnoće, radnice mlađe od 18 godina i radnike smanjene radne sposobnosti o rezultatima procjene rizika radnih mjesta i mjerama za uklanjanje rizika radi povećanja zaštite i zdravlja na radu.

9.4.2 Strani radnici

Zapošljavanje stranih državljana u BD regulirano je Zakonom o zapošljavanju stranih državljana u BD⁷⁵. Prema ovom zakonu, strani državljani mogu biti zaposleni u BD samo na osnovu važeće radne dozvole koju je izdao Zavod za zapošljavanje Brčko distrikta⁷⁶. Poslodavac pokreće postupak podnošenjem službenog zahtjeva zajedno s potrebnom dokumentacijom, uključujući obrazloženje zapošljavanja stranog radnika umjesto lokalnog (članak 5.). Radne dozvole izdaju se u skladu s godišnjom kvotom koju utvrđuje Vlada BD-a, osim u posebnim izuzetim slučajevima (članak 9.), kao što su zapošljavanje prema međunarodnim ugovorima, visokokvalificirani stručnjaci i određene kategorije članova obitelji. Zakon također određuje maksimalnu valjanost dozvole (do jedne godine, može se obnoviti) i razloge za odbijanje ili opoziv, uključujući nepoštivanje uvjeta za zapošljavanje ili prebivalište.

Nakon što mu se dodijeli dozvola, strani radnik stječe jednaka prava i obveze kao i domaći radnici, uz potpunu zaštitu prema lokalnom zakonodavstvu, kako je propisano člankom 3. kojim se utvrđuje načelo jednakog postupanja. To uključuje pristup zdravstvenoj skrbi i pokrivenost za ozljede na radu, a oboje je u potpunosti zajamčeno primjenjivim zakonima o radu i socijalnoj zaštiti.

Osim gore navedenih zajamčenih prava, poslodavci su odgovorni osigurati da se tamo gdje je to potrebno, u skladu sa zdravstvenim, sigurnosnim i dostojanstvenim standardima, te da takvi objekti ne stvaraju segregaciju ili lošije životne uvjete. Nadalje, svi ugovori o radu, upute na radnom mjestu, materijali za obuku i postupci za pritužbe moraju biti dostupni i priopćeni na jeziku koji radnik u potpunosti razumije.

9.4.3 Praćenje i provedba propisa o radu

Zakoni o radu u BD-u provode se kroz okvir uredbi, podzakonskih akata i pravilnika koje izdaju nadležni odjeli. Ovi propisi uređuju radnička prava, radne uvjete i inspekcije zdravlja i sigurnosti na radu (OHS). Primarni fokus provedbenih aktivnosti je smanjenje neformalnog zapošljavanja i poboljšanje standarda sigurnosti na radnom mjestu.

Korektivne mjere za utvrđene neusklađenosti kreću se od novčanih kazni do kaznenog progona. U teškim slučajevima sankcije mogu uključivati obustavu poslovanja ili zabranu poslovanja, podložno sudskim presudama.

Institucionalni kapacitet za rješavanje rizika u pogledu rada i radnih uvjeta povezanih s potprojektom ocjenjuje se primjerenim. Slični projekti koje financira Svjetska banka provedeni su u BiH posljednjih godina s pozitivnim rezultatima u društvu. Odgovornosti za nadzor i izvršenje jasno su definirane među

⁷⁵ "Službeni glasnik BD", broj 15/09, 19/09, 20/10

⁷⁶ Zavod za zapošljavanje Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

relevantnim institucijama, čime se jamči da su uspostavljeni i funkcioniraju pravni mehanizmi za osiguravanje usklađenosti.

9.5 Odgovorno osoblje

PIU u sklopu Razvojno - garantnog fonda Brčko distrikta BiH odgovoran je za sveukupni nadzor i koordinaciju za provedbu (pot)projekta, kao i za praćenje i izvještavanje o (pot)projektu, a posebno za implementaciju ESMP-a, uključujući LMP. U smislu ovog LMP-a, PIU je odgovoran za:

- Praćenje provedbe tog LMP-a;
- Ažuriranje ovog LMP-a ako i kada je to potrebno u toku implementacije potprojekta, kao i u slučaju da se zakonodavstvo na nivou BiH ili BD promijeni u bilo kojem aspektu od značaja za ovaj potprojekat;
- Angažiranje i upravljanje zaposlenicima odjela i svim vanjskim konzultantima (kao izravnim radnicima);
- Praćenje provedbe zahtjeva ovog LMP-a od strane izvođača i podizvođača čiji se radnici smatraju ugovornim radnicima;
- Uspostava i održavanje GM-a radnika u skladu sa zahtjevima ovog LMP-a.

U pogledu učinka na radu i sigurnosti, potprojekt regulacije Blizna vodotok nadgledat će konzultant za nadzor (konzultant treće strane), kojeg će angažirati PIU i koji će redovito, najmanje mjesečno, izvještavati PIU o učinku izvođača.

Ugovaratelji su odgovorni za:

- Osiguravanje usklađenosti svojih politika i postupaka s lokalnim radnim zakonodavstvom i OHS-om;
- Osiguravanje usklađenosti s ovim LMP-om, uključujući uspostavu i održavanje mehanizama za upravljanje pritužbama u skladu sa zahtjevima ovog LMP-a, kao i da je GM senzibiliziran za prihvatanje pritužbi povezanih sa SEA/SH;
- Razviti plan zaštite zdravlja i sigurnosti na radu koji će se primjenjivati na ugovorne radnike;
- Komuniciranje opisa poslova i uvjeta zapošljavanja ugovornim radnicima;
- Pružanje redovitog uvođenja i obuke o zdravlju i sigurnosti zaposlenika;
- Osigurajte da su svi ugovorni radnici upoznati s uvjetima zapošljavanja, Kodeksom ponašanja i SEA/SH prije početka rada;
- Nadzor provedbe postupaka upravljanja radom i planova zaštite zdravlja i sigurnosti na radu od strane svojih podizvođača.
- Osigurati obuku ugovorenih radnika (obuka o zdravlju i sigurnosti, obuka SEA/SH itd.) i voditi evidenciju o obuci.

Ugovori sklopljeni s ugovarateljima sadržavaju odredbu o obvezi poštovanja postojećeg zakonodavstva o radu i zaštiti na radu, kao i obvezu uspostave mehanizama za pritužbe radnika.

9.6 Politike i postupci

Politike donesene za ovaj (pot)projekt omogućuju postizanje ciljeva ESS2 i potpunu usklađenost s lokalnim zakonima o radu, kako slijedi:

- Potprojekt promiče pravedan tretman, nediskriminaciju i jednake mogućnosti za projektne radnike

- Odluke o zapošljavanju i svim aspektima radnog odnosa, uključujući zapošljavanje, naknadu, radne uvjete, prava koja proizlaze iz zapošljavanja, osposobljavanja i razvoja, napredovanje i raskid, ne smiju se temeljiti na spolu, jeziku, dobi, trudnoći, zdravstvenom stanju, etničkom podrijetlu, vjeri, bračnom statusu, seksualnoj orijentaciji, političkim ili drugim uvjerenjima, financijskom statusu, socijalnom podrijetlu ili članstvu u političkim strankama ili sindikatima niti na njih utječu. Diskriminacija na bilo kojoj od ovih osnova strogo je zabranjena
- Minimalna dob za zapošljavanje je 18 godina za potprojekt
- Jasan opis poslova bit će dostavljen prije zapošljavanja i objasniti će vještine potrebne za svaki posao
- Radnici moraju imati pisane ugovore u kojima se opisuju uvjeti rada i moraju biti prijavljeni za mirovinsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje za slučaj nezaposlenosti. Ovisno o podrijetlu poslodavca i zaposlenika, ugovori će biti izrađeni na odgovarajućem jeziku razumljivom objema stranama
- Ugovoreni radnici neće plaćati nikakve naknade za zapošljavanje. Ako se naplaćuju bilo kakve naknade za zapošljavanje, platit će ih njihov poslodavac
- Radnici moraju proći barem jednu obuku (pri angažmanu) prilagođenu obavljanim zadacima i specifičnim rizicima regulacije vodotoka
- Ugovori moraju sadržavati barem sve obvezujuće odredbe BD Zakona o radu i sve odredbe potrebne za ispunjavanje zahtjeva ovog LMP-a, ESMP-a i ESS2
- Radnici imaju pravo na redovnu plaću, kao i na naknadu plaće za razdoblja odsutnosti s posla ili posebne uvjete rada (noćni rad, prekovremeni rad itd.)
- Radnici imaju pravo na stanke tijekom radnog vremena, dnevnog odmora, tjednog odmora i godišnjeg odmora kako je propisano zakonom
- Poštivanje radnog vremena od 40 sati tjedno, a u slučaju potrebe za prekovremenim radom (8 sati tjedno uz maksimalno 12 sati) povećanje plaće radnika
- Ni pod kojim okolnostima ugovorni radnici neće biti spriječeni da se pridruže sindikatu ili bilo kojoj drugoj radničkoj organizaciji
- Prije stupanja u radni odnos radnici moraju biti upoznati s opisom zadataka i potrebnim vještinama
- Ugovori moraju sadržavati sve obvezne odredbe entitetskog i BD zakona o radu;
- Radnici imaju pravo na pravedno postupanje i zaštitu od uznemiravanja, spolnog uznemiravanja i zlostavljanja na radnom mjestu
- Mehanizam za pritužbe mora biti uspostavljen kako bi se projektnim radnicima omogućilo podnošenje pritužbi/zabrinutosti. Mehanizam za pritužbe ne smije sadržavati jezične i kulturne barijere
- Poštivanje zakonskih rokova i uvjeta za otpuštanja (tj. da se obavijest o otkazu daje u pisanom obliku zajedno s objašnjenjem, da radnik ne može biti otpušten iz neopravdanog razloga, primjerice ako radnik podnese pritužbu, taj rok otkaza ne može biti kraći od 14 dana)
- Dječji i prisilni rad neće biti dopušteni u okviru ovog (pot)projekta
- Izvođač će imenovati službenika za vezu sa zajednicom koji uz zahtjeve u SEP-u ima dodatnu odgovornost prosljeđivanja pritužbi radnika PIU-u ili nadzornom konzultantu
- Moraju se osigurati odgovarajući sadržaji na lokaciji, uključujući pitku vodu, pokretne toalete, zasjenjena odmorišta i zaklon od ekstremnih vremenskih uvjeta.

U području sigurnosti i zdravlja na radu, u okviru (pot)projekta primjenjivat će se sljedeće politike i postupci u skladu sa Zakonom o sigurnosti i zaštiti zdravlja radnika na radu u BD⁷⁷, relevantnim podzakonskim aktima, ESS2 i EHS smjernicama:

- Izrada i provedba planova podupravljanja: Plan upravljanja zdravljem i sigurnošću na radu (OHS); Plan odgovora na hitne situacije i pripravnosti; Plan prevencije i odgovora na izlivanje; Plan upravljanja prometom; Plan gospodarenja otpadom i otpadnim vodama; Plan skladištenja i upravljanja kemikalijama i opasnim tvarima; Plan upravljanja radovima u potoku (u rijeci); Organizacija gradilišta i plan rasporeda; Plan obnove vegetacije i ponovnog pošumljavanja (upotrebom autohtonih vrsta gdje je to moguće); Kodeks ponašanja; Organizacija gradilišta i plan rasporeda. Osim toga, odobrene SSIP-ove i GM zajedno s mehanizmima kontrole i praćenja uspostaviti će i implementirati Izvođač.
- Integrirajte zahtjeve ESMP-a i podupravljačkog plana u svakodnevne građevinske aktivnosti i osigurajte kontinuiranu provedbu na licu mjesta.
- Svi radnici moraju biti upoznati s propisima i procedurama OHS-a, uključujući tijekom uključivanja i razgovora o alatima specifičnim za zadatke.
- Sveobuhvatna procjena rizika na radnom mjestu dovršava se prije početka svih aktivnosti, pri čemu se rizici na odgovarajući način smanjuju.
- Na snazi je politika "prava na odbijanje nesigurnog rada", a radnici će biti obaviješteni o svom pravu da prijave nesigurne uvjete bez odmazde.
- Sigurnosne mjere provode se za sve zadatke klasificirane kao visokorizične, uključujući, ali ne ograničavajući se na rad na visini, iskop ili rukovanje opasnim materijalima.
- Ugovaratelj vodi evidenciju o radnicima koji obavljaju visokorizične zadatke i osigurava da su svi po potrebi prošli odgovarajuću obuku i medicinsku potvrdu.
- Radnicima se besplatno osigurava odgovarajuća osobna zaštitna oprema, a njezina pravilna uporaba obvezna je i nadzire.
- Svaki izvođač dužan je imenovati kvalificirano osoblje za sigurnost na radu odgovorno za provedbu, nadzor i kontinuirano unaprjeđenje programa zaštite na radu.
- Moraju se osigurati sigurna, zaštićena i primjereno opremljena radna područja i objekti.
- Ako je smještaj osiguran, mora ispunjavati prihvatljive sanitarne i sigurnosne standarde, uključujući pristup pitkoj vodi, čiste i prozračene spavaće prostorije, zahode i tuševe, sigurno skladište i odvojene prostore za muškarce i žene.
- Pribor za prvu pomoć i osposobljeno osoblje za prvu pomoć moraju biti prisutni na licu mjesta u svakom trenutku.
- Znakovi upozorenja i kontaktni brojevi za hitne slučajeve moraju biti jasno postavljeni na ključnim lokacijama, radnim područjima i u blizini opasne opreme.
- Pristup gradilištu bit će ograničen samo na ovlašteno osoblje.
- Svi novoangažirani radnici moraju završiti uvodnu obuku za sigurnost i zdravlje na radu prije ulaska na radno mjesto.
- Izvođači će razviti i implementirati Kodeks ponašanja, koji mora pregledati i odobriti Nadzorni savjetnik. Kodeks će uključivati standarde ponašanja i odredbe SEA/SH, u skladu sa standardnim natječajnim dokumentima Svjetske banke.

⁷⁷ Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 20/13 i 07/21

- Od izvođača će se tražiti da podnose redovita izvješća (najmanje mjesečno) o radu i učinku OHS-a, uključujući incidente, nesreće, zamalo nesreće, pritužbe i evidenciju o obuci. Pregledat će ih savjetnik za nadzor.

U slučaju ozbiljnog incidenta:

- PIU obavješćuje Svjetsku banku u roku od 48 sati o svakom incidentu ili nesreći koji ima ili bi mogao imati značajne štetne učinke na radnike, pogođene zajednice ili okoliš.
- Analiza temeljnog uzroka i izvješće o korektivnim mjerama podnose se Svjetskoj banci u roku od 30 kalendarskih dana od incidenta.
- Incidenti o kojima se izvješćuje uključuju, ali nisu ograničeni na: smrtne slučajeve radnika ili teške ozljede, štrajkove ili kolektivne radne akcije, štetu u zajednici uzrokovanu projektnom aktivnošću ili veliku materijalnu štetu.

PIU će, u koordinaciji sa savjetnikom za nadzor, osigurati da su svi gore navedeni zahtjevi u području sigurnosti i zdravlja na radu integrirani u obveze izvođača i u potpunosti provedeni tijekom cijelog trajanja (pot)projekta.

9.7 Dob za zapošljavanje

Minimalna dob za zapošljavanje u BD je 18 godina. Za potprojekt Blizna regulacija vodotoka strogo je zabranjen svaki oblik zapošljavanja osoba mlađih od 18 godina, jer potprojekt uključuje aktivnosti koje se smatraju opasnim.

Svi radnici moraju dostaviti dokument kojim se potvrđuje njihova dob:

- Dokument koji potvrđuje dob osobe (rodni list i/ili iskaznica zdravstvenog osiguranja);
- Osobna iskaznica ili putovnica.

U postupku zapošljavanja utvrđuju se potrebni uvjeti i minimalna dob za svako radno mjesto s posebnim naglaskom na činjenicu da se ne smiju angažirati osobe mlađe od 18 godina.

Ako se utvrdi da je maloljetnik angažiran na projektnim aktivnostima, SC i/ili PIU će o tome obavijestiti nadležnu inspekciju rada.

9.8 Uvjeti i odredbe

Poslodavci i izravnih radnika i ugovornih radnika dužni su pripremiti informacije i potrebnu dokumentaciju koja je radnicima jasna i razumljiva s obzirom na njihove uvjete zaposlenja. Pripremljene informacije i dokumentacija moraju biti u skladu s radnim zakonodavstvom BD-a.

Uvjeti zapošljavanja ili angažmana projektnih radnika moraju ispunjavati, između ostalog, sljedeće standarde:

- Projektni radnik trebao bi unaprijed biti jasan o poslu koji će obavljati i plaći/plaći/naknadi koju će primati.
- Projektni radnik bit će plaćen redovito, najmanje jednom mjesečno, ili, ako je tako dogovoreno, po završetku određenih aktivnosti, sukladno ugovoru o radu ili ugovoru o angažmanu.
- Projektni radnik radit će 8 ili manje sati dnevno, uz plaćanje prekovremenog rada.
- Svaki rad duži od 8 sati smatra se prekovremenim radom i projektni radnik trebao bi dobiti dodatnu naknadu za sate prekovremenog rada. U svakom slučaju, projektni radnik ne može raditi više od 12 sati dnevno.

- Projektni radnik ima pravo na dnevni odmor od najmanje 12 sati u roku od 24 sata.
- Projektni radnik ima pravo na tjedni odmor od najmanje 24 uzastopna sata.
- Prosječni tjedni sati rada u šestomjesečnom razdoblju ne smiju biti duži od 40 sati.
- Projektni radnik ima pravo na godišnji, bolovanje, rodiljni i obiteljski dopust, kako je propisano lokalnim zakonodavstvom. Ako nacionalnim zakonodavstvom nije predviđeno pravo na dopust po bilo kojoj osnovi (npr. privremenom ili sezonskom radu), ugovorna stranka će projektnom radniku na njegov zahtjev osigurati razumno razdoblje dopusta uzimajući u obzir sve okolnosti.
- Ugovor o radu ili ugovor o angažmanu, osim u slučaju zaposlenja na neodređeno vrijeme, prestaje danom isteka, osim ako se obje strane nisu drugačije dogovorile. U slučaju prijevremenog raskida, pisana obavijest bit će dostavljena najmanje 15 dana unaprijed. Raskid ugovora o radu i isplata svih povezanih prava izvršit će se u skladu s nacionalnim zakonodavstvom.
- Treća strana će procijeniti rizik povezan s određenim poslovima. U skladu s lokalnim zakonodavstvom, treća strana bit će odgovorna za poduzimanje preventivnih i zaštitnih mjera kako bi se osiguralo sigurno i zdravo radno okruženje te za informiranje projektnog radnika o svim relevantnim pitanjima i uvjetima koji utječu na njegovo/njezino zdravlje i sigurnost na radu. Projektni radnik će poštivati propise koji se odnose na sigurnost i zaštitu života i zdravlja na radu kako ne bi ugrozio svoj život i zdravlje ili život i zdravlje drugih.
- Treća strana nastojat će uspostaviti mehanizme kojima će se spriječiti diskriminacija, uznemiravanje, spolno uznemiravanje i zlostavljanje na radnom mjestu te osigurati jednako postupanje i jednake mogućnosti za sve.
- Projektni radnici imaju pravo osnovati ili se pridružiti sindikatu ili drugim organizacijama po vlastitom izboru i kolektivno pregovarati, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom. Poslodavac (treća strana) neće se miješati u pravo radnika da odabere organizaciju niti se odlučiti za alternativni mehanizam za zaštitu njegovih prava u vezi s uvjetima rada i uvjetima zaposlenja.
- Projektni radnik moći će podnijeti svoje pritužbe koristeći mehanizam za pritužbe koji mu je priopćen

9.9 Mehanizam za pritužbe radnika

U skladu s Okolišnim i socijalnim standardom Svjetske banke 2 (nadalje;ESS2) uspostaviti će se poseban mehanizam za pritužbe radnika (nadalje;GM) za potprojekt Blizna vodotok kako bi se osiguralo da sve kategorije projektnih radnika (izravni radnici, ugovorni radnici i radnici primarne opskrbe) imaju pristup pravednom, povjerljivom i pristupačnom postupku za izražavanje zabrinutosti u vezi s radnim uvjetima, zdravlje i sigurnost na radu, uvjeti ugovora, diskriminacija, uznemiravanje ili druge pritužbe na radnom mjestu. Glavni je cilj tog mehanizma omogućiti pravodobno i učinkovito rješavanje pritužbi, uz istodobno poticanje transparentnog radnog okruženja s poštovanjem.

Radnički GM djelovat će neovisno o širem mehanizmu za pritužbe uspostavljenom za dionike pogođene projektom (prema ESS10) i ne zamjenjuje sudske ili upravne pravne lijekove predviđene važećim zakonima, niti zamjenjuje postupke za pritužbe navedene u kolektivnim ugovorima o radu. Umjesto toga, funkcionira kao alat prve razine specifičan za projekt za učinkovito i pravedno rješavanje pritužbi radnika.

Zakon o zabrani diskriminacije⁷⁸ BiH predviđa jasne procedure koje treba slijediti u svakom slučaju diskriminatornih radnji, nepravednog postupanja ili zabrinutosti zbog nepoštivanja zakona. Gore

⁷⁸ "Službeni glasnik BiH", broj 59/09, 66/16

navedeni mehanizmi predviđeni lokalnim zakonodavstvom usvojeni su kao minimalni standard koji treba postići u rješavanju nezadovoljstva radnika i percipiranog zlostavljanja.

U skladu s ESS2, ovaj mehanizam za pritužbe (GM) mora biti osiguran svim izravnim i ugovornim radnicima, s ciljem rješavanja problema na radnom mjestu. Glavni cilj GM-a radnika je osigurati pravovremeno, djelotvorno i učinkovito rješavanje pritužbi i pritužbi vezanih uz radne i radne uvjete. Ovaj GM ne ometa pristup drugim sudskim ili upravnim pravnim lijekovima koji su dostupni u skladu s lokalnim zakonodavstvom ili putem postojećih arbitražnih postupaka niti zamjenjuje mehanizme za pritužbe koji su predviđeni kolektivnim ugovorima.

Izravni radnici (državni službenici) - U BD-u je već osnovano formalno Žalbeno povjerenstvo za državne službenike za rješavanje pritužbi vezanih uz zapošljavanje. U skladu sa Zakonom o državnoj službi⁷⁹ u BD-u, Povjerenstvo rješava žalbe koje se odnose na ključna pitanja vezana uz status, uključujući zapošljavanje, raspoređivanje, ocjenu učinka, promaknuće, stegovne mjere i prestanak radnog odnosa. Zakon predviđa definirani mehanizam pritužbi koji pokriva glavne aspekte radnih odnosa za državne službenike.

Izravni radnici (uključujući vanjske konzultante) – ovaj mehanizam pritužbi primjenjuje se na sve izravne radnike, uključujući vanjske konzultante, koji moraju biti obaviješteni o njegovoj dostupnosti nakon zapošljavanja ili angažmana.

Ugovorni radnici - Svaka treća strana koja angažira ugovorne radnike, dužna je osnovati GM u skladu sa zahtjevima ovog LMP-a, ESS2 i Zakona o radu BD-a⁸⁰, osim ako takav mehanizam već postoji u njihovim organizacijama i od njih će se tražiti da uspostavi takav mehanizam prije potpisivanja ugovora s PIU-om. Taj se zahtjev jasno navodi tijekom natječajnog postupka, a potpisivanjem ugovora svaka treća strana postaje obvezana svojom potvrdom da je mehanizam uspostavljen i da su svi radnici obaviješteni o njegovu postojanju.

Informacije o GM-u, uključujući njegovo područje primjene, kontaktne točke, kanale za pritužbe i postupke rješavanja, javno će se širiti putem:

- Web stranica Vlade Brčko distrikta BiH⁸¹
- Web stranica PIU-a (Razvojno – garantni fond Brčko distrikta BiH)⁸²
- Društvene oglasne ploče u MZ Ilička i MZ Brezik
- Informacijski pultovi na PIU-u i Odjelu za poljoprivredu, šumarstvo i vodno gospodarstvo
- Tiskani materijali (npr. letci, brošure)
- Plakati na gradilištu, u uredu izvođača radova (posebno u uredu službenika za vezu na gradilištu) i uredu konzultanta za nadzor (u fazi izgradnje)

Uz dolje opisanu GM strukturu radnika:

- Konzultanti za nadzor pratit će provedbu GM-a i rješavanje pritužbi od strane izvođača i o tome izvještavati PIU u svojim mjesečnim izvješćima o napretku.
- Izvođač će imenovati službenika za vezu na gradilištu, koji će služiti kao dodatna kontaktna točka za unos pritužbi, uz ili u odsutnosti savjetnika za nadzor.

⁷⁹ "Službeni glasnik BD BiH", broj 17/22; 06/23; 22/23)

⁸⁰ Službeni glasnik BD 19/07, 20/18

⁸¹ <http://www.vlada.bdcentral.net>

⁸² www.rgfbd.com

9.9.1 GM struktura radnika

GM-om radnika za potprojekt regulacije Blizna vodotoka upravljat će Odbor za pritužbe radnika (nadalje;WGC), koji osniva i kojim upravlja PIU. GM radnika odgovoran je za primanje i odgovaranje na pritužbe i komentare:

- Izravni radnici (kao što su vanjski konzultanti) zaposleni ili angažirani u PIU-u;
- Ugovorni radnici angažirani od strane trećih strana (izvođača), u slučajevima kada ugovorni radnici nisu zadovoljni rješenjem Savjeta radnika koje su utvrdili izvođači;
- Radnici primarne opskrbe angažirani od strane trećih strana (primarni dobavljači), u slučajevima kada radnici primarne opskrbe nisu zadovoljni rješenjem Glavnog vijeća radnika koje su uspostavili primarni dobavljači.

9.9.2 Iznošenje pritužbi

Svaka pritužba može se uputiti radničkom savjetniku osobno, telefonom ili pisanim putem podnošenjem obrasca za pritužbu putem interneta ili slanjem e-mailom, poštom, faksom ili osobnom dostavom na dolje navedene adrese. Mehanizam funkcionira bez troškova za podnositelja pritužbe, a sve pritužbe mogu se podnijeti anonimno ili uz potpunu osobnu identifikaciju. U svim slučajevima identitet podnositelja pritužbe bit će zaštićen sukladno Zakonu o zaštiti osobnih podataka BiH⁸³. Uzorak obrasca za pritužbe nalazi se u Prilogu 4..

Pritužbe se mogu podnijeti putem sljedećih kanala:

Odbor za pritužbe radnika (WGC)

Institucija: Razvojno - garantni fond Brčko distrikta BiH (PIU)

Na pozornost: Zlatan Musić

Adresa: Cvijete Zuzorić bb, 76100 Brčko

Telefon: +387 49 232 260

Fax: +387 49 232 260

E-pošta: info@rgfbd.com

Web stranica: www.rgfbd.com

Osim toga, nadzorni savjetnik i službenik za vezu na lokaciji održavat će mjesto za podnošenje pritužbi na licu mjesta.

9.9.3 Uprava za pritužbe

Pritužbe će u prvom stupnju primiti i rješavati WGC. Sve pritužbe slijede standardizirani postupak koji se sastoji od sljedećih obveznih koraka: primiti, procijeniti i dodijeliti, potvrditi, istražiti, odgovoriti, pratiti i zatvoriti.

Nakon prijave, GM radnika provodi brzu procjenu kako bi provjerio prirodu pritužbi i utvrdio njihovu ozbiljnost. U roku od 3 dana od prijave potvrdit će da je slučaj registriran i podnositelju pritužbe pružiti osnovne informacije o sljedećem koraku. Radnički GM će istražiti činjenice i okolnosti pritužbe i

⁸³ Službeni glasnik BiH, broj 12/25

donijeti odluku. Rješenje se donosi i podnositelj pritužbe obavještava o odluci najkasnije u roku od 15 dana nakon prijave pritužbe. Pritužba se zatvara nakon provjere provedbe rješenja. Ako je pritužba nejasna ili nepotpuna, kontaktirat ćemo podnositelja pritužbe, ako se može identificirati, i podržati ga u razjašnjavanju problema kako bi se osigurala odgovarajuća istraga i odgovor. Čak i kada se dogovor ne postigne ili je pritužba odbijena, rezultati, radnje i trud uloženi u rješenje bit će dokumentirani.

U slučaju anonimne pritužbe, nakon priopćenja pritužbe u roku od 3 dana od dana evidentiranja, Radničko vijeće će istražiti pritužbu i u roku od 15 dana od dana evidentiranja i donijeti konačnu odluku koja će biti objavljena na web stranici Vlade Brčko distrikta BiH, web stranici PIU-a (Razvojno – Garantni fond Brčko distrikta BiH), Plakati na gradilištu, u uredu izvođača radova (posebno u uredu službenika za vezu na gradilištu) i uredu konzultanta za nadzor (u fazi izgradnje).

Ako pritužba nije mogla biti riješena prijateljskim nastojanjem od strane **Radničkog glavnog vijeća**, podnositelj pritužbe može pristupiti formalnim sudskim postupcima, dostupnim u pravnom okviru BiH i BD. Podnošenje pritužbe Radničkom glavnom odboru ne isključuje niti sprječava traženje rješenja od službenog organa, sudskog ili drugog u bilo kojem trenutku (uključujući i tijekom postupka žalbe) predviđenog pravnim okvirom BiH i BD-a.

9.9.4 Dnevnik pritužbi radnika

PIU će voditi Središnji dnevnik pritužbi radnika koji će uključivati pritužbe primljene putem svih kanala upisa. Svako pritužbi treba dodijeliti pojedinačni referentni broj i pravilno pratiti i zabilježiti dovršene radnje. Dnevnik sadrži sljedeće informacije:

- Ime podnositelja pritužbe, mjesto i pojedinosti o pritužbi,
- Datum podnošenja,
- Datum primitka potvrde poslan podnositelju pritužbe,
- Pojedinosti o predloženim korektivnim mjerama,
- Datum kada je predložena korektivna mjera poslana podnositelju pritužbe,
- Provjera provedbe predložene korektivne mjere,
- Datum kada je pritužba zaključena.

9.9.5 Praćenje i izvješćivanje o pritužbama

WGC, kojim upravlja PIU, bit će odgovoran za opću koordinaciju, praćenje i izvješćivanje o provedbi mehanizma za pritužbe radnika u potprojektu, uključujući:

- Prikupiti, sažimati i analizirati pritužbe, na temelju njihovog broja, sadržaja i statusa pritužbi i učitati ih u Dnevnik pritužbi radnika;
- Praćenje neriješenih pitanja i predlaganje mjera za njihovo rješavanje;
- Pripremiti tromjesečna izvješća o radničkoj GM;
- Održavajte središnji dnevnik pritužbi;
- Upravljanje pritužbama koje nisu zadovoljavajuće riješene na razini WGC-a;
- Objaviti tromjesečna izvješća o radničkoj skupštini na razini potprojekata;
- PIU podnosi tromjesečna i polugodišnja izvješća o praćenju Svjetskoj banci, koja uključuju odjeljak koji se odnosi na GM radnika u kojem se navode ažurirane informacije o sljedećem:
  - Status provedbe GM-a radnika (postupci, obuka, kampanje podizanja svijesti javnosti, proračun itd.);

- Kvalitativni podaci o broju zaprimljenih pritužbi (prijavljeni problemi, prijedlozi, pritužbe, zahtjevi, pozitivni
- povratne informacije i broj riješenih pritužbi;
- Kvantitativni podaci o vrsti pritužbi i odgovora, postavljenim pitanjima i pritužbama koji ostaju neriješeni;
- Razina zadovoljstva poduzetim mjerama (odgovorom);
- Sve poduzete korektivne mjere.
- Sažetak aktivnosti prevencije strateške procjene utjecaja na okoliš (npr. osposobljavanje, protokoli, informiranje);
- Broj primljenih, upućenih i riješenih pritužbi povezanih sa SEA-om/SH-om;
- Vrijeme potrebno za rješavanje slučajeva povezanih sa strateškom procjenom utjecaja na okoliš/sh;

Pored redovnih ažuriranja, sažetak učinka i trendova upravljanja pritužbama radnika bit će uključen u srednjoročna i završna izvješća o praćenju okoliša i socijalnog monitoringa Podprojekta, kao i objavljen na web stranici Vlade Brčko distrikta BiH, web stranici PIU-a (Razvojno – garantni fond Brčko distrikta BiH). Ovi sažeci će informirati šire naučene lekcije i preporuke za poboljšanje rješavanja pritužbi u aktivnostima koje financira SDIP u BD-u.

9.9.6 Rješavanje osjetljivih pritužbi

U skladu sa standardima Svjetske banke o sprječavanju seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja/seksualnog uznemiravanja (nadalje: SEA/SH), koji se moraju primijeniti na podprojekt regulacije Blizna vodotok, provest će se odgovarajuće mjere, a odgovorne strane poduzet će mjere za podizanje svijesti i sprječavanje SEA/SH. U svim fazama provedbe potprojekta svi projektni djelatnici i izvođači radova bit će informirani o razumijevanju načela kontrole i prevencije rizika strateške procjene utjecaja na okoliš. Savjetodavni odbor za radnike osigurati će pristup i povjerljivost mehanizma za podnošenje pritužbi te će omogućiti podnosiocu pritužbe da se ne boji odmazde. Te će pritužbe biti istražene bez nepotrebnog odgađanja, a svi počinitelji će odgovarati. Pitanja SEA/SH zahtijevaju neke dodatne mjere:

- Rodna osjetljivost tražit će se pri zapošljavanju socijalnog stručnjaka;
- Socijalni stručnjaci bit će obaviješteni o pitanjima SEA/SH;
- Osim socio-kulturnih karakteristika i načina nenasilne komunikacije u obuci radnika, na dnevnom redu bit će i SEA/SH. Osposobljavanje radnika uključivat će sljedeće informacije o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš/sh:
- Definicija nasilja nad ženama u lokalnim i međunarodnim dokumentima;
- Vrste nasilja (fizičko, seksualno, ekonomsko, emocionalno);
- Pravne sankcije;

Mehanizam za pritužbe bit će dostupan i osiguravat će povjerljivost osobnih podataka. Provest će se informativne aktivnosti kako bi se žene informirale o mehanizmu. U ovim studijama prikazane su sljedeće vrste informacija:

- Ženska prava;
- Samozaštita u slučajevima nasilja i seksualnog zlostavljanja;
- Telefonski brojevi za hitne slučajeve;
- Kontakt podaci institucija i organizacija kojima se mogu prijaviti;

- Mehanizam za pritužbe i politika privatnosti;

Načelo povjerljivosti mehanizma za pritužbe ponovit će se u svim informativnim materijalima. U potprojektu će se koristiti dodatne mjere ublažavanja proporcionalne riziku. Izvođač će biti odgovoran za razvoj postupka upravljanja radnom snagom, planova zdravlja i sigurnosti, kao i SEA/SH protokola koji će se primjenjivati na njihove zaposlenike i zaposlenike podizvođača koji rade na potprojektu. Ovi postupci i planovi bit će dostavljeni PIU-u na pregled i odobrenje prije nego što se izvođačima dopusti mobilizacija na područje gradnje. Svi izvođači će se u ugovoru morati obvezati da se obvežu protiv korištenja dječjeg i prisilnog rada, uvedu mjere ublažavanja protiv strateške procjene utjecaja na okoliš i sh te priznaju da će PIU pratiti i izvještavati o odsutnosti prisilnog rada i slučajevima strateške procjene utjecaja na okoliš. Svi osobni podaci i pritužbe koje primi GM tretirat će se na povjerljiv način, osim ako podnositelj pritužbe ne pristane na otkrivanje svojih osobnih podataka. Posebno će se poštovati povjerljivost osjetljivih pitanja i pritužbi vezanih uz SEA/SH koje su podnijele zajednice.

9.10 Upravljanje izvođačima

PIU će koristiti standardnu dokumentaciju o nabavi Banke za 2017. za ponude i ugovore, a oni uključuju zahtjeve u pogledu rada i rada, zdravlja i sigurnosti te će uputiti ili eventualno uključiti ovaj ESMP kao dodatak natječaju.

Jedinice za informacije o radu osiguravaju da su ugovaratelji zakoniti i pouzdani subjekti te da su svi pisani postupci rada koje su ugovaratelji uspostavili u skladu s ovim postupkom.

U okviru postupka odabira jedinica za informacije može preispitati sljedeće informacije:

- Podaci u javnim evidencijama, na primjer, korporativni registri i javni dokumenti koji se odnose na kršenja važećeg zakona o radu, uključujući izvješća inspektorata rada i drugih provedbenih tijela;
- Poslovne dozvole, registracije, dozvole i odobrenja;
- Dokumenti koji se odnose na sustav upravljanja radom, uključujući pitanja OHS-a, na primjer, postupke upravljanja radom.

Tijekom provedbe ugovora preispituje se sljedeće:

- Identifikacija osoblja za upravljanje radom, zdravlje i sigurnost, njihove kvalifikacije i certifikati;
- Potvrde/dozvole/osposobljavanje radnika za obavljanje potrebnih poslova;
- Evidencija o kršenjima zdravlja i sigurnosti te odgovori;
- Evidencija nesreća i smrtnih slučajeva te obavijesti nadležnim tijelima;
- Evidencija o zakonom reguliranim naknadama radnika i dokaz o registraciji radnika u odgovarajućem sustavu naknada;
- evidencija plaća radnika, uključujući odrađene sate i primljene plaće;
- Kopije prethodnih ugovora s ugovarateljima i dobavljačima, na kojima je vidljivo da su uključene odredbe i uvjeti koji odražavaju ESS2.

Ugovori sklopljeni s ugovarateljima sadržavaju odredbe o obveznom poštivanju relevantnih propisa o radu i sigurnosti na radu, kao i obvezu uspostave mehanizma za pritužbe radnika (ako takav mehanizam već nije uspostavljen) na način koji je ovdje definiran. Osim toga, ugovori će sadržavati odredbu da će tijekom aktivnosti razminiranja izvođač slijediti BHMACE Međunarodne standarde za razminiranje (IMAS) temeljene na Standardnim operativnim postupcima (SOP). Ovi SOP-ovi iznose specifične tehničke vještine; tehnički koraci i metodologije; pristupi radu; uzorkovanje i geodetski

pristupi; pristupi ispitivanju i verifikaciji opreme; tehnološka rješenja koja će se koristiti; pristupi zdravlju i sigurnosti za zaštitu izvođača i šire javnosti; zahtjevi i postupci javnog savjetovanja; zahtjevi i pristupi zbrinjavanju mina i eksplozivnih materijala; i povezane mjere potrebne za osiguravanje pouzdanih i sigurnih ishoda razminiranja na temelju smanjenja rizika. Smatra se da se takve odredbe primjenjuju na bilo kojeg podugovaratelja. U ugovorne sporazume s ugovarateljima/podugovarateljima jedinica za informacije o radu uključuje odgovarajuće pravne lijekove u slučaju neusklađenosti, kao što je raskid ugovora ako ugovaratelj u razumnom roku ne postupi u skladu sa svim obavijestima o ispravku koje se, među ostalim, odnose na usklađenost s nacionalnim zakonima o radu, zakonima o sigurnosti i zdravlju na radu i ovim ESMP-om te uključenim LMP-om.

PIU može, ako to smatra potrebnim, zatražiti od ugovaratelja da dostave dodatnu dokumentaciju, uključujući, bez ograničenja, sljedeće:

- Pisane politike o radu (na primjer, Pravilnik o radu);
- Izvješća inspekcije rada i drugih tijela;
- Dokumentacija u vezi sa sustavom upravljanja radom, uključujući postupke OHS-a;
- Evidencija plaća radnika, uključujući odrađene sate i primljenu plaću;
- Preslike prethodnih ugovora s ugovarateljima i dobavljačima, na kojima je vidljivo da su uključene odredbe i uvjeti koji odražavaju ESS 2.
- Evidencija o sigurnosti i zdravlju na radu, uključujući unose o nesrećama i smrtnim slučajevima, kao i informacije koje se dostavljaju nadležnim tijelima.

Upravljanje radom ugovaratelja prati se na temelju izvješća o usklađenosti uvjeta rada s ESS-om 2, koje ugovaratelji podnose PIU-u i konzultantu za nadzor na polugodišnjoj osnovi. Format izvješća naveden je u Prilogu 5. U slučaju da se na temelju tih prijava ili putem mehanizma za rješavanje pritužbi utvrde nepravilnosti, PIU o tome obavješćuje nadležni inspektorat rada.

Nadzorni savjetnik upravljat će i nadzirati rad izvođača u odnosu na ugovorne radnike, usredotočujući se na usklađenost izvođača s njihovim ugovornim sporazumima (obvezama, izjavama i jamstvima). To može uključivati periodične revizije, inspekcije i/ili provjere na licu mjesta lokacija projekata ili radnih mjesta i/ili evidencije upravljanja radom i izvješća koje sastavljaju izvođači. Evidencija i izvješća o upravljanju radom ugovaratelja mogu uključivati: (a) reprezentativni uzorak ugovora o radu ili dogovora između trećih strana i ugovornih radnika; (b) evidenciju koja se odnosi na zaprimljene pritužbe i njihovo rješavanje; (c) izvješća koja se odnose na inspekcije sigurnosti, uključujući smrtno slučajevima i nezgode te provedbu korektivnih mjera; (d) evidenciju koja se odnosi na slučajevima neusklađenosti s nacionalnim pravom; i (e) evidencije o osposobljavanju ugovornih radnika radi objašnjenja radnih i radnih uvjeta te sigurnosti i zdravlja na radu za projekt.

9.11 Treninzi

Zakon o sigurnosti i zdravlju na radu⁸⁴ BD-a zahtijeva od poslodavaca da osiguraju obvezno osposobljavanje radnika za zaštitu na radu prije početka rada, prilikom premještanja radnih mjesta ili uvođenja novih tehnologija ili procesa. Iako Zakon ne navodi unaprijed definirane kategorije kao što su "rad na visini" ili "rad u kamenolomima", obvezuje poslodavce da prilagode obuku specifičnim rizicima identificiranim procjenama rizika na radnom mjestu. Radnici moraju biti osposobljeni za

⁸⁴ Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 20/23, 70/21

obavljanje svojih dužnosti na siguran način, bez obzira na kvalifikacije stečene formalnim obrazovanjem (npr. mehaničari, zavarivači, rukovatelji strojevima). Poslodavci su također zakonski dužni voditi evidenciju o svim provedenim obukama i uputama.

Zakonom o zaštiti od požara⁸⁵ BD utvrđuje se obveza svih pravnih osoba da pripreme i donesu Plan zaštite od požara, koji uključuje postupke evakuacije i spašavanja u slučaju požara. Iako Zakon ne propisuje fiksnu učestalost (npr. svakih 12 mjeseci) za vježbe evakuacije, zahtijeva da se vježbe i praktične provjere provode u skladu s Planom zaštite od požara tvrtke, koji moraju odobriti nadležna tijela. Svrha ovih vježbi je provjeriti učinkovitost postupaka evakuacije i spremnost osoblja.

Iako zakon o zaštiti na radu ne propisuje formalni "kodeks ponašanja", on nalaže da radnici slijede utvrđena sigurnosna pravila, koriste zaštitnu opremu i pridržavaju se uputa koje izdaje poslodavac, a koje su definirane internim postupcima sigurnosti i zdravlja na radu i sigurnosnom dokumentacijom.

9.12 Primarni dobavljači

Primarni dobavljači su tvrtke koje isporučuju različite građevinske materijale kao što su drobljeni kamen, geotekstil, pijesak, šljunak itd. Za svaki lanac opskrbe moraju postojati odgovarajući sustavi upravljanja i kontrole kako bi se osigurala usklađenost s lokalnim zakonodavstvom i zahtjevima ESS1, ESS2 (u području dječjeg rada, prisilnog rada i ozbiljnih sigurnosnih pitanja koja se mogu pojaviti u vezi s primarnim dobavljačima).

Pri kupnji materijala od primarnih dobavljača izvođač će od tih dobavljača zahtijevati da utvrde rizik od dječjeg rada, prisilnog rada i ozbiljnih sigurnosnih rizika u proizvodnji građevinskih materijala. Ako se bilo koji od tih rizika utvrdi u odnosu na primarne dobavljače, PIU i savjetnik za nadzor zahtijevati će od primarnog dobavljača da poduzme odgovarajuće korake za njihovo otklanjanje. Takve mjere ublažavanja povremeno će se pratiti. U slučaju da se utvrdi da su mjere ublažavanja neučinkovite, jedinica za informacije o radu i savjetnik za nadzor u razumnom će roku premjestiti primarne dobavljače projekta koji mogu dokazati da ispunjavaju relevantne zahtjeve.

Od trećih strana će se zahtijevati da u skladu s odredbama ESMF-a i ESMP-a njihovi dobavljači i podizvođači poštuju lokalne zakone i da osiguraju da su zaposlenici bilo kojeg dobavljača ili podizvođača adekvatno obučeni o zahtjevima obuhvaćenim zakonom. Jedinica za informacije o informacijama zadržava pravo provjere usklađenosti sa zahtjevima utvrđenima kombinacijom mehanizama, uključujući, ali ne ograničavajući se na samoprocjene, ankete, posjete lokaciji ili revizije. Relevantna evidencija stoga mora voditi relevantnu evidenciju kako bi dokazala usklađenost i, ako je potrebno, omogućiti pristup vlastitim prostorijama i prostorijama svojih dobavljača i podizvođača ovlaštenim predstavnicima PIU-a i/ili nadzornog savjetnika.

Nakon napretka Projekta odredbe ESMP-a koje obuhvaćaju upravljanje rizikom rada i radnih uvjeta primarnih dobavljača proširiti će se i ažurirati te na temelju nalaza procjene detaljni postupci utvrđeni i uključeni u revidirani dokument.

⁸⁵ Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 09/06, 19/07, 12/11,21/22

10 MEHANIZAM ZA PRITUŽBE

Tijekom potprojekta uspostaviti će se i upravljati mehanizmom za pritužbe (nadalje;GM). To uključuje:

- Mehanizam za pritužbe projekta kako je opisano u SEP-u
- Mehanizam za pritužbe radnika kako je opisan u odjeljku o LMP-u ESMP-a
- Sustav Svjetske banke za rješavanje pritužbi kako je opisan u ovom ESMP-u i SEP-u

10.1 Mehanizam za pritužbe projekta kako je opisano u SEP-u

Detaljan pregled ovog mehanizma za pritužbe projekta je SEP. Ovaj odjeljak daje sažeti pregled.

GM će omogućiti svim dionicima, uključujući strane pogođene projektom, da podnesu pritužbe, pitanja i povratne informacije u vezi s aktivnostima potprojekta. GM je prilagođen za primanje i obradu osjetljivih pritužbi povezanih sa seksualnim uznemiravanjem i seksualnim iskorištavanjem i zlostavljanjem. S tim će se pritužbama postupati strogo povjerljivo. Pritužbe povezane sa SH/SEA-om bilježiti će se anonimno i neće se prikupljati informacije koje bi mogle otkriti identitet podnositelja pritužbe.

10.1.1 Organizacijski aranžmani za upravljanje pritužbama

Kako bi se osiguralo da se zabrinutosti i pritužbe svih dionika, posebno PAP-ova, rješavaju na pravovremen, pristupačan i transparentan način, uspostaviti će se GM specifičan za potprojekt za regulaciju dijela potprojekta Blizna vodotoka. Taj je mehanizam u skladu s Okolišnim i socijalnim standardom Svjetske banke 10⁸⁶ i dio je šireg okvira za pritužbe opisanog u SEP-u projekta⁸⁷.

Potprojekt GM sastoji se od Središnjeg ureda za pritužbe (nadalje;CGD) kojim upravlja PIU koji se nalazi u sklopu Razvojno-garantnog fonda Brčko distrikta i Lokalnog ureda za pritužbe (nadalje;LGD) smještenog u okviru Odjela za poljoprivredu, šumarstvo i vodno gospodarstvo. Te će strukture služiti kao primarne kontaktne točke za podnošenje i rješavanje pritužbi tijekom provedbe potprojekta.

Osim toga, Nadzorni savjetnik će također služiti kao ovlašteni primatelj pritužbi vezanih uz provedbu potprojekta, nastalih tijekom faze izgradnje, na gradilištu Blizna.

Izvođač će imenovati službenika za vezu na gradilištu, koji će služiti kao dodatna kontaktna točka za prihvata pritužbi na gradilištu, zajedno ili u odsutnosti nadzornog savjetnika.

Glavnim tajnikom upravljat će šef PIU-a. Ova osoba će imati dokazano znanje o opsegu potprojekta, primjenjivim zaštitnim instrumentima (nadalje;E&S) i ulogama usvojenih uključenih strana, prvenstveno PIU-a, izvođača, službenika za vezu na lokaciji, konzultanta za nadzor i BD institucija.

Informacije o GM-u, uključujući njegovo područje primjene, kontaktne točke, kanale za pritužbe i postupke rješavanja, javno će se širiti putem:

- Web stranica Vlade Brčko distrikta BiH⁸⁸
- Web stranica PIU-a (Razvojno – garantni fond Brčko distrikta BiH)⁸⁹
- Informacijski pultovi na PIU-u i Odjelu za poljoprivredu, šumarstvo i vodno gospodarstvo
- Tiskani materijali (npr. letci, brošure)

⁸⁶ <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/837721522762050108-0290022018/original/ESFFramework.pdf#page=111&zoom=80>, posljednji pristup 01.04.2025.

⁸⁷ <https://www.rgfbd.com/o-nama/projekti/sdip-program-svjetske-banke>

⁸⁸ <http://www.vlada.bdccentral.net>

⁸⁹ www.rgfbd.com

- Plakati na gradilištu, u uredu izvođača radova (posebno u uredu službenika za vezu na gradilištu) i uredu konzultanta za nadzor (u fazi izgradnje)

Predložak obrasca za pritužbe i letak s objašnjenjem bit će dostupni u digitalnom i tiskanom obliku. Predložak obrasca za evidentiranje pritužbi predstavljen je u SEP-u.

10.1.2 Iznošenje pritužbi

Postupak pritužbi za potprojekt omogućuje pojedincima, zajednicama i organizacijama da izraze zabrinutost ili prijedloge u vezi s bilo kojim aspektom provedbe potprojekta, uključujući ekološke i društvene rizike, poremećaje povezane s izgradnjom, pristup zemljištu, zdravlje i sigurnost zajednice, prakse zapošljavanja i druga relevantna pitanja.

Mehanizam funkcionira bez troškova za podnositelja pritužbe, a sve pritužbe mogu se podnijeti anonimno ili uz potpunu osobnu identifikaciju. U svim slučajevima identitet podnositelja pritužbe bit će zaštićen sukladno Zakonu o zaštiti osobnih podataka BiH⁹⁰.

Pritužbe se mogu podnijeti putem sljedećih kanala:

Središnji ured za pritužbe (CGD)

Institucija: Razvojno - garantni fond Brčko distrikta BiH (PIU)

Na pozornost: Zlatan Musić

Adresa: Mostarska 195, 76100 Brčko

Telefon: +387 49 232 260

Fax: +387 49 232 260

E-pošta: info@rgfbd.com

Web stranica: www.rgfbd.com

I

Lokalni ured za pritužbe (LGD)

Institucija: Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i vodno gospodarstvo (Odjel za vodno gospodarstvo)

Na pozornost: Zijad Bikić

Na pozornost: Imenovane lokalne kontaktne točke za pritužbe

Adresa: Bulevar mira 1, Brčko Distrikt BiH, 76 100 (Odjel)

Telefon: +387 49 320-146

E-pošta: zijad.bikic@bdcentral.net

Web stranica: <https://psv.bdcentral.net/Home/>

Osim toga, nadzorni savjetnik i službenik za vezu na gradilištu održavat će mjesto za podnošenje pritužbi na licu mjesta tijekom građevinskih radova.

Dodatne kutije za pritužbe također će biti postavljene na sljedećim lokacijama:

---

⁹⁰ Službeni glasnik BiH, broj 12/25

- Gradilište (vodotok Blizna)

Sve pritužbe slijede standardizirani postupak koji se sastoji od sljedećih obveznih koraka: primiti, procijeniti i dodijeliti, potvrditi, istražiti, odgovoriti, pratiti i zatvoriti.

Po primitku, svaka pritužba bit će upisana u Registar pritužbi potprojekta i dodijelit će joj se jedinstveni referentni broj. U roku od tri radna dana nadležni Odjel za pritužbe (CGD ili LGD) izdat će potvrdu o primitku. U toj će se potvrdi opisati postupak koji treba slijediti, navesti očekivani vremenski okvir rješavanja i podnositelju pritužbe pružiti podatke za kontakt za daljnja ažuriranja. Prihvaćat će se i istraživati i anonimne pritužbe, a rezultati će se objavljivati na javno dostupnim platformama na način kojim se osigurava povjerljivost.

Ako je pritužba nejasna ili nepotpuna, kontaktirat ćemo podnositelja pritužbe, ako se može identificirati, i podržati ga u razjašnjavanju problema kako bi se osigurala odgovarajuća istraga i odgovor. Voditelj PIU-a i relevantni članovi tima, uključujući predstavnike PIU-a, izvođača, Odjela za poljoprivredu, šumarstvo i upravljanje vodama, službenika za vezu na lokaciji i savjetnika za nadzor, procijenit će pritužbu i utvrditi mogu li se hitnim korektivnim mjerama riješiti problem ili su potrebne daljnje istrage i dugoročnije ublažavanje.

U svim slučajevima, pisani odgovor s detaljima nalaza i predloženog rješenja bit će dostavljen podnositelju pritužbe u roku od 15 kalendarskih dana od podnošenja pritužbe. Ako rješenje zahtijeva djelovanje trećih strana (npr. izvođača, službenika za vezu na gradilištu, savjetnika za nadzor), to će biti izričito priopćeno u odgovoru. Ukoliko pritužba ne bude riješena sporazumno, podnositelj pritužbe će biti obaviješten o dostupnim pravnim lijekovima u pravnom okviru BD i BiH. Podnošenje pritužbe GM-u ne sprječava podnositelja pritužbe da pokrene pravne ili administrativne radnje u bilo kojoj fazi postupka.

Ako je pritužba podnesena anonimno, rješenje, bez osobnih podataka, bit će objavljeno na internetskim stranicama PIU-a i relevantnim javnim oglasnim pločama. Dvostruke pritužbe koje je isti pojedinac podnio putem različitih kanala o istom pitanju bit će konsolidirane i obrađene u okviru jedinstvenog zapisa pritužbi, s unakrsnim bilješkama uključenim u sustav.

Sustav pritužbi također uključuje protokol za rješavanje pritužbi povezanih sa seksualnim iskorištavanjem, zlostavljanjem i uznemiravanjem (nadalje;SEA/SH) na povjerljiv, povjerljiv i siguran način. Kontaktne točke za pritužbe bit će obučene o tome kako primiti i upravljati pritužbama vezanim uz SEA/SH s empatijom i povjerljivošću. Neće se tražiti niti pohranjivati identifikacijski podaci. Uloga GM-a u takvim slučajevima ograničena je na: upućivanje preživjelih specijaliziranim pružateljima usluga podrške rodno uvjetovanom nasilju; osiguravanje sigurne i povjerljive primopredaje informacija; Bilježenje statusa razlučivosti bez podataka o identifikaciji preživjelog.

Preživjeli će biti obaviješteni o svojim pravima, uključujući primjenjuju li se zakoni o obveznom prijavljivanju. Prijavljivanje policiji ili pravosudnim tijelima odvijat će se samo uz informirani pristanak preživjele, osim ako zakonom nije drugačije propisano.

10.2 Mehanizam za pritužbe radnika

Molimo pogledajte odjeljak 9.9 ovog dokumenta.

10.3 Sustav Svjetske banke za rješavanje pritužbi

Zajednice i pojedinci koji vjeruju da na njih negativno utječe projekt koji podržava Svjetska banka mogu podnijeti pritužbe postojećim mehanizmima za rješavanje pritužbi na razini projekta ili Službi za

rješavanje pritužbi Svjetske banke. GRS osigurava da se zaprimljene pritužbe odmah preispitaju kako bi se riješili problemi povezani s projektom. Zajednice i pojedinci pogođeni projektom mogu podnijeti svoju žalbu neovisnom inspekcijskom odboru Svjetske banke koji utvrđuje je li nastala šteta ili bi mogla nastati kao rezultat nepoštivanja njezinih politika i procedura od strane Svjetske banke. Pritužbe se mogu podnijeti u bilo kojem trenutku nakon što je Svjetska banka izravno obaviještena o zabrinutosti, a uprava banke dobila je priliku odgovoriti. Za informacije o tome kako podnijeti pritužbe korporativnoj Službi za rješavanje pritužbi Svjetske banke, posjetite <http://www.worldbank.org/en/projects-operations/products-and-services/grievance-redress-service>. Za informacije o tome kako podnijeti pritužbe inspekcijskom odboru Svjetske banke posjetite www.inspectionpanel.org. Adrese za slanje pritužbi:

E-pošta: grievances@worldbank.org

Fax: +1-202-614-7313

Adresa:

Služba Svjetske banke za rješavanje pritužbi (GRS)

MSN MC 10-1018, 1818 H St NW

Washington, DC 20433, USA

10.4 Rješavanje osjetljivih pritužbi

U skladu sa standardima Svjetske banke o sprječavanju seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja/seksualnog uznemiravanja, koji se moraju primijeniti na potprojekt regulacije Blizna vodotok, provest će se odgovarajuće mjere, a odgovorne strane poduzet će mjere za podizanje svijesti i sprječavanje SEA/SH. U svim fazama provedbe potprojekta svi projektni djelatnici i izvođači radova bit će informirani o razumijevanju načela kontrole i prevencije rizika strateške procjene utjecaja na okoliš. Upravitelji će osigurati pristup i povjerljivost mehanizma za podnošenje pritužbi te će omogućiti podnositelju pritužbe da se ne boji odmazde. Te će pritužbe biti istražene bez nepotrebnog odgađanja, a svi počinitelji će odgovarati. Pitanja SEA/SH zahtijevaju neke dodatne mjere:

- Rodna osjetljivost tražit će se pri zapošljavanju socijalnog stručnjaka;
- Socijalni stručnjaci bit će obaviješteni o pitanjima SEA/SH;
- Osim socio-kulturnih karakteristika i načina nenasilne komunikacije u obuci radnika, na dnevnom redu bit će i SEA/SH. Osposobljavanje radnika uključivat će sljedeće informacije o SEA/SH:
- Definicija nasilja nad ženama u lokalnim i međunarodnim dokumentima;
- Vrste nasilja (fizičko, seksualno, ekonomsko, emocionalno);
- Pravne sankcije;

Mehanizam za pritužbe bit će dostupan i osiguravat će povjerljivost osobnih podataka. Provest će se informativne aktivnosti kako bi se žene informirale o mehanizmu. U ovim studijama prikazane su sljedeće vrste informacija:

- Prava žena;
- Samozaštita u slučajevima nasilja i seksualnog zlostavljanja;
- Telefonski brojevi za hitne slučajeve;
- Kontakt podaci institucija i organizacija kojima se mogu prijaviti;
- Mehanizam za pritužbe i politika privatnosti;

Načelo povjerljivosti mehanizma za pritužbe ponovit će se u svim informativnim materijalima. U potprojektu će se koristiti dodatne mjere ublažavanja proporcionalne riziku. Izvođač će biti odgovoran za razvoj postupka upravljanja radnom snagom, planova zdravlja i sigurnosti, kao i SEA/SH protokola koji će se primjenjivati na njihove zaposlenike i zaposlenike podizvođača koji rade na potprojektu. Ovi postupci i planovi bit će dostavljeni PIU-u na pregled i odobrenje prije nego što se izvođačima dopusti mobilizacija na područje gradnje. Svi izvođači će se u ugovoru morati obvezati da se obvežu protiv korištenja dječjeg i prisilnog rada, uvedu mjere ublažavanja protiv strateške procjene utjecaja na okoliš i sh te priznaju da će PIU pratiti i izvještavati o odsutnosti prisilnog rada i slučajevima strateške procjene utjecaja na okoliš. Svi osobni podaci i pritužbe koje primi GM tretirat će se na povjerljiv način, osim ako podnositelj pritužbe ne pristane na otkrivanje svojih osobnih podataka. Posebno će se poštovati povjerljivost osjetljivih pitanja i pritužbi vezanih uz SEA/SH koje su podnijele zajednice.

PRILOG 2. NAJAVA POKRETANJA PROJEKTA

U toku Javnih konsultacija

PRILOG 3. IZVJEŠĆE SA SASTANKA JAVNOG SAVJETOVANJA

Nakon Javnog sastanka.

PRILOG 3. INFORMATIVNI LETAK O MEHANIZMU ZA PRITUŽBE

Poštovani građani,

Kako bi se osigurala otvorena komunikacija i jača suradnja s lokalnim zajednicama tijekom radova na sanaciji i zatvaranju na regulacijskoj lokaciji Blizna vodotok, uspostavljen je mehanizam za pritužbe. Njegova je svrha evidentirati, obraditi i učinkovito riješiti sve pritužbe i nedoumice koje se mogu pojaviti tijekom faze izgradnje i faze nakon zatvaranja potprojekta.

Kroz ovaj mehanizam građani mogu zaštititi svoja prava i interese te dobiti pravovremene i točne informacije o građevinskim aktivnostima. Pritužbe koje su u nadležnosti Mehanizma za pritužbe prvenstveno uključuju negativne utjecaje uzrokovane radovima, kao što su prašina, buka, neugodni mirisi, šteta na privatnoj imovini (zgrade, vrtovi itd.), postavljanje građevinskog materijala na nestečeno zemljište, nepromišljena vožnja teških vozila ili bilo koje drugo štetno ili neprimjereno ponašanje izvođača ili podizvođača.

Napomena: Mehanizam za pritužbe ne obuhvaća pitanja povezana s postupcima izvlaštenja ili naknade (npr. sporovi oko vlasništva nad imovinom, vrijednosti izvlaštenog zemljišta ili imovine ili zahtjevi za izvlaštenje preostalih zemljišnih čestica). Takve se stvari rješavaju u skladu s važećim zakonima u upravnim postupcima (u Odjelu za prostorno uređenje i imovinsko) i/ili sudskim postupcima (pred nadležnim sudovima). Za takve slučajeve upute o pravnim lijekovima mogu se dobiti od Odjelenja za prostorno uređenje i imovinsko-pravne poslove Brčko distrikta.

Informacijama vezanim za projekte može se pristupiti na službenoj web stranici Razvojno-garantnog fonda Brčko distrikta i Odjelenja za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, kao i na oglasnoj ploči koja se nalazi u MZ Brezik.

Svaka podnesena pritužba ili peticija odmah će biti zabilježena u Registar pritužbi i dodijeljen će joj jedinstveni referentni broj. Sve pritužbe bit će pravovremeno pregledane. Ako je potrebno, podnositelju pritužbe može se obratiti kako bi pružio dodatne informacije koje će pomoći u postupku sanacije. U svim slučajevima, pisani odgovor s detaljima nalaza i predloženog rješenja bit će dostavljen podnositelju pritužbe najkasnije u roku od 30 kalendarskih dana od zabilježenja pritužbe.

Pritužbu možete podnijeti u pisanom obliku koristeći obrazac koji se nalazi na poledini ove obavijesti ili je dostaviti na sljedeću adresu:

Središnji ured za pritužbe (PIU)
Razvojno-garantni fond Brčko distrikta
Cvijete Zuzorić bb, 76100 Brčko
E-pošta: info@rgfbd.com
Telefon: +387 49 232 260
Web stranica: www.rgfbd.com

Lokalni ured za pritužbe (LGD)
Odjel za poljoprivredu, šumarstvo i
vodoprivredu Bulevar mira 1, Brčko distrikt
BiH, 76100
Telefon: +387 49 490 172
E-pošta: zijad.bikic@bdcentral.net
Web stranica: psv.bdcentral.net

Pritužbe možete podnijeti i putem sandučića koji se nalaze u društvenim centrima u Breziku ili na gradilištu.

Potičemo sve članove zajednice da koriste ovaj mehanizam kako bi izrazili svoju zabrinutost i pomogli nam osigurati odgovornu i transparentnu provedbu potprojekta.

PRILOG 4. OBRAZAC ZA PRITUŽBE

GRIEVANCE FORM	
PODACI O OSOBI KOJA PODNOSI PRITUŽBU	
Referentni broj. _____	
Puno ime Napomena: možete ostati anonimni ako želite ili zatražite da ne otkrijete svoj identitet trećim stranama bez vašeg pristanka	Ime _____ Prezime _____ ☐ Želim anonimno iznijeti svoju pritužbu ☐ Tražim da ne otkrivam svoj identitet bez mog pristanka
Podaci za kontakt: Molimo označite kako želite da vas kontaktiramo (pošta, telefon, e-mail)	☐ Poštom: Navedite poštansku adresu: _____ ☐ Telefonom: _____ ☐ E-poštom _____ ☐ Ne želim da me kontaktiraju i pratit ću rezoluciju na jednoj od web stranica
Preferirani jezik za komunikaciju	☐ Srpski ☐ Bosanski ☐ Hrvatski ☐ Ostalo navedite _____
Opis incidenta ili pritužbe:	Šta se dogodilo? Koji je rezultat problema? _____
Datum incidenta/pritužbe	☐ Jednokratni incident/pritužba (datum _____) ☐ Događilo se više puta (koliko puta? _____) ☐ U tijeku (trenutačno se javlja problem)
Što biste željeli da se dogodi kako bi se riješio problem? _____ _____ _____	
Potpis: _____ (nije potrebno u slučaju anonimnih pritužbi) Datum: _____	
Molimo vratite ovaj obrazac na: Razvojno- garantni fond Brčko distrikta Cvijete Zuzorić bb, 76100 Brčko	

Potpis: _____
 Datum: _____

Molimo pošaljite ovaj obrazac na sljedeću adresu:

Email: info@piusum.ba

Na pozornost: Zlatan Musić, voditelj BD PIU

Adresa: Cvijete Zuzorić bb, 76100 Brčko

Telefon: +387 49 232 260

Fax: + 387 49 232 260

E-pošta: Zlatan.music@rgfbd.com

ANNEX 5 FORMAT IZVJEŠTAJA O USKLAĐENOSTI RADNIH UVJETA SA ESS2 ZA TREĆE STRANE KOJE ANGAŽUJU UGOVORENE RADNIKE

Naziv zadatka:
Broj ugovora:
Period ugovora: Početak (D/M/G) – Kraj (D/M/G)
Izvođač/Servisni dobavljač:
Izvještajni period:
Datum izvještaja:
Potpis ovlaštene osobe:

IZVJEŠTAJ O USKLAĐENOSTI RADNIH I RADNIČKIH UVJETA

Statistika zaposlenih u kompaniji:

- Ukupan broj zaposlenih po spolu: M _____ F _____
- Broj zaposlenih sa ugovorom o radu
- Broj zaposlenih bez ugovora o radu
- Broj zaposlenih sa pristupom socijalnom osiguranju, penziji i zdravstvenom osiguranju
- Broj zaposlenih koji primaju platu barem jednom mjesečno
- Broj zaposlenih koji su napustili kompaniju u izvještajnom periodu
- Broj novozaposlenih u izvještajnom periodu
- Prosječan broj radnih sati po zaposlenom mjesečno
- Prosječan broj prekovremenih sati mjesečno po zaposlenom
- Broj povreda na radu (u izvještajnom periodu i kumulativno)
- Broj smrtnih slučajeva na radu (u izvještajnom periodu i kumulativno)
- Broj prijavljenih slučajeva nasilja
- Broj prijavljenih slučajeva uznemiravanja/zlostavljanja
- Dostupnost funkcionalnog mehanizma za pritužbe zaposlenih (Da/Ne)
- Broj podnesenih pritužbi (u izvještajnom periodu i kumulativno)
- Broj riješenih pritužbi (u izvještajnom periodu i kumulativno)
- Broj pokrenutih tužbi vezanih za radne, radničke i OHS (zaštita zdravlja i sigurnost) pitanja
- Broj sporova riješenih mirnim putem/arbitražom
- Broj inspekcijskih posjeta (radna i OHS inspekcija)

Statistika radnika na projektu:

Plan upravljanja okolišem i društvom
Regulacija dijela vodotoka "Blizna" u Brčko distriktu

- Ukupan broj radnika na projektu
- Broj radnika sa ugovorom o radu
- Broj radnika bez ugovora o radu
- Broj radnika sa pristupom socijalnom osiguranju, penziji i zdravstvenom osiguranju (potvrđeno iz registra)

LISTA ZA PROVJERU RADNIH UVJETA

	Uslovi	Da / Ne	Napomene
1	Svi radnici na projektu imaju pisani ugovor o radu.	Da ☐ Ne ☐	Ako je odgovor ne, objasnite
2	Svi radnici su plaćeni barem jednom mjesečno	Da ☐ Ne ☐	Ako je odgovor ne, objasnite
3	Radnici rade 8 sati dnevno, 40 sati sedmično	Da ☐ Ne ☐	Ako je odgovor ne, objasnite i precizirajte radne sate
4	Radnici imaju redovan dnevni i sedmični odmor	Da ☐ Ne ☐	Ako je odgovor ne, objasnite
5	Broj radnika otpuštenih u skladu sa zakonom i ESS2	Da ☐ Ne ☐	Ako je odgovor da, navedite broj i uslove
6	Broj radnika koji su prošli obuku iz OHS-a	Da ☐ Ne ☐	Ako je odgovor da, navedite broj i objasnite
7	Radnicima su odobreni zakonski dopusti	Da ☐ Ne ☐	Ako je odgovor da, navedite broj i vrstu

	Uslovi	Da / Ne	Napomene
8	Radnici su učestvovali u nesrećama sa povredama/smrtnim ishodom	Da ☐ Ne ☐	Ako je odgovor da objasnite
9	Prijavljeni slučajevi diskriminacije, uznemiravanja, seksualnog uznemiravanja	Da ☐ Ne ☐	Ako je odgovor da objasnite
10	Radnici su podnijeli pritužbe ili pokrenuli arbitražu/sudski postupak	Da ☐ Ne ☐	Ako je odgovor da objasnite
11	Zabilježeni incidenti neusklađenosti sa LMP	Da ☐ Ne ☐	Ako je odgovor da objasnite

ANNEX 6 IZJAVA TREĆIH STRANA (POTENCIJALNIH IZVOĐAČA I DOBAVLJAČA USLUGA) O USKLAĐENOSTI SA RADNIM ZAKONODAVSTVOM I LMP PROJEKTA

Datum i mjesto izdavanja: _____

Naziv i adresa izdavalca (ponuđača): _____

IZJAVA O PRAVNOJ I REGULATORNOJ USKLAĐENOSTI

Ovim potvrđujemo da:

- Poznajemo i poštujemo standarde iz LMP projekta
- Poštujemo sve nacionalne zakone* i propise o zapošljavanju, radnim odnosima i radnim uvjetima
- Osiguravamo sigurno i zdravo radno okruženje u skladu sa zakonima
- Ne toleriramo dječji, prisilni ili ropski rad
- Zabranjujemo sve oblike uznemiravanja, seksualnog uznemiravanja, nasilja, uključujući GBV, kao i direktnu ili indirektnu diskriminaciju
- Potvrđujemo da postoji mehanizam za pritužbe radnika
- Ako GM ne postoji, bit će uspostavljen prije potpisivanja ugovora

U slučaju dodjele ugovora, obavezujemo se da ćemo primijeniti LMP projekta i integrisati ga u našu praksu. Svako nepoštivanje može dovesti do raskida ugovora i isključenja iz projekta.

Potpis:

Ime:

Pozicija:

* Nacionalni zakoni uključuju zakone FBiH, RS, BD i matične zemlje ako je ponuđač stranac.

ANNEX 7 IZJAVA PRIMARNIH DOBAVLJAČA O USKLAĐENOSTI SA RADNIM ZAKONODAVSTVOM I LMP PROJEKTA VEZANO ZA DJEČJI RAD, PRISILNI RAD I OHS

Datum i mjesto izdavanja: _____

Naziv i adresa dobavljača: _____

IZJAVA O PRAVNOJ I REGULATORNOJ USKLAĐENOSTI

Ovim potvrđujemo da:

- Poštujemo sve nacionalne zakone* i propise o zapošljavanju, radnim odnosima i uvjetima
- Osiguravamo sigurno i zdravo radno okruženje
- Ne toleriramo dječji, prisilni ili ropski rad
- Zabranjujemo sve oblike uznemiravanja (uključujući seksualno), nasilja i GBV, te diskriminaciju
- Vodimo evidenciju o povredama, bolestima, incidentima i skoro promašenim situacijama

Razumijemo da možemo biti podložni najavljenim i nenajavljenim inspekcijama, kontrolama i revizijama od strane Izvođača, PIU osoblja i nezavisnih trećih strana radi provjere usklađenosti.

Potpis:

Ime:

Pozicija:

* Nacionalni zakoni uključuju zakone FBiH, RS, BD i matične zemlje ako je dobavljač stranac.